

HALDEN
KOMMUNE

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028

Innhold

Forord.....	7
Overordnede mål og føringer	9
Overordnede mål og føringer	9
Samfunnsplanen	9
FN's bærekraftsmål.....	10
Perspektivmeldingene	10
Et bilde på den økonomiske situasjonen	11
Satsingsområder i planperioden	12
Et trygt hjem	12
Digital utvikling og transformasjon.....	14
Tap av natur og naturmangfold	16
Ansettelser	17
Budsjettprosessen.....	17
Budsjett- og økonomiplanprosessen	17
Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025	18
Statsbudsjett 2025	18
Frie inntekter	18
Fellesinntekter med rammer til fordeling.....	19
Skatt og rammetilskudd	19
Rammer til fordeling	23
Fordeling drift og rammeoppbygging	25
Kommunens tjenesteområder.....	29
Sentraladministrasjon	29
Kort beskrivelse av dagens virksomhet	29
Planer, prioriteringer og strategier	31
Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan.....	33
Driftsbudsjett	36
Fordeling på hovedart.....	36
Rammeoversikt	37
Nye tiltak	37
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	39
Kort beskrivelse av dagens virksomhet	39
Planer, prioriteringer og strategier	39
Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan.....	42
Driftsbudsjett	45

Fordeling på hovedart.....	45
Rammeoversikt	45
Kommunalavdeling Helse og mestring	46
Kort beskrivelse av dagens virksomhet	46
Planer, prioriteringer og strategier	46
Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan.....	47
Driftsbudsjett	49
Fordeling på hovedart.....	49
Rammeoversikt	49
Innsparingstiltak.....	50
Nye tiltak	53
Kommunalavdeling Teknisk	60
Kort beskrivelse av dagens virksomhet	60
Planer, prioriteringer og strategier	60
Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan.....	61
Driftsbudsjett	62
Fordeling på hovedart.....	62
Rammeoversikt	62
Nye tiltak	62
Fellesfunksjoner	64
Driftsbudsjett	64
Fordeling på hovedart.....	64
Rammeoversikt	64
VAR og Havn.....	65
Kort beskrivelse av dagens virksomhet	65
Planer, prioriteringer og strategier	65
Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan.....	65
Driftsbudsjett	66
Fordeling på hovedart.....	66
Rammeoversikt	67
Budsjettvedtak.....	68
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd (tilpasset)	70
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd (tilpasset)	71
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	72
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	72
1. Investeringer i varige driftsmidler.....	72

2. Tilskudd til andres investeringer	73
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	73
4. Utlån av egne midler	73
Økonomiske måltall	74
Finansielle måltall	74
Klimabudsjett	77
Klimastatistikk	77
Utslipp av klimagasser per år	77
Klimatiltak med i økonomiplanen	79
Energibesparende tiltak	80
Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner	80
Indirekte utslipp	82
Tidligere vedtatte tiltak	82
Investeringer i budsjett	85
Selvkost	86
Økonomisk lønnsom	86
Pålegg	86
Annet	87
Oversikt Investering og finansiering	87
Gebyrliste	88
Eiendomsskatt	88
Eiendomsskatt	88
Vann, avløp, renovasjon, feiing og havn	88
Abonnementsgebyr vann (fastledd) Næring, landbruk og hytter/fritidsbolig	88
Abonnementsgebyr vann (fastledd) Boligeiendom	91
Forbruksgebyr vann	91
Andre vanngebyr	91
Abonnementsgebyr avløp (fastledd) Næring, landbruk og hytter/fritidsbolig	93
Abonnementsgebyr avløp (fastledd) Boligeiendom	94
Forbruksgebyr avløp	95
Andre avløpsavgifter	95
Slamgebyrer	95
Renovasjon	96
Feiing/Boligseksjon	96
Teknisk	97
Gebyr ved gravearbeid	97

Leie av gategrunn.....	97
Andre kommunale gebyrer	98
Masteleie	99
Parkering	100
Rokke avfallsanlegg, næring	100
Brannberedskap.....	101
Faste båtplasser	101
Teknisk - plan og miljø	102
Gebyrer for tillatelser etter forurensningsforskriften	102
Undervisning og oppvekst	103
Barnehagetjenester	103
Skolefritidsordningen.....	103
Kulturskolen brukerbetaling	104
Kulturskolen	104
Biblioteket	104
Biblioteket	104
Leie og bruk av lokaler, idrettsanlegg, arealer; Remmen svømmehall	105
Remmen Svømmehall	105
Idrettshaller.....	105
Idrettshaller.....	105
Brygga kultursal	106
Brygga kultursal	106
Kirkelig Fellesråd	107
Kirker og kirkegårder.....	107
Dagsenter	107
Dagsenter	107
Bevillinger.....	107
Bevillinger.....	107
Egenbetaling hjemmehjelp	108
Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester	108
Abonnement hjemmehjelp.....	108
Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester	109
Kost	109
Helse og mestring- sykehjemstjenester.....	109
Godtgjøring	109
Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester	109

Trygghetsalarm	110
Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester	110
Vask av tøy	110
Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester	110
Oppholdsbetaling i institusjon	110
Helse og mestring- sykehjemstjenester	110
Helse og mestring- Halden Helsehus	111
Langtidsopphold: (individuell vederlagsberegning/statlig modell)	111
Helse og mestring- sykehjemstjenester	111
Fysioterapi	112
Helse og mestring- Halden Helsehus	112
Vedlegg	112
Eksterne budsjettinnspill	113
Halden kirkelige fellesråd	113
Frivilligsentralen	114
Halden kulturråd	115
Svalerødkilen Vel	115
Kirkens bymisjon (KBM)	116
DNBE	117
Tidligere gjennomførte klimatiltak	119

Forord

Nå har vi muligheten!

Året 2024 har vært nok et økonomisk krevende år for Halden kommune, på lik linje med mange av landets kommuner. Økte renter, fortsatt prisstigning og nå i september en reduksjon i skatteinngangen, er viktige årsaker til det. Flere kommunalområder utfordres mer i forhold til en smartere og mer framtidsrettet drift, samt med å utnytte ressursene enda bedre.

De økonomiske rammebetingelsene som er foreslått gjennom forslag til statsbudsjett 2025, er langt på vei i tråd med tidligere perspektivmeldinger. Vi skal ha omstilling. Vi skal ha mer effektivitet i produksjonen av tjenester, vi må ta i bruk digitale løsninger og teknologi i større omfang. I tillegg er nødvendigheten av strammere prioritering av ulike kommunale oppgaver helt vitalt. Vi må tenke nytt og se mulighetene fremfor å se til historien. Dette er forventninger staten har til alle kommuner, også Halden. Oppgavene må løses på en annen måte fremover.

I Halden sin samfunnsplan nevner vi «Arbeid, kunnskap og klima er viktigst» som viktig føringer for fremtidens Halden. Disse føringene tar vi med oss inn i økonomiplanen for 2025 til 2028. Handlinger, prosesser, innovasjon som bygger opp under dette skal videreføres og forsterkes ytterligere, i troen på at dette vil gi oss bedre handlingsrom i fremtiden. Samtidig skal det bidra til at flere kan leve et bedre liv i Halden.

Jeg løfter ingen nye spor i denne planen, men påpeker viktigheten av å følge de grunnleggende tilnærmingene/strategiene, og bygge opp med tiltak under disse områdene ;

- Alle trenger et trygt hjem.
- Digital utvikling og transformasjon.
- Natur og klima.

Et trygt hjem er viktig i alle livets faser. Halden kommunen må jobbe tverrfaglig fremover for å sikre at så mange som mulig får et trygt hjem. Forsterket helsestasjon, styrking av familenshus, en god skole og ikke minst en eldre omsorg hvor hjemmepleien skal gjøre det mulig for alle til å bo lenge i egen bolig, blir noen viktige brikker i tiden som kommer.

I budsjett 2025 og økonomiplan for 2025-2028 har kunstig intelligens (KI) blitt benyttet som et støtteverktøy i saksbehandlingen. KI er benyttet til sammenstilling av store høringer og til språkmessig tilpassinger. Fremover vil slik teknologi bli et viktig verktøy i vårt daglig virke, ikke bare til å lage budsjett, men også i de daglige tjenestene som kommunen skal levere i fremtiden.

Ekstrem været har i 2024 har vist oss at vi må øke fokus mot natur og klima. Vi må bry oss mer om naturen i fremtiden da den kan forårsake katastrofale hendelser. Heller må vi ikke glemme fremtidig generasjoner. Allerede nå må vi legge til rette for at de kan ha samme fordeler av naturen som vi har og har hatt.

I krevende tider er det lett å glemme hva vi har fått til. Vi har gjort store løft i infrastruktur/bygg i løpet av de siste årene. Dette har vært nødvendige investeringer i forhold til målsettinger i samfunnsplanen, for å være forberedt for nødvendig omstilling, og for å legge grunnlag for samhandling med ressurser i nærmiljøene rundt oss. Det vil vi som bor her ha glede av i mange tiår framover. Som eksempler kan nevnes Bergheim bo- og aktivitetssenter, Halden

Helsehus, Båstalund arbeids- og aktivitetssenter, Halden Arena og Os skole, Kongeveien skole, Skofabrikken, Grønne områder i sentrum, vannbehandlingsanlegg, Remmen renseanlegg, mm.

Budsjettet jeg i dag legger frem er et realistisk et, men det er flere områder som inneholder risiko. Denne risikoen skal vi møte med god ledelse og tett oppfølging av vår virksomhet og ansatte.

God infrastruktur og gode fasiliteter legger forholdene bedre til rette for samhandling mellom kommunen med sine mange dyktige ansatte og miljøer som frivillig sektor, akademia, og næringsliv. Vi er avhengig av å hente det beste ut av oss selv, sammen, i de krevende omstillingene som kommer.

Kommunedirektør
Roar Vevelstad

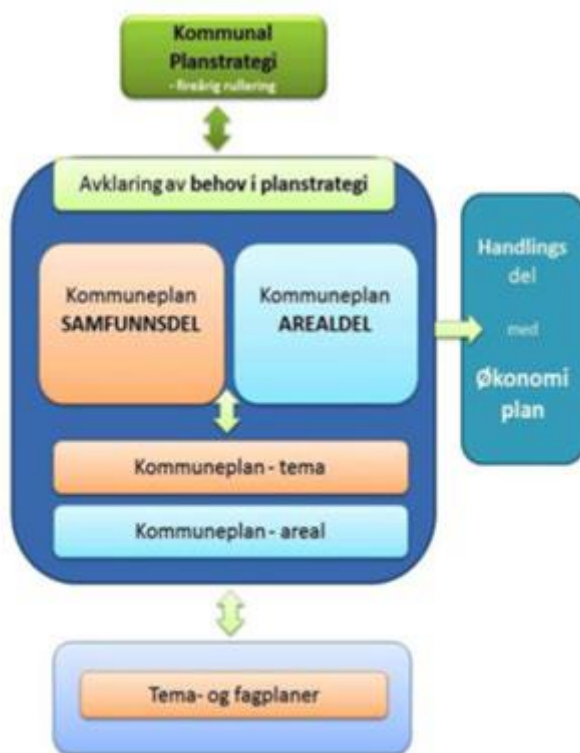
Overordnede mål og føringer

Overordnede mål og føringer

Økonomiplanen er basert på Kommuneplanens samfunnsdel, som identifiserer langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen. Den bryter ned disse målene til konkrete tiltak over en 4-års periode, med årsbudsjettet som det første året.

Samfunnsplanen

Samfunnsplanen danner grunnlaget for økonomiplanen og inkluderer mål som å øke sysselsettingen, forbedre utdanningsnivået, og fremme bærekraftig utvikling. Et spesifikt mål er å skape 500 nye arbeidsplasser innen 2025, med en sysselsettingsgrad på 70% for aldersgruppen 20-66 år. Fem delmål er vedtatt for å oppnå dette, inkludert å gjøre Halden attraktiv for næringsliv og stimulere til innovasjon.

FN's bærekraftsmål

Halden kommune integrerer FN's bærekraftsmål i sitt utviklingsarbeid. Mange politiske saksfremlegg beskriver hvordan de påvirker bærekraftsmålene, med fokus på klima, økonomi og sosiale forhold. Bærekraftig utvikling skal ivareta dagens behov uten å skade fremtidige generasjoner.

Perspektivmeldingene

Regjeringens perspektivmelding fra 2024 adresserer langsiktige utfordringer for norsk økonomi og velferd. Den understreker behovet for effektiv ressursbruk og økt sysselsetting for å opprettholde velferdsnivået. Halden kommunes perspektivmelding, presentert i juni 2023, fokuserer på utfordringer som krever prioritering for kompetansemangel, bærekraftig utvikling, samt reduksjon av utenforskap og forbedring av folkehelsen. Disse dokumentene fungerer også som et grunnlag for budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Hovedutfordringene i regjeringens perspektivmelding

- Kamp om Arbeidskraften:** Økt etterspørsel etter arbeidskraft i møte med demografiske endringer.
- Omstilling:** Nødvendighet for tilpasning til endrede økonomiske forhold og klimaendringer.
- Rettferdig Fordeling:** Opprettholde små økonomiske forskjeller og stabil tilgang på velferdstjenester.
- Effektiv Ressursbruk:** Forbedre effektiviteten i offentlig sektor for å håndtere strammere økonomiske rammer.

Hovedutfordringene i Halden kommunes perspektivmelding

- Utenforskap:** Bekjempelse av fattigdom og sosial ulikhet for å sikre inkludering av alle innbyggere.
- Kompetansemangel:** Mangel på kvalifisert arbeidskraft, spesielt innen helse- og omsorgssektoren, forverres av en

aldrende befolkning.

Klimaomstilling: Behov for bærekraftige tiltak for å redusere klimagassutslipp og tilpasse seg klimaendringer.

Et bilde på den økonomiske situasjonen

Ved salderingen av budsjett for 2024 ble 87 mkr benyttet for å oppnå balanse i driften. Det vil si at inntekter og utgifter var de samme. I juni 2024 presenterte kommunedirektøren et revidert budsjett hvor bruk av fond ble redusert med ca. 20 mkr. Et ekstra stort utbytte fra Østfold energi muliggjorde dette. Slik prognosen er nå, vil kommunen få et negativt driftsresultat i 2024. Planlagt bruk av fond til å dekke opp for underskuddet er på hele 67 mkr.

I 2024 har både ansettelsesbrems, senere ansettelsesstopp, og innkjøpsstopp bidratt til lavere kostnader både innenfor lønn og øvrige kostnader. Bygningsmessig vedlikehold er holdt på et minimumsnivå. Kommunalområdet for undervisning og oppvekst har gjennomført en vellykket nedbemanning hvor gode løsninger ble funnet. Innenfor kommunalområdet helse og mestring er flere kostnadsreducerende tiltak blitt gjennomført, men forventet økonomiske effekt av disse har ikke blitt som forventet. En av årsakene til manglende gjennomføring, er tiden. Lange og tidkrevende prosesser reduserer det økonomiske handlingsrommet.

For 2024 forventes resultatet å være i henhold til revidert budsjett. Vi ser at vi klarer å oppnå lavere kostnader på flere kommunalområder, men det er fortsatt utfordrende innenfor kommunalavdelingen helse og mestring. Vi har ikke fått effekten av de planlagte tiltakene for 2024. Dette betyr at vi fortsatt har en svært krevende økonomisk situasjon innenfor helse og mestring, som betyr at det økonomiske bildet for Halden kommune er krevende.

I 2024 har det ikke vært startet opp mange nye investeringsprosjekter. Fokuset har vært på å avslutte de pågående prosjektene, som f.eks brannstasjon, sentralkjøkken, Os skole og Halden Arena. Målet fremover vil være å redusere gjeldsgraden til kommunen, og et bidrag vil være å holde investeringsnivået på et minimumsnivå.

Kommunedirektørens forslag til budsjett for 2025 legger til rette for en fondsoppbygging på ca. 8 mkr i 2025. Dette betyr at budsjettforslaget salderes uten bruk av fond.

Satsingsområder i planperioden

Et trygt hjem

I Halden kommune er vi forpliktet til å sikre at alle innbyggere har tilgang til et trygt og stabilt hjem. Dette er ikke bare en grunnleggende menneskerettighet, men også en forutsetning for god folkehelse, sosial inkludering og et bærekraftig samfunn. I budsjettet for 2025 vil vi fokusere på tre sentrale satsingsområder: tilfredsstillende boforhold, barnets 1000 første dager, fullføring av videregående opplæring, og deltakelse i aktiviteter. Disse områdene er essensielle for å redusere sosial ulikhet og hindre utenforskap.

Tilfredsstillende boforhold og oppfølging

Halden kommune har identifisert "et trygt hjem" som et sentralt satsingspunkt i budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028. Dette initiativet er i tråd med den nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021-2024), som har som mål å sikre at alle innbyggere har tilgang til trygge og gode boforhold.

Gode boforhold er også selve kjernen i målet om en bedre folkehelse. Boligen er ikke bare et fysisk sted å bo; den er en grunnleggende del av velferd og trygghet for innbyggerne. Et trygt hjem gir stabilitet, mulighet for utvikling, og en følelse av tilhørighet. Halden kommune anerkjenner at tilgang til trygge boforhold er essensielt for å fremme sosial inkludering, livskvalitet og ikke minst; redusere sosial ulikhet og dermed også utenforskap.

I tråd med den nasjonale strategien har Halden kommune flere målsettinger for å realisere "et trygt hjem".

- En av de viktigste målsettingene er å øke muligheten for innbyggere til å eie sin egen bolig. Dette kan gi økonomisk trygghet og stabilitet, noe som er spesielt viktig for familier og enkeltpersoner som ønsker å investere i fremtiden.
- I tillegg, vil kommunen fokusere på å sikre at leiemarkedet tilbyr trygge og stabile boliger for de som ikke ønsker eller har mulighet til å eie.
- Sosial bærekraft er også en viktig del av satsingen. Halden kommune vil integrere prinsipper for sosial bærekraft i boligpolitikken for å redusere ulikhet og fattigdom. Dette innebærer å skape et boligmarked som er tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk situasjon.

Våre tiltak og prioriteringer:

Ifølge den nasjonale strategien er det spesielt viktig å rette innsatsen mot grupper som er/blir bostedsløse, barn og unge, samt personer med nedsatt funksjonsevne. Når disse gruppene får tilgang til trygge boliger, blir de lettere integrert i samfunnet, og det blir kortere vei til å delta aktivt i samfunnslivet.

Vi vil også sette i gang tiltak for å styrke bostøtteordninger for lavinntektsfamilier og andre med høye boutgifter. Dette vil bidra til å bekjempe sosial ulikhet. Når alle innbyggere har tilgang til gode boforhold, reduseres gapet mellom ulike sosiale grupper, noe som kan gi en følelse av større tilhørighet og dermed mindre utenforskap.

Det er viktig å øke mangfoldet i botilbudet i kommunen, inkludert utleieboliger for barnefamilier, for å møte de ulike behovene i befolkningen. Dette vil bidra til å skape et mer inkluderende boligmarked der alle har mulighet til å finne et hjem som passer for dem. Et stabilt hjemmiljø gir barn og unge bedre muligheter for utdanning og personlig utvikling, og kan dermed bryte den negative sirkelen av fattigdom og utenforskap.

Vi vil følge utviklingen av bostedsløshet tettere og se resultater av innsatsen, og fange opp endringer i boligmarkedet. Dette vil bidra til å øke bevisstheten rundt bostedsløshet og styrke innsatsen for å forebygge og bekjempe dette problemet.

For å få til dette vil Halden kommune jobbe for å klargjøre sitt ansvar for boligsosialt arbeid gjennom en ny boligsosial lov. Utvikling av kompetanseplaner og digitale løsninger for bedre boligforvaltning vil også være sentralt, slik at ansatte i kommunen kan tilby bedre tjenester. I tillegg, vil kommunen styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner og private aktører for å skape en helhetlig og inkluderende boligpolitikk.

Hva vi forventer av resultater:

Gjennom disse tiltakene forventer vi å oppnå flere positive resultater. Redusert bostedsløshet og bedre boforhold for vanskeligstilte grupper vil være en direkte konsekvens av innsatsen. Økt tilgang til både eide og leide boliger vil gi innbyggerne flere valgmuligheter, og en bedre integrasjon av bolig- og velferdstjenester vil styrke den sosiale infrastrukturen i kommunen.

Vi vil også oppfordre alle innbyggere til å engasjere seg i lokale boligspørsmål. Deltakelse i prosesser som omhandler boligpolitikk er viktig for å utvikle et inkluderende og bærekraftig boligmarked. Innbyggernes stemmer og erfaringer er essensielle for å forme en boligpolitikk som møter de reelle behovene i samfunnet.

Satsingspunktet "et trygt hjem" i Halden kommune er et viktig skritt mot å sikre at alle innbyggere har tilgang til trygge og stabile boforhold. Gjennom målrettede tiltak og samarbeid vil kommunen jobbe for å realisere denne visjonen, i tråd med den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk. Dette vil ikke bare forbedre livskvaliteten for enkeltindivider, men også fremme folkehelse og redusere sosial ulikhet i samfunnet.

Barnets 1000 Første Dager

Forskning viser at de første 1000 dagene i et barns liv er avgjørende for deres fremtidige helse og utvikling. I budsjett- og økonomiplanperioden vil vi fokusere på tilbudene til gravide og småbarnsforeldre, samt sikre at barn får tilgang til helsetjenester, ernæring og tidlig barndomsutdanning. Dette vil ikke bare forbedre barnas livskvalitet, men også bidra til å redusere sosial ulikhet ved å gi alle barn, uavhengig av bakgrunn, de beste mulighetene for en sunn og trygg oppvekst.

Fullføring av Videregående Opplæring

Å fullføre videregående opplæring er en viktig milepæl for unge mennesker, og det har stor betydning for deres fremtidige muligheter i arbeidsmarkedet. Vi vil derfor iverksette tiltak som støtter elever i å fullføre sin utdanning, inkludert mentorordninger, tilpasset opplæring og psykososial støtte. Ved å sikre at flere unge fullfører videregående opplæring, bidrar vi til å redusere sosial ulikhet og hindre at unge faller utenfor utdanningssystemet.

Deltakelse i Aktiviteter

Aktiv deltakelse i fritidsaktiviteter, kultur og samfunnsliv er essensielt for å bygge sosiale nettverk og fremme mental helse. I budsjettet for 2025 vil vi derfor investere i aktiviteter som er tilgjengelige for alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Dette inkluderer støtte til idrettslag, kulturtilbud og frivillige organisasjoner som arbeider for å inkludere alle innbyggere. Ved å fremme deltakelse i aktiviteter, kan vi bidra til å redusere utenforskap og styrke fellesskapet i Halden.

Gjennom disse satsingsområdene tar Halden kommune et helhetlig grep for å sikre at alle innbyggere har tilgang til et trygt hjem, gode oppvekstvilkår og muligheter for deltakelse i samfunnet. Ved å fokusere på folkehelse, redusere sosial ulikhet og hindre utenforskap, bygger vi en sterkere og mer inkluderende kommune for fremtiden.

Digital utvikling og transformasjon

I en stadig mer digitalisert verden er det avgjørende for Halden kommune å tilpasse seg og utnytte de mulighetene som digital teknologi gir. Digital utvikling og transformasjon vil være et sentralt satsingsområde i budsjettet for 2025 - 2028. Det pågår og vil pågå omstillingsarbeid i betydelig grad i tiden fremover. Mye av dette vil handle om hvordan vi utnytter mulighetsrommet digitale verktøy gir. For å få til mer og bedre digital transformasjon, må kompetansen styrkes og innovasjonskapasiteten sikres. Dette kan gjøres blant annet ved å prioritere et handlingsrom for anskaffelse av løsninger og ved å både styrke den digitale kompetansen og endringskompetansen i organisasjonen.

Utviklingen innenfor kunstig intelligens og digitale løsninger generelt, skjer i et stort tempo. Halden kommune jobber tett sammen med DigiViken (regionalt nettverk for digitalisering i kommuner og fylkeskommuner i tidligere Viken fylkeskommune) og følger utviklingsløp i regi av både KS, KS-Digital og direktorater. Halden er i en særstilling når det gjelder tilgang til kompetansemiljøer i kommunen. Det samarbeides med blant annet IFE, Høgskolen og Smart Innovation Norway i ulike prosjekter. Dette samarbeidet ønskes forsterket, ikke minst når det gjelder hensiktsmessig anvendelse av kunstig intelligens i tiden fremover.

Sikkerhet

Norge er allerede et av de mest digitaliserte landene i verden. Offentlig og privat sektor baserer seg i stor grad på bruk av digitale løsninger i sin tjenesteproduksjon/-leveranse. Det har vært og er en ønsket og nødvendig utvikling for å ha en bærekraftig tjeneste i dag og fremover mot 2030-40. I dette kreves det stadig sterkere tiltak knyttet til sikkerhet i våre digitale løsninger og infrastruktur. Halden kommune utsettes for betydelig mengde digitale angrep av ulik art hver eneste dag. Angrepene og forsøkene på «innbrudd» blir stadig mer avanserte og det er nødvendig med gode fysiske og digitale sikkerhetsløsninger. Flere kommuner har fått erfare hvilke betydelige utfordringer denne type angrep kan medføre. Det er lagt inn en styrkning i budsjettet for å øke sikkerheten for å redusere risikoen for vellykkede angrep.

Informasjon og kommunikasjon

Ett av kommunens mange oppdrag er å sørge for at innbyggerne får den informasjonen de trenger, når de trenger den. En viktig kilde til informasjon er at kommunens nettsider er oppdaterte og av god informativ kvalitet. Alle sidene har nå en tilgjengelighetserklæring i tråd med tilsynet for universell utforming. Kommunen benytter ulike digitale informasjonskanaler for nå ut til innbyggere med aktuell informasjon. Det har vært gjennomført et prosjekt knyttet til digitalt utenforskap der Seniornett har bistått med opplæring av innbyggere som ønsker hjelp til digitale verktøy. Dette arbeidet fortsetter.

Halden kommune har tatt i bruk en skjemaløsning som forenkler søknadsprosesser for både innbyggere og forvaltningen. Dette er i kontinuerlig utvikling og vil gi muligheter til nye løsninger på stadig flere områder.

Kompetanse

Den nasjonale digitaliseringsstrategien for 2024-2030 peker på flere forutsetninger og ambisjoner for digitaliseringsarbeidet fremover. I tillegg til blant annet fokus på sikkerhet og kunstig intelligens, løftes kompetanse opp som et sentralt tema. Halden kommune er i behov av å løfte den digitale kompetansen på flere nivåer og innenfor flere temaer. Medarbeiderne og tjenesteproduksjonen vil i økende grad basere seg på digitale verktøy og teknologi. Derfor må kompetansen økes gjennom intern opplæring og med sterkere fokus på kompetanse «i linja». Kompetanseøkning vil også bidra til å skape en kultur for innovasjon og kontinuerlig forbedring.

Effektive Tjenester

Effektivisering av kommunale tjenester er essensielt. Både for å møte innbyggernes behov på en rask og tilfredsstillende måte, og for å yte tjenester på tross av reduserte rammer og redusert tilgang på ressurser.

Halden kommune fortsetter digitaliseringsarbeidet og vil i økende takt prioritere digitalisering av eksisterende tjenester. Formålet er å forenkle og effektiviserer forvaltningen, og samtidig dreie tjenestekonseptene/tjenesteytingen mot bærekraftige modeller.

KS-Digital er etablert og produserer/leverer digitale løsninger for kommuner og fylkeskommuner i Norge. Dette er løsninger som blant annet SvarUT, Fiks Bekymringsmelding, Fiks Folkeregister, Fiks Skatte- og inntektsopplysninger og flere andre. Nye løsninger tilgjengeliggjøres for kommunene og det er bra. Ny prismodell fra KS-Digital gir en kostnadsøkning på 65% for løsninger Halden kommune har tatt i bruk så langt. Digitale løsninger er nødvendige, men det har også en kostnad.

For å få enda bedre verktøy til å følge utviklingen og effekt av endringer og tiltak, er det behov for tilgang på bedre styringsverktøy som er raskere tilgjengelig og oppdatert for ledere og administrasjonen. Mye av informasjonen med verdi befinner seg hos leverandører som har proprietære og gamle systemer med relativt dårlige grensesnitt for datautveksling. Det pågår et arbeid for å få på plass bedre løsninger.

Automatisering og kunstig intelligens

Halden kommune har allerede tatt i bruk kunstig intelligens som språkassistent og tar i bruk en type «robot» for å automatisere rutineoppgaver. Det etableres en robot (RPA – Robotic Process Automation) som skal automatisere flere prosesser i sak- arkivsystemet. En medarbeider ved dokumentsenderet har sluttet og stillingen vil ikke bli erstattet. RPA-løsningen skal overta og effektivisere en rekke rutineoppgaver i sak- arkivsystemet

Denne type verktøy vil bli gjenstand for vurdering innenfor flere områder og oppgaver. Gjennom automatisering og kunstig intelligens kan vi bedre forutsi og tilpasse ressursene etter behov. Dette kan bidra til å sikre at vi alltid har nok hender til å håndtere kritiske oppgaver, spesielt innen helse- og omsorgstjenester.

Kunstig intelligens utvikles i et stort tempo. Halden kommune er allerede på god vei når det gjelder å prøve ut og å ta denne type løsninger i bruk. Kunstig intelligens i form av en såkalt generativ språkassistent, er tatt i bruk etter en prøveperiode på 5 måneder fra mai til september i år. I 2025 jobbes det videre med identifisering og testing av arbeidsprosesser og oppgaver denne type verktøy kan bidra med.

Digital utvikling og transformasjon

Digitaliseringsarbeidet forsterkes for å bygge opp under en nødvendig tjenesteutvikling i Halden. Digitale løsninger skal være førstevalget, dersom det er en hensiktsmessig løsning på et behov. Det legges opp til en forsterket satsning

på å løfte kompetansen internt og hos innbyggere som har behov for det, slik at digitale verktøy i stadig større grad kan bidra til mestring og ivaretagelse der det er aktuelt og hensiktsmessig.

Det ligger et stort potensial i å endre måten vi arbeider på ved ta i bruk hensiktsmessig teknologi i Halden kommune. Dette gjelder i alle deler av organisasjonen. Samtidig krever endring av måten vi er vant til å jobbe på både endringskapasitet og endringsevne. Helse og mestring har som kjent et stort behov for transformasjon. Det vil være helt nødvendig å dreie mot nye tjenestekonsept som gir redusert ressursbehov, der digitale løsninger som kunstig intelligens og andre digitale verktøy spiller en større rolle.

Gjennom satsing på digital utvikling og transformasjon, tar Halden kommune et viktig skritt mot å bli en mer effektiv, inkluderende og fremtidsrettet kommune. Ved å fokusere på sikkerhet, informasjon, kompetanse, effektive tjenester, automatisering og kunstig intelligens, bygges det en god plattform for tjenesteutvikling med digitale løsninger i «verktøykassa». Det vil vi ikke bare forbedre innbyggernes opplevelse, men også styrke kommunens evne til å møte fremtidige utfordringer.

Tap av natur og naturmangfold

I lys av de økende utfordringene knyttet til klimaendringer og tap av naturmangfold, er det avgjørende for Halden kommune å implementere en helhetlig tilnærming til natur og klima. Dette satsingsområdet vil fokusere på balansen mellom menneskelig aktivitet og naturens behov, samt håndtering av klimagassutslipp gjennom et robust klimabudsjett.

For å oppnå en bærekraftig utvikling må kommunen anerkjenne at naturen og menneskelig aktivitet er i en konstant dialog. Dette innebærer:

- Balansert arealbruk: I tråd med innholdet i utredningen fra naturrisikoutvalget, må kommunen prioritere arealplanlegging som ivaretar både utvikling og bevaring av natur. Dette kan inkludere restriksjoner på utbygging i verdifulle naturområder og sikring av biologisk mangfold.
- Integrering av naturhensyn i beslutningsprosesser: Vi bør implementere retningslinjer som sikrer at naturhensyn blir en integrert del av alle beslutningsprosesser. Dette kan innebære konsekvensutredninger som vurderer både miljøpåvirkning og samfunnsmessige behov.
- Restaurering av økosystemer: For å motvirke tap av naturmangfold, vil kommunen fokusere på restaurering av økosystemer, som våtmarker og skogområder. Dette vil ikke bare bidra til å bevare naturen, men også styrke kommunens motstandskraft mot klimaendringer.

Gjennom satsingen på natur og klima, tar Halden kommune et viktig skritt mot en bærekraftig fremtid. Ved å balansere menneskelig aktivitet med naturens behov og implementere et klimabudsjett for å redusere klimagassutslipp, vil kommunen ikke bare bidra til å bekjempe klimaendringer, men også sikre et sunt og bærekraftig livsgrunnlag for fremtidige generasjoner. La oss sammen arbeide for en kommune der natur og klima går hånd i hånd med samfunnets utvikling!

Ansettelser

I 2024 har kommunedirektøren praktisert en stram linje når det gjelder ansettelser i kommunen. Både ansettelsesbrems og ansettelsesstopp er tiltak som har vært, eller er, under gjennomføring. I 2025 vil det bli gjennomført tiltak, prosjekter og effektiviseringsprogrammer som kan medføre overtallighet av personell. Omfanget av overtallighet, kan innenfor noen områder bli så stort at det ikke vil være mulig å finne annet passende arbeid for berørte medarbeidere. I slike situasjoner vil kommunedirektøren vurdere å gå til oppsigelser.

Kommunedirektøren presiserer at før en eventuell oppsigelse gjennomføres skal alle muligheter innenfor kommunen utredes, samt god dialog med tillitsvalgte gjennom hele prosessen.

Gjeldende lovverk skal selvfølgelig følges.

Budsjettprosessen

Budsjett- og økonomiplanprosessen

Kommunestyret vedtok i sak 129/2022 en sammenfallende budsjett- og økonomiplanprosess for budsjett- og økonomiplanarbeidet fra og med 2024.

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028 bygger på vedtatt økonomiplan 2024 – 2027, med justering for varige budsjettendringer i 2024, samt endringer i inntektssystemet og deflator.

På bakgrunn av den økonomiske utviklingen for kommunen, med en prognose som viser om lag 67 mkr i fondsbruk i 2024, har det vært nødvendig å endre rammene fra gjeldende økonomiplan (2024 – 2027).

Det budsjetteres med en liten, men nødvending avsetning til disposisjonsfond i 2025, deretter økende i planperioden.

Proessen har fulgt en fastsatt plan og startet opp i juni 2024.

Kommunalavdelingene har i perioden august til starten av oktober gjennomført det meste av tallfesting, tiltaks- og tilnærmingsprosessene. Felles drøftingsmøte med hovedtillitsvalgte ble avholdt i september, mens drøftingsmøtene ute i sektorene ble avholdt 23. oktober.

Budsjettets inntektsside er oppjustert etter fremleggelsen av statsbudsjettet for 2025. Det er i tillegg gjort oppdaterte beregninger av lønns- og prisvekst i henhold til departementets prognoser.

Kommunedirektøren fremlegger sitt forslag til budsjett- og økonomiplan 2025 – 2028 den 31. oktober. Formannskapet behandler saken 26. november og innstiller til kommunestyret som vedtar budsjett- og økonomiplan 19. desember. Dette etter at innstillingen fra Formannskapet har ligget ute til offentlig høring i 14 dager.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025

Statsbudsjett 2025

Regjeringen la frem forslag til statsbudsjett for 2025 den 6. oktober 2024. I kommuneproposisjonen for 2025, som ble presentert i mai, la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 6,8 og 7,1 mrd. Det ble lagt opp til at kommunene skulle få 5,1–5,4 mrd av den samlede veksten i frie inntekter, mens fylkeskommunene får 1,7 mrd av veksten. Videre ble det varslet at dersom anslagene for demografi- og pensjonskostnader skulle bli vesentlig annerledes enn lagt til grunn i kommuneproposisjonen for 2025, kan forslag til vekst i frie inntekter i statsbudsjettet for 2025 ende opp utenfor det foreslåtte intervallet på 6,8–7,1 mrd.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2025 på om lag 7,4 mrd. Dette er høyere enn den øvre rammen som ble varslet i kommuneproposisjonen. Dette tilsvarer en realvekst på 1,5 %. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2024 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2024. Den samlede kompensasjonen på 3,5 mrd før økt prisvekst mv., som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024, er inkludert i nivået. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 4,5%.

Frie inntekter

Regjeringen legger opp til en samlet økning i kommunenes inntekter på 7,4 mrd. Dette for at tjenestene både kan opprettholdes og videreutvikles.

Av veksten på om lag 7,4 mrd får kommunene en vekst i frie inntekter på om lag 5,15 mrd, mens fylkeskommunene får en vekst på 1,65 mrd.

Slik som varslet i kommuneproposisjonen for 2025, er veksten til kommunene begrunnet med følgende satsinger:

- 250 mkr til bemanning barnehager
- 150 mkr til psykisk helse

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon.

Fellesinntekter med rammer til fordeling

Regjeringen legger i statsbudsjettet for 2025 opp til en realvekst i frie inntekter med 6,8 mrd. kroner i kommunesektoren.

Realveksten går med til å dekke inn følgende:

	Landet (tall i tusen)	Halden (tall i tusen)
Realvekst i frie inntekter 2025	6 800 000	34 000
Herav antatt økning i demografien	• 3 700 000	• 18 500
Herav antatt økning i pensjonsutgifter	• 500 000	• 2 500
Herav til dekning satsing bemanning barnehager	• 250 000	• 1 250
Herav til dekning satsing rus og psykiatri	• 150 000	• 750
Herav til dekning av omlegging av inntektssystemet	• 1 400 000	• 7 000
Rest – til styrking av rammene	800 000	4 000

Det blir igjen om lag 4 mkr som ikke har en umiddelbar og direkte utgiftsside.

Videre antas det at kommunal deflator for 2025 vil ligge på 4,1 %.

For resten av planperioden har det ikke kommet signaler fra regjeringen om styrkinger, deflator eller eventuelle oppgaveoverføringer.

Det er ikke lagt inn deflator for årene 2026 – 2028, disse vises dermed i 2025-kroner.

Skatt og rammetilskudd

År	2024	2025	2026	2027	2028
Skatt på inntekt og formue	970 252	1 035 988	1 050 988	1 055 936	1 061 613
Rammetilskudd	1 239 000	1 308 558	1 318 108	1 329 525	1 340 957
Sum	2 209 252	2 344 546	2 369 096	2 385 461	2 402 570

Eiendomsskatt:

Halden kommune har en to-delt metode for verdifastsettelse av eiendomsskattetakst for boliger og fritidsboliger. For boliger som er registrert med skatteetatens formuesgrunnlag legges denne verdien til grunn, mens for boliger som ikke er registrert med skatteetatens formuesgrunnlag, f.eks sekundærboliger, ligger kommunal taksering til grunn for verdifastsettelsen.

Obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % ligger til grunn på begge takseringsalternativene, det samme gjør bunnfradrag (500.000) og promillesats (3 o/oo).

År	2024	2025	2026	2027	2028
Boliger og fritidsboliger	68 385	70 385	71 585	72 785	73 985
Nærings-eiendommer	33 100	33 100	33 100	33 100	33 100
Sum	101 485	103 485	104 685	105 885	107 085

Finansinntekter:

Renteinntekter og utbytte:

Renteinntektene består av to forskjellige poster. Den ene posten er renteinntektene vi får fra startlånsordningen og den andre posten er renteinntektene vi får fra penger vi har på bankkonto til enhver tid.

Renteinntektene som gjelder startlånsordningen er i hovedsak et null sumsspill, utlånsrenten tilsvarer innlånsrenten.

Halden kommune eier som kjent en eierandel i Østfold energiverk. De siste årene har utbyttet fra selskapet økt betraktelig. Det har også blitt budsjettert med mer og mer i utbytte fra 2020 og frem til i dag. I 2023 ble utbytte 29 mkr. som var 20 mkr. utover budsjett 2023, og i 2024 ble utbyttet 22,4 mkr, noe som er 18,4 mkr over opprinnelig budsjettert. Kommunedirektøren vil likevel ikke budsjettere med slike størrelser. Delvis fordi utbytteinntekten er av variabel art, og bør således ikke i stor grad ligge til grunn som finansering av løpende drift, og delvis fordi signalene fra Østfold energi tilsier at fremtidig utbytte vil bli vesentlig lavere enn det har vært de siste årene.

År	2024	2025	2026	2027	2028
Renteinntekter og utbytte	24 995	32 400	32 400	32 400	32 400

Finansutgifter:

Renteutgifter:

Renteutgiftene består av to forskjellige poster. Den ene posten er renteutgiftene fra startlånsordningen, og den andre posten er renteutgiftene på lån til investeringer.

Markedet forventer at styringsrenta vil ligge rundt 4,5 % frem til desember 2024 hvor det antas at renta vil reduseres til under 3 % frem mot 2027. Hva som skjer etter 2027 er svært usikkert, men prognosene som foreligger her indikerer at det vil flate ut rundt 3 %.

Kommunedirektøren legger til grunn et påslag på 0,3 prosentpoeng fra styringsrenta opp til NIBOR, og deretter et påslag på 0,7 prosentpoeng som margin opp til faktisk utlånsrente. Det betyr at vi i planperioden budsjetterer med en flytende rente som ligger 1 prosentpoeng over styringsrenta. Kommunen vurderer bruken av flytende og fastrente i tillegg til de øvrige finansinstrumentene som kommunen har tilgjengelig og følger finansreglementet. Renteutgiften pr år kan oppsummeres som følger;

År	2024	2025	2026	2027	2028
Renteutgifter	106 871	122 867	131 364	141 947	147 947

Avdragsutgifter:

Avdragene bestemmes av formel for beregning av minimumsavdrag og påvirkes av investeringsnivåene fremover. Avdragene er budsjettert flatt på 184 mkr årlig hvert år i planperioden. Formelberegningen av avdragene viser en liten reduksjon såfremt det ikke investeres i særlig grad de neste årene.

Ved salg av anleggsmidler vil også minimumsavdraget reduseres. Kommunedirektøren opprettholder likevel den samme avdragsstørrelsen på 184 mkr alle årene. Dette gjøres med bakgrunn i at gjelda skal reduseres.

År	2024	2025	2026	2027	2028
Avdrag	184 000	184 000	184 000	184 000	184 000

Egenkapitalfinansiering

Egenkapitalfinansieringen skal utgjøre 25 % av alle investeringer med noen unntak. Unntakene er alle prosjekter innenfor VAR-sektoren, alle prosjekter som vedtas igangsatt etter pålegg fra andre myndigheter, samt prosjekter som stod i vedtatt økonomiplan 2020 – 2023. Alle andre prosjekter utover disse skal ha en egenkapitalfinansiering på 25 % av netto investeringsbeløp (netto etter fratrekk for mva og eventuelle tilskudd/salgsinntekter). Kommunedirektøren legger opp til et svært restriktivt investeringsbudsjett for 2025, men åpner samtidig for å fremme enkeltsaker for politikken ved behov. Egenkapitalfinansieringen er beregnet til 25 % av det investeringsnivået som foreslås i hele planperioden.

År	2024	2025	2026	2027	2028
Egenkapitalfinansiering	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000

Fond

Det har lenge vært et langsiktig mål om å ha et disposisjonsfond i størrelsesorden 8 % av driftsinntektene. På grunn av situasjonen med negativt driftsresultat i 2023 som ble dekket av fond, et revidert budsjett i 2024 som medfører bruk av fond på om lag 60 mkr, så er ikke dette måltallet innen rekkevidde med det første. Det tar naturlig nok tid å bygge opp et fond i denne størrelsesorden.

Det budsjetteres med bruk av fond knyttet til egenkapitalfinansieringen det året det investeres, og det budsjetteres med tilsvarende avsetning året etter, som praksis har vært i flere år.

I tillegg budsjetteres det med en avsetning til fond på 8,1 mkr i 2025, deretter økende til 30 - 35 mkr årlig.

År	2024	2025	2026	2027	2028
Bruk av fond til Egenkapitalfinansiering	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000
Bruk av fond til andre formål	63 244	0	0	0	0
Avsetning til fond	0	- 8 145	-36 342	-37 874	-29 984
Sum	83 244	-2 020	-27 979	-31 486	-24 984

Tabell over fondsutviklingen i planperioden gitt prognose pr. september.

Som tabellen viser vil fondsbeholdningen bygges opp i planperioden til det nivået den var på ved inngangen til 2024.

	Disp.fond
I.B 2024	229 982
Bruk til EK finansiering (Os)	- 20 000
Bruk til finansiering av drift	- 63 244
<u>U.B 2024</u>	<u>146 738</u>
I.B 2025	146 738
Budsjettert bruk (ek finans)	- 615
Budsjettert avsetning	8 145
<u>U.B 2025</u>	<u>154 268</u>
I.B 2026	154 268
Budsjettert bruk (ek finans)	- 8 363
Budsjettert avsetning	36 342
<u>U.B 2026</u>	<u>182 247</u>
I.B 2027	182 247
Budsjettert bruk (ek finans)	- 6 388
Budsjettert avsetning	37 874
<u>U.B 2027</u>	<u>213 733</u>
I.B 2028	213 733
Budsjettert bruk (ek finans)	- 5 000
Budsjettert avsetning	29 984
<u>U.B 2028</u>	<u>238 717</u>

Rammer til fordeling

Økonomiplanperioden 2025 - 2028				
	2 025	2 026	2 027	2 028
Skatt	- 1 035 995	- 1 050 999	- 1 055 947	- 1 061 624
Ramme	- 1 308 558	- 1 318 108	- 1 329 525	- 1 340 957
Eiendomsskatt	- 103 485	- 104 685	- 105 885	- 107 085
Rentekomp	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750
Sum frie inntekter	- 2 449 788	- 2 475 542	- 2 493 107	- 2 511 416
Renteutgifter løpende lån	103 467	111 964	122 547	128 547
Renteutgifter formidlingslån	14 400	14 400	14 400	14 400
Renteutgifter trekkrettigheter	5 000	5 000	5 000	5 000
Avdrag	184 000	184 000	184 000	184 000
Sum finanskostnader	306 867	315 364	325 947	331 947
Renteinntekter bank	- 8 000	- 8 000	- 8 000	- 8 000
Renteinntekter formidlingslån	- 14 400	- 14 400	- 14 400	- 14 400
Utbytte	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Sum finansinntekter	- 32 400	- 32 400	- 32 400	- 32 400
Bruk av dispfond	- 12 608	- 10 000	- 10 000	10 000

Avsetning til dispfond	8 145	36 343	37 875	29 985
Overføring til investering	12 608	10 000	10 000	10 000
Sum avsetninger	8 145	36 343	37 875	29 985
Til fordeling Driftsområdene	- 2 167 176	- 2 156 235	- 2 161 685	- 2 181 884

Fordeling drift og rammeoppbygging

Sentraladministrasjonen	Sentraladmin 25	Sentraladmin 26	Sentraladmin 27	Sentraladmin 28
Vedtatt ramme gjeldende økonomiplan år 2 (2025)	323 706	342 770	340 135	343 935
Deflator 2025	12 008	-	-	-
Effekt av tiltak fra revidert 2024 i 2025	- 3 000	-	-	-
Tilført GAT/Ressursstyring fra Helse (rest 2025)	2 480	-	-	-
Økt IT-sikkerhet	4 570			
Omstilling udisponert	3 938			
Utfordring /rammereduksjon	- 1 957	- 2 635	3 800	1 827
Statsbudsjett - lønnsvekst	486			
Fordeling pensjon etter oppdaterte GRKS	539			
Foreslått ramme Sentraladmnin	342 770	340 135	343 935	345 762
Undervisning og oppvekst	Undervisning 25	Undervisning 26	Undervisning 27	Undervisning 28
Vedtatt ramme fra gjeldende øk.plan 2025	810 580	842 424	826 969	802 727
Deflator 2025	30 677	-	-	-
Tilført 2024 og 2025 års effekt av gratis SFO 3. trn	9 000	-	-	-
Utfordring /rammereduksjon	- 10 700	- 15 455	- 24 242	3 031
Satsing i statsbudsjettet - bemanning barnehager	1 215			

Statsbudsjett - lønnsvekst	1 460			
Statsbudsjett - prisvekst (Tilskudd til private barnehager)	1 500			
Fordeling pensjon etter oppdaterte GRKS	- 1 308			
Foreslått ramme Undervisning	842 424	826 969	802 727	805 758
Helse og mestring	Helse 25	Helse 26	Helse 27	Helse 28
Vedtatt ramme fra gjeldende øk.plan 2025	810 396	844 555	851 231	874 973
Deflator 2025	30 607	-	-	-
Tilført 2025 til ressurskrevende sfa omlegging av innt.syst	7 000	-	-	-
Trekk i ramme sfa overføring av GAT/ressursstyring til SF	- 2 480	-	-	-
Utfordring /rammereduksjon	- 11 452	6 676	23 742	13 974
Satsing i statsbudsjettet - Rus og psykiatri	946			
Statsbudsjett - lønnsvekst	2 214			
Fordeling pensjon etter oppdaterte GRKS	7 324			
Foreslått ramme Helse	844 555	851 231	874 973	888 947
Teknisk	Teknisk 25	Teknisk 26	Teknisk 27	Teknisk 28
Vedtatt ramme fra gjeldende øk.plan 2025	161 416	167 046	166 046	167 546
Deflator 2025	6 119	-	-	-
Utfordring /rammereduksjon	- 1 175	- 1 000	1 500	1 654

Statsbudsjett - lønnsvekst	278			
Fordeling pensjon etter oppdaterte GRKS	408			
Foreslått ramme Teknisk	167 046	166 046	167 546	169 200
Fellesfunksjoner	Fellesfunksjoner 25	Fellesfunksjoner 26	Fellesfunksjoner 27	Fellesfunksjoner 28
Vedtatt ramme fra gjeldende øk.plan 2025	- 27 717	- 29 619	- 28 146	- 27 496
Deflator 2025	-	-	-	-
Utfordring /rammereduksjon	-	1 473	650	- 287
Statsbudsjett - lønnsvekst	61			
Fordeling pensjon etter oppdaterte GRKS	- 1 963			
Foreslått ramme Fellesfunksjoner	- 29 619	- 28 146	- 27 496	- 27 783
Oppsummering	2 025	2 026	2 027	2 028
Foreslått ramme Sentraladmnin	342 770	340 135	343 935	345 762
Foreslått ramme Undervisning	842 424	826 969	802 727	805 758
Foreslått ramme Helse	844 555	851 231	874 973	888 947
Foreslått ramme Teknisk	167 046	166 046	167 546	169 200
Foreslått ramme Fellesfunksjoner	- 29 619	- 28 146	- 27 496	- 27 783
Sum	2 167 176	2 156 235	2 161 685	2 181 884
Til fordeling drift (fellesinntekter)	- 2 167 176	- 2 156 235	- 2 161 685	- 2 181 884

Fremskrevet ramme drift	2 167 176	2 156 235	2 161 685	2 181 884
Foreløpig under(+) / over(-)dekning	- 0	-	-	-

Kommunens tjenesteområder

Sentraladministrasjon

Kort beskrivelse av dagens virksomhet

Samfunnsavdelingen:

Avdelingen har vært gjennom en organisasjonsendring sommeren 2024 som følge av budsjettvedtak. Arbeidet med universell utforming er overført til teknisk sektor og boligsosialt arbeid er overført til helse og mestring. SLT funksjonen er overført til undervisning og oppvekst og saksbehandling av skjenkesaker er overført til helse og mestring.

Avdelingen har fått ansvaret for programledelsen av statens program for områdesatsing lokalt. Programmet skal arbeide med utjevning av levekårsutfordringer innenfor sentrumsområdet. Arbeidet er godt i gang, og tidsplanen holdes. I 2024 har det vært fokus på forankring, planlegging og metodeopplæring. Innenfor frivillighet har det vært fokus på å operasjonalisere frivillighetsplanen, og å koble frivillighet til områdesatsingen. For Idrett og friluftsliv har oppfølging av idrett- og friluftsplanen og å forberede for en strategisk plan for toppidrett vært viktig i 2024.

Innenfor overordnet plan har arbeidet med planstrategi vært sentralt. I siste halvdel av 2024 er forberedelser til rullering av sentrumsplanen igangsatt. På næringsområdet er det nå økt fokus på direkte kommunikasjon med næringslivet, samt prosjekter som støtter fornybare ressurser, IT og arrangementvirksomhet. Avdelingen har en viktig rolle i det kommunale arbeidet med nedbygging av Haldenreaktoren. I tillegg har avdelingen ansvar for samarbeidet med Halden kjernekraft A/S.

Kultur:

Kulturenheten i Halden kommune består av Brygga kultursal, Halden bibliotek, fengselsbiblioteket, Halden kulturskole, Ungdomshuset i Skofabrikken, Rockehuset, Remmen svømmehall, tilrettelagte fritidsaktiviteter og kulturstaben. Disse avdelingene arbeider i samspill med et bredere kulturfeltet i Halden for å fremme et mangfoldig og inkluderende kulturliv, økonomisk verdiskaping gjennom kunst og kultur, og å posisjonere Halden som en fremtidsrettet arena for kunst- og kulturopplevelser på både lokalt og internasjonalt nivå.

Kulturenhetens budsjett dekker foruten drift av de kommunale kulturavdelingene -og oppgavene:

- Kulturmidler (tildeles etter politisk behandling i HUOKI).
- 17. mai (kommunens arrangementsmidler).
- Det norske blåseensemble (driftstilskudd).
- Opera Østfold (driftstilskudd).
- Østfoldmuseene (driftstilskudd).
- Frivilligsentralen (driftstilskudd).
- Halden kirkelige fellesråd (driftstilskudd).

- Faste overføringer til Halden skolemusikkorps, Idd skolemusikkorps, Pride, Halden kulturråd, Ladies Tour of Norway, Foreningen Norden, Prestebakke bibliotek, Ung Musikk, Økomuseum Grenseland, skjøtsel av Monolittbruddet, Pilegrimsleden og Gjelhaugen.

NAV Halden og Aremark:

Nav – kontorets viktigste oppgave er å bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet. Gjennom å forvalte økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet, midlertidige botilbud, generell rådgivning og veiledning, økonomisk rådgivning og individuell plan med hovedfokus på arbeid og aktivitet. Alle disse tjenestene ytes med henvisning til sosialtjenesteloven.

Det har vært en markant økning til bidragsutgiftene i perioden 2021 – 2024. Årsakene er økning av antall sosialhjelpsmottakere, justering av sosialhjelpssatsene, økte utgifter til bosetting og integrering av flyktninger, og høye kostnader til nødboliger.

- Fra 2021 – 2024 har antall mottakere av økonomisk sosialhjelp gått opp med 30,6 prosent.
- I tillegg til dette, justerte myndighetene satsene for økonomisk stønad til livsopphold.
- En fersk rapport fra Beregningsutvalget viser at kommunenes utgifter til bosetting og integrering av flyktninger økte fra 2022 til 2023. Rapport for 2023 viser at kommunene i gjennomsnitt fikk dekket 91,8% av merutgiftene til bosetting og integrering fra staten. Det er en nedgang fra 97,3% året før. Årsaken er en markant økning i utgifter til sosialhjelp og bosetting. Dette skyldes at det kommer mange flyktninger, samt økte bolig- og levekostnader. Samtidig er det mange barn, eldre og enslige forsørgere blant ukrainske flyktninger. Per dags dato har Halden kommune åtte ukrainske flyktninger som er over 55 år, de har ikke rettigheter til introstønad eller noen andre statlige ytelser og er varige sosialhjelpsmottakere. Halden kommune må ta høyde for at de som ankommer Norge nå er eldre og sykere sammenlignet med de som allerede har ankommet.
- Nav Halden Aremark har høye kostnader til nødboliger. Dette er kostnader som oppstår når en bruker som søker økonomisk sosialhjelp ikke har fast bopel. Utgiftene til nødboliger fordeler seg mellom husleie til nødboliger, utbedringskostnader av leiligheter, innlosjeringskostnader og kontaktperson stilling ved Kirkens bymisjon. Fra januar til og med september i 2024 brukte vi cirka 3,5 mkr på kostnader til nødboliger. Nav registrerer at kostnadene øker betydelig siste år.

Stab og støttefunksjoner:

Sentraladministrasjonen i Halden kommune består av flere stabs- og støttefunksjoner som spiller en avgjørende rolle i kommunens drift og utvikling. Enhetene omfatter digitalisering og utvikling, juridisk, IT, ordfører og politiske utvalg, økonomi og innkjøp, HR, kommunikasjon og service, samt kommunedirektørens område. Hver enhet har spesifikke oppgaver som bidrar til å sikre effektiv forvaltning, lovgivning, økonomisk styring, personalforvaltning, samt kommunikasjon med innbyggerne. Den samlede virksomheten har som mål å støtte kommunens strategiske målsettinger og sikre en god tjenesteleveranse til innbyggerne.

Planer, prioriteringer og strategier

Samfunnsavdelingen:

Arbeidet med gjennomføringen av nærings- og sysselsettingsplanen fortsetter og fokuset er utdanning og kompetanseheving av de som i dag er utenfor arbeidslivet, slik at de blir kompetente til å kunne arbeide i næringslivet. Dette i tett samarbeid med NAV. Innovasjonsprosjekter med FoU-miljøet i Halden vil også være i fokus, og gjennom prosjekter og samarbeid innhenter vi informasjon om næringslivets utfordringer og muligheter gjennom ulike prosjekter og samarbeid. Videre arbeides det med å utforme en markedsføringsstrategi parallelt med en strategi for satsingsområder innenfor besøksnæringen.

Videre er det ønskelig å knytte ulike prosjekter mot områdesatsingsprogrammet for å øke de synergieffektene en slik satsing gir, både finansielt og med kompetansedeling.

Innenfor planområdet er det rullering av sentrumsplanen og iverksettelse av planstrategien som blir oppgavene i 2025.

Kultur:

Kulturenhetens arbeid er forankret i kommunedelplan for kultur, vedtatt i 2022. Kunst og kultur anses som viktig for et sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig samfunn. Det bidrar til bedre folkehelse, livskvalitet, inkludering, læring, ytringsfrihet – og i ytterste konsekvens menneskeverd. Videre er kulturen en driver for produktivitet og verdiskaping innen den globale kultur- og opplevelsesnæringen, og styrker Haldens konkurranseevne i tiltrekking av tilflyttere, kompetente arbeidstakere, arbeidsplasser og besøkende.

Kulturplanen er delt inn i tre innsatsfelt med tilhørende målsetninger:

Innsatsfelt 1: Et mangfoldig kulturliv for alle. Målsetningene er at den kulturelle grunnmuren skal holde høy kvalitet, være universelt tilgjengelig og kontinuerlig oppdatert for å møte innbyggernes behov. Videre er målet at det skal være et aktivt og mangfoldig kulturtilbud spesielt tilrettelagt for barn og unge, og at innbyggerne skal ha tilgang på kulturdeltakelse uavhengig av hvem man er. Det er et mål at Halden skal ha et helhetlig utdanningsløp innenfor kunst og kultur, og at studentmiljøet er en aktiv og tilstedeværende del av Haldens by- og kulturliv.

Innsatsfelt 2: Verdiskaping gjennom kunst og kultur. Målsetningene er å øke verdiskapingen gjennom kunst- og kulturproduksjon, formidling og distribusjon. Videre handler innsatsfeltet om å ta en ledende rolle i utviklingen av nye produksjons- og formidlingsformer ved å kombinere teknologi og kultur, og å bli landsdelens ledende by for levende kulturformidling og arrangementer.

Innsatsfelt 3: Kulturarena Halden. Målet er at Halden har inspirerende, tilrettelagte og fremtidsrettede arenaer for kulturaktivitet, -produksjon og -formidling, både med utgangspunkt i sine bykvaliteter og sin kulturarv.

For å imøtekomme budsjettrammen for 2025 er følgende tiltak innarbeidet i budsjettforslaget:

-Kulturmiddelordningen «Tilskudd til festivaler og store arrangementer» nullstilles. Ordningen har i 2024 hatt et budsjett på 0,7 mkr. Forslaget innebærer å ikke gi tildelinger i 2025. Søknader blir overført til ordningen for kunst- og kulturformål.

-Kulturmiddelordningen «Tilskudd til kunst- og kulturformål» forsterkes med 0,2 mkr. Ordningen har i 2024 hatt et budsjett på 1 mkr. Forslaget innebærer å øke ordningen til 1,2 mkr, for så i en viss grad kunne imøtekomme at flere søknader er blitt overført fra ordningen for festivaler og store arrangementer.

-Ordningen «Tilskudd til kulturaktiviteter av og for unge» er redusert fra 0,1 mkr til 75 000 kr i 2025.

-Brygga kultursal – reduksjon med ett årsverk. Tiltaket innebærer å ikke ansette i ett vakant årsverk innenfor teknisk stab. Omstillingen er iverksatt. Ved de produksjonene som krever ekstra bemanning gjøres enkeltvis kjøp av ekstra tekniske tjenester innenfor budsjettramme.

NAV:

Nav fortsetter med tiltaket «beslutterordningen» som er i drift fra 1. september 2024. Vi forventer at tiltaket skal gi positive resultater i 2025. Nav Halden Aremark anslår å spare 4 mkr i 2025. Beslutterordningen vil gi en økonomisk besparelse, men det hefter usikkerhet rundt utenforstående forhold som rentenivå, strømpriser, arbeidsledighet, og inflasjon. Dette er forhold som kan påvirke bidragsposten i 2025.

Driftsstøtten til Kirkens Bymisjons på 0,8 mkr foreslås redusert i 2025 til 0,4 mkr og fjernet i sin helhet i 2026. Arbeidet Kirkens Bymisjon gjør i Halden er samfunnsmessig nyttig. Dersom kafeen eller Skattekammeret må avvikles som følge av at driftstilskuddet fjernes vil det være trist. For Nav er det ikke mulig å tallfeste eller måle hva «Kafe møtestedet» faktisk leverer og evt. supplerer kommunale tjenester, utover å anta at kafeen har en positiv effekt på en liten del av målgruppen til Nav.

Det samme gjelder Skattekammeret som tilbyr utlån av sports- og fritidsutstyr for barn og unge. Nav legger også her til grunn at tilbudet har en positiv effekt på lokalsamfunnet, men at det likevel ikke kan prioriteres.

En krevende økonomisk situasjon betyr at tøffe prioriteringer må gjøres. Nav skal levere på flere prioriterte målgrupper som ungdomsgaranti, bosetting og integrering av flyktninger og målrettet markedsarbeid (Mål og disponeringsbrevet 2024 til fylkene). Kommunedirektøren finner ikke rom for å videreføre driftsstøtten til Kirkens Bymisjon lenger enn til første halvår 2025. Kirkens Bymisjon har beskrevet konsekvensene i eget skriv, se vedlegg.

Kommunens rus og psykiatri tjeneste har et godt utviklet samarbeid med Nav om innbyggerne som benytter seg av tilbudene til Kirkens Bymisjon. Tilbakemelding fra dem er at flere av deres brukere/ pasienter benytter seg av tilbudet på Kirkens Bymisjon. Kafeen er en viktig sosial arena, og de får mat og kaffe der. Vi vet at dette er et sted som er av betydning.

Den samlede vurderingen av konsekvensene dersom Kirkens Bymisjon velger å legge ned kafe «Møtestedet» er vanskelig å forutsi. Nav forholder seg til at Kirkens Bymisjon sine tilbud er et fint supplement til de tjenestene Halden kommune leverer, men det er Halden kommune sitt overordnede ansvar å gi forsvarlige tjenester.

Nav og Kirkens Bymisjon har etablert et godt samarbeid gjennom Bo-teamet, og det er ønskelig fra Nav sin side å fortsette dette samarbeidet. Det er dessverre ikke rom for å øke utgiftene til bo-team til 1,75 mkr slik Kirkens Bymisjon foreslår. Nav vil ha dialog med Kirkens Bymisjon om nivået på tjenestene i 2025.

Stabs- og støttefunksjoner:

Alle enhetene jobber målrettet for å kunne levere støtte til øvrige kommunalområder. Effektivisering av ulike oppgaver ved bruk av digital teknologi, samorganisering og outsourcing av ulike tjenester vurderes fortløpende.

Flere av stabs- og støttefunksjonene har i løpet av den siste tiden vært gjennom organisasjonsmessige tilpasninger. Av den grunn pågår det allerede flere prosesser for å optimalisere driften. HR avdelingen jobber med optimalisering av arbeidstidsordninger, gjennomføring ny ordning for innføringstjenester og en full gjennomgang av kommunen sitt innkjøpsområde.

Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan

Samfunnsavdelingen:

Etter omorganiseringen der arbeidet med universell utforming, boligsosialt arbeid, SLT funksjonen og saksbehandling av skjenkesaker er overført til andre kommunalområder, vil samfunnsavdelingen prioritere kjerneaktivitetene knyttet til rollen som en samfunnsavdeling. Det skal også i 2025 og årene fremover jobbes aktivt med å skaffe eksterne prosjektmidler. I 2025 vil 2,6 stillinger være fullfinansiert av tilskudd hele året, og 1 stilling frem til april 2025.

Kultur:

Halden har gode muligheter for sosial og økonomisk verdiskaping gjennom kunst og kultur, men dette krever innsats. Et viktig måltall for å vurdere kommunens evne til å nå målene i kommunedelplanen er netto driftsutgifter til kultur.

Ifølge Telemarksforskning har netto driftsutgifter til kultur per innbygger i Halden, Østfold og hele landet vist en reell økning, unntatt i pandemiåret 2020. Overføringer til andre aktører utgjør en betydelig del av disse utgiftene. Når man ser nærmere på spesifikke områder som kulturskole og kunstformidling, er finansieringsgraden for kommunale tjenester lavere enn både nasjonalt og regionalt gjennomsnitt. Selv om kulturinstitusjoner som får overføringer fra kommunen er viktige, er det nødvendig med godt samarbeid for å maksimere effekten av deres tilstedeværelse. Dessverre er noen av kommunens kulturoppdrag fortsatt underfinansiert sammenlignet med gjennomsnittet i Østfold og Norge.

Totalt utgjør kulturutgiftene 2,3 % av kommunens netto driftsutgifter, og overføringer til andre representerer en stor andel av disse kostnadene.

Som følge av kommunens økonomiske situasjon er følgende utfordringer nødvendige å belyse:

1 – Det norske blåseensemble – økt kommunalt driftstilskudd

Det Norske Blåseensemble (DNBE) fikk en økning av den statlige driftsstøtten på 3 mkr for 2024. Halden kommune har frem mot dette vært en støttespiller for å få til denne økningen. Stortinget har fastsatt at det ordinære offentlige driftstilskuddet til DNBE skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, i dette tilfellet fordelt med 15 pst. på fylket og 15 pst på Halden kommune. Økningen innebærer for Halden kommune en estimert differanse på 0,6 mkr opp til 15 pst kommunal finansiering for 2024. For 2025 vil dette beløpet også måtte justeres for lønns- og prisvekst.

Halden kommune har ikke kunnet innestå for sin del av tilskuddsøkningen i 2024. En videreføring av dette betyr at Halden kommune ikke oppfyller sin del av funksjonsdelingsavalen, og det vil medføre bortfall av økningen både fra stat og fylke. DNBE har formidlet at de står i en særdeles krevende økonomisk situasjon der oppsigelser og betydelig reduksjon i konserttilbudet må iverksettes hvis ikke Halden kommune følger opp sin 15% andel av den foreslåtte tilskuddsøkningen. DNBE formidler at dette i praksis betyr en begynnende nedmontering av DNBE.

DNBE er en betydelig arbeidsplass i Halden med 33 faste ansatte og 200 innleide kunstnere/musikere pr. år på korttidskontrakter. Det er regionens eneste offentlig finansierte kunstinstitusjon med fast ansatte kunstnere (musikere), 85 % av virksomheten er finansiert av stat og fylke, men ringvirkningene lokalt er sterke, både kulturelt, økonomisk og samfunnsmessig. Et bortfall av den statlige og regionale økningen innebærer i praksis et bortfall av regionale og statlige midler i Halden med over 3,6 mkr pr år.

Kommunedirektørens innstilling er å øke Halden kommunes tilskudd til DNBE i tråd med økningen fra stat og fylke. Effekten av dette i 2025 er beregnet til 0,7 mkr. Avtalen med DNBE skal fornyes i 2025 og kommunedirektøren ønsker ikke at DNBE skal komme i en situasjon der de eventuelt mister ekstra støtte fordi Halden kommune ikke øker til sitt bidrag i funksjonsdelingsavtalen.

2 – Halden kirkelige fellesråd

Halden kirkelige fellesråd har i forbindelse med budsjettprosessen oversendt sitt driftsbudsjett for perioden 2025 til 2028 til Halden kommune. Budsjettet reflekterer utfordringer med redusert kompensasjon for pris- og lønnsvekst og økte rammer i tidligere år. For 2025 foreslår de en reduksjon i lønnsutgifter gjennom nedbemanning og mindre bruk av innleid arbeidskraft, samt en nedskjæring i driftsutgiftene på 1 mkr de første to årene. Prosjektering av rehabilitering av driftsbygningen til Os gravlund er underveis, men usikkerhet om fremtidig husleie gjør at økningen ikke er budsjettert. For å møte utfordringene med driftsinntekter som ikke holder tritt med kostnadsveksten, planlegger fellesrådet å øke priser på avgifter og tjenester. Fondene reduseres årlig, og det er avgjørende at regnskapet balanseres snarlig.

Kommunedirektøren tar budsjettet fra fellesrådet til etterretning, og støtter vurderingen om å justere driftsnivået i henhold til de gjeldende økonomiske forutsetningene. Driftstilskuddet fra Halden kommune til Halden kirkelige fellesråd i 2024 var 13,9 mkr. I kommunedirektørens budsjettforslag for 2025 er tilskuddet 14,4 mkr, som tilsvarer en kompensasjon for lønn og prisvekst på 3,25 %, som er i tråd med hva Halden kirkelige fellesråd legger til grunn som kommunalt tilskudd i sitt budsjettinnspill.

3 – Verdensbro

Verdensbro tilbyr et mangfold av kulturaktiviteter til barn og unge. Kommunedirektøren erkjenner verdien av Verdensbro sin virksomhet i Halden, og at den bidrar godt til å arbeide etter mål og strategier som er sammenfallende med verdiene i kommunens kulturplan. Særlig gjelder dette målene om at Halden skal ha et aktivt, inkluderende og mangfoldig kulturliv, og at barn og unge skal et rikt kulturtilbud.

Verdensbro har over tid vært finansiert gjennom både statlige, regionale og lokale ordninger, og Halden kommune gav i 2024 et tilskudd på 0,58 mkr. (inkl Fargespill). De økonomiske betingelsene for organisasjonen har vært, og er usikre. En prioritering av Verdensbro må derfor sees opp mot øvrige prioriteringer, både innenfor kultur, og i kommunen som helhet.

Halden har et forholdsvis bredt mangfold av kulturpedagogiske tilbud, gitt i ulike organiseringsformer, både private, kommunale og offentlige. Verdensbro er ett av disse. Det er på den ene siden en styrke i dette, at det skaper mangfoldige tilbud til ulike grupper unge, og at det genererer mye innsats, også frivillig. På den andre siden er det en risiko knyttet til dette dersom det går på bekostning av samhandling, eller at de enkelte tilbudene hver for seg ikke oppnår tilstrekkelig volum, finansieringsgrunnlag, og i ytterste konsekvens - kvalitet. Kommunedirektørens bekymring er at dagens situasjon er preget av økonomisk uforutsigbarhet for aktørene, at det oppstår et avhengighetsforhold til større eller mindre grad av offentlig støtte, og at økonomi og kompetansemiljøer fragmenteres. Dette er også beskrevet i kommunedelplanen for kultur. Planen legger opp til en strategi som på den ene siden ivaretar fordelene av at ulike fagmiljøer er offensive som kulturtilbydere til barn og unge, og på den andre siden vil undersøke hva tilrettelegging for samling av tilbud, ressurser og kompetanse kan føre til.

I kommunedirektørens budsjettforslag er det innarbeidet et tilskudd på 0,2 mkr til Verdensbro for 2025. Samtidig henviser kommunedirektøren til kommunedelplanen, og innstiller på at man i løpet av 2025 skal påbegynne arbeidet med å utrede et samlande konsept for kulturpedagogisk virksomhet i Halden, der målet er god ressursutnyttelse, økonomisk forutsigbarhet, og å styrke og sikre det samlede kulturpedagogiske tilbudet til barn og unge i Halden.

4 – Halden kulturråd

Halden kulturråd har i tråd med samarbeidsavtalen gitt sitt innspill til budsjettprosessen. Kulturrådet understreker behov for å opprettholde kulturbudsjettets rammer uten kutt, og justere disse i henhold til forventet lønns- og prisvekst. De påpeker at kulturbudsjettet allerede er lavt sammenlignet med andre kommuner og advarer mot konsekvensene av ytterligere innskrenkninger.

Kulturrådet søker om justering av lønnstilskuddet i tråd med lønnsveksten. De fremhever også behovet for et felles lager for kostymer og rekvisitter for teatermiljøet, og foreslår at kommunen stiller et egnet lokale til disposisjon. Videre anbefaler de at investeringer i kulturskolen og en skulpturpark med Lise Amundsens verk prioriteres, og at nødvendige midler for disse prosjektene inkluderes i kommunens økonomiplan.

Halden kommune viderefører lønnstilskuddet til Halden kulturråd på samme nivå, 0,4 mkr, og aktivitetstilskuddet på 30 000 kr. Kommunedirektøren erkjenner også at et felles lager for kostymer og rekvisitter er en løsning som bidrar til gjenbruk av kostymer og mer bærekraftige sceneproduksjoner for byens kulturliv, og har prioritert 30 000 kr i bidrag til leie av lokaler innenfor budsjettrammen, forutsatt at løsningen istandsettes og driftes av kulturrådet.

5 – Halden frivilligsentral

Halden frivilligsentral har i forbindelse med budsjettprosessen gitt to innspill. Først at vanlig lønnsregulering for ansatte på Frivilligsentralen må opprettholdes også for 2025. Videre peker Halden frivilligsentral på at driftstilskuddet fra Halden kommune har vært uendret på 70 000 kr i mange år. På grunn av prisvekst og økning av aktiviteter søker Frivilligsentralen en økning med 50 000 kr, slik at aktivitetstilskuddet for 2025 blir 0,12 mkr. Halden frivilligsentral gjør en allmenntilgjengelig innsats av stor verdi, både for enkeltmennesker og for Halden som lokalsamfunn. I kommunedirektørens budsjettforslag er det innarbeidet normal lønnsregulering for ansatte. En økning av aktivitetstilskuddet er derimot ikke innarbeidet, og står uendret på 70 000 kr, med bakgrunn i kommunens omtalte økonomiske situasjon.

6 – Pride på grensen

Pride på grensen mottok i 2024 et tilskudd på 0,2 mkr. Dette er i budsjettforslaget for 2025 redusert til 50 000 kr. Kommunedirektøren erkjenner PPG som en viktig markering for mangfold i Halden, og vil bidra til forutsigbarhet ved å innarbeide det som fast årlig bidrag. Reduksjonen i bidraget fra 2024 til 2025 reflekterer kommunens generelle økonomiske situasjon.

NAV:

Det knytter seg usikkerheten knyttet til NAVs sosialbidragsutgifter i 2025 og årene fremover. Endringer i arbeidsmarkedet, økonomiske svingninger, og demografiske faktorer som aldring av befolkningen kan påvirke behovet for sosiale ytelser.

Stabs- og støttefunksjoner:

Flere av stabs og støttefunksjonen har i løpet av den siste tiden vært gjennom organisasjonsmessige tilpasninger. Av den grunn pågår det allerede flere prosesser for å optimalisere driften. HR avdelingen jobber med optimalisering av arbeidstidsordninger.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	178 984	191 455	189 578	197 354	195 054	194 254	194 254
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	53 019	60 863	58 051	59 002	58 767	63 367	65 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	12 607	7 732	8 979	13 926	13 926	13 926	13 926
Overføringsutgifter	163 763	154 309	162 017	163 684	163 284	163 284	163 284
Finansutgifter	8 207	416	416	427	427	427	427
Sum Driftsutgifter	416 580	414 775	419 041	434 392	431 457	435 257	437 815
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-19 642	-22 349	-22 349	-24 217	-23 917	-23 917	-23 917
Refusjoner	-34 287	-24 844	-26 946	-25 699	-25 699	-25 699	-25 699
Overføringsinntekter	-57 216	-41 717	-49 925	-41 936	-41 936	-41 936	-41 936
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-10 221	-122	-122	-200	-200	-200	-200
Sum Driftsinntekter	-121 366	-89 032	-99 342	-92 052	-91 752	-91 752	-91 752
Sum	295 214	325 743	319 699	342 340	339 705	343 505	345 063

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	325 743	325 743	325 743	325 743
Sum Vedtak forrige periode	-2 348	-5 148	-2 348	-2 348
Sum Budsjettendring i år	2 793	2 793	2 793	0
Sum Lønns- og prisvekst	16 301	16 301	16 301	16 301
Konsekvensjustert budsjett	16 746	13 946	16 746	13 952
Konsekvensjustert ramme	342 488	339 688	342 488	339 695
Nye tiltak				
Avvikle stillingen som brukerombud	-800	-800	-800	-800
Redusere inntak av lærlinger	-1 200	-3 200	0	0
Redusere tilskudd til Kirkens bymisjon	-400	-800	-800	-800
Sum Nye tiltak	-2 400	-4 800	-1 600	-1 600
Sum Budsjettallokering	9 726	12 291	10 091	14 711
Nye tiltak og realendringer budsjett	7 326	7 491	8 491	13 111
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	-7 474	-7 474	-7 474	-7 474
Ramme 2025-2028	342 340	339 705	343 505	345 332

Nye tiltak

Avvikle stillingen som brukerombud

Beskrivelse av hva tiltaket gjelder (hva endres):

Halden kommune etablerte stillingen som brukerombud i august 2023 etter et politisk vedtak. Brukerombudet har siden oppstarten vært ansatt i en 100% stilling.

Brukerombudet i Halden kommune ble opprettet for å styrke ivaretagelse av innbyggernes rettigheter og sikre at deres stemmer blir hørt i møte med kommunale tjenester. Halden er en av to kommuner i Østfold som har et eget brukerombud, den andre er Fredrikstad. Før august 2023 ble dette ivaretatt av pasient- og brukerombud i Østfold.

Tiltaket har bakgrunn i krevende salderingsbehov for budsjettbalanse i budsjettet for 2025 der helhetlig ressursbruk, overlapping av tjenester og effektivitet må vurderes. Administrasjonen har vurdert flere faktorer som grunnlag for forslaget om å avvikle stillingen som brukerombud:

-Ressursbruk: Opprettelsen og driften av brukerombudet innebærer betydelige kostnader for kommunen og utgjør 0,8 mkr i personalkostnader pr år. I en tid med stramme budsjetter må det vurderes om disse midlene må brukes til andre oppgaver og tjenesteområder.

-Overlapping av tjenester: Pasient- og brukerombudet i Østfold tilbyr allerede denne tjenesten til innbyggerne i Østfold. I en tid med stor knapphet på ressurser må det vurderes om det lokale brukerombudets hovedfunksjon kan ivaretas av andre funksjoner i kommunen i tillegg til Pasient- og brukerombudet i Østfold.

-Effektivitet: Det er viktig å vurdere om brukerombudet har hatt den ønskede effekten siden opprettelsen. Brukerombudet har bistått i en del saker, men omfanget er begrenset. Vurderinger tyder på at mange innbyggere benytter seg av pasient- og brukerombudet i Østfold (49 saker i 2023) og at tjenestene selv bistår mange brukere

som ønsker hjelp knyttet til sine rettigheter. Det kan indikere at behovet for et eget brukarombud i Halden er begrenset.

Konsekvensbeskrivelse:

-For innbyggerne: Innbyggerne vil fortsatt ha tilgang til pasient- og brukarombudet i Østfold, som dekker hele fylket. Dette sikrer at deres rettigheter og behov fortsatt kan ivaretas. Tjenestene består med å sikre rettigheter som tidligere. Pasient- og brukarombudet i Østfold har kontorplassering i Moss, slik at ved eventuelt behov for fysisk møte kan terskelen for kontakt bli noe høyere.

-For ansatte: Avviklingen av stillingen vil innebære at den nåværende ansatte i brukarombudsstillingen må omplasseres eller at det må vurderes andre løsninger i henhold til arbeidsmiljøloven og kommunens retningslinjer for omstilling.

-For kommunen: Avviklingen vil frigjøre ressurser som kan omdisponeres til andre prioriterte områder innen kommunens tjenestetilbud.

Redusere inntak av lærlinger

I januar 2015 signerte Halden kommune en intensjonsavtale med Østfold fylkeskommune der intensjonen var å ha 2 lærlinger pr. 1000 innbyggere innen utgangen av 2016. Dette har Halden kommune klart å oppnå. Før 2016 hadde antall lærlinger blitt redusert som følge av kommunens økonomiske situasjon.

Halden ligger i toppen blant landes kommuner på inntak av lærlinger (antall) sett opp mot befolkningstallet. Lærlingeordningen hadde et netto budsjett på 14,9 mkr i 2024. I den situasjonen kommunen nå er i, foreslås det en reduksjon i inntaket fra høsten 2025 tilsvarende 14 lærlinger, i tillegg er det ønskelig at inntaket styres mot de yrkene som kommunen er i behov av i framtiden (helsefag), samt de fagene der kun kommunesektoren er godkjent lærebedrift. Dette forutsatt at det er nok kvalifiserte søkere til disse fagene. Halden kommune har pr. januar 2025 67 lærlinger, antallet reduseres til 38 høsten 2025 (før inntak). I dette tiltaket ligger det til grunne et inntak av 10 lærlinger høsten 2025, dvs. at Halden kommune vil ha 48 lærlinger totalt fra høsten 2025 til høsten 2026. Det er et mål om å være tilbake på 62 lærlinger igjen fra høsten 2026.

Redusere tilskudd til Kirkens bymisjon

Driftsstøtten til Kirkens Bymisjons på 0,8 mkr foreslås redusert til 0,4 mkr i 2025, og helt avviklet i 2026. Arbeidet Kirkens Bymisjon gjør i Halden er samfunnsmessig nyttig. Dersom kafeen eller Skattekammeret må avvikles som følge av at driftstilskuddet fjernes vil det være trist. For Nav er det ikke mulig å tallfeste eller måle hva «Kafe møtestedet» faktisk leverer og evt. supplerer kommunale tjenester utover å anta at kafeen har en positiv effekt på en liten del av målgruppen til Nav.

Det samme gjelder Skattekammeret som tilbyr utlån av sports- og fritidsutstyr for barn og unge. Nav legger også her til grunn at tilbudet har en positiv effekt på lokalsamfunnet, men at det ikke kan prioriteres fullt ut.

En krevende økonomisk situasjon betyr at tøffe prioriteringer må gjøres. Nav skal levere på flere prioriterte målgrupper som ungdomsgaranti, bosetting og integrering av flyktninger og målrettet markedsarbeid. (Mål og disponeringsbrevet 2024 til fylkene) Kommunedirektøren finner ikke rom for å videreføre driftsstøtten til Kirkens Bymisjon lenger enn til første halvår 2025. Kirkens Bymisjon har beskrevet konsekvensene i eget skriv, se vedlegg.

Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst

Kort beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalavdelingen for undervisning og oppvekst ivaretar oppgaver som er av stor betydning for barn og unges oppvekst i Halden. Avdelingen har et stort spenn av oppgaver og til sammen 20 enhetsledere fra henholdsvis skoler, barnehager, HKK og enhetene knyttet til Familiens hus og rapporterer til kommunalavdelingen. Avdelingen består av direktør og en stab på til sammen seks personer.

Planer, prioriteringer og strategier

I perioden for økonomiplan 2025-2028 og budsjett 2028 er det forventet en nedgang i barn som mottar tjeneste av sektoren hvert år. Samtidig som en av kommunens viktigste oppgaver er å gi barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår vil en slik nedgang i antall barn som skal motta tjeneste gjøre at kommunen får lavere økonomiske rammer. På bakgrunn av dette er det de siste årene sett på hvordan vi kan utvikle tjenestene våre, uten at det vil kreve de store økonomiske kostnadene. Det vil i planperioden videreføres eller settes i gang flere satsninger rettet mot barn og unge.

Økt pedagogtetthet og grunnbemanning

Halden kommune har søkt om, og blitt tildelt tilskudd fra Utdanningsdirektoratet for å øke pedagogtetthet og grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder. Tilskuddet er fordelt på syv barnehager, to kommunale og fem private, etter kriterier satt av direktoratet. Statsbudsjettet for 2024 har allokert 205 mkr kroner til dette formålet, og Halden kommune har blitt tildelt 3,7 mkr.

Målet med tilskuddet er å utjevne sosiale forskjeller. Midlene skal bidra til å bekjempe forskjeller og gi like muligheter i kraft av tidlig innsats.

Tilskuddet skal brukes til å øke andelen barnehagelærerårsverk og øke grunnbemanningen i barnehagen. Tilskuddet kan også brukes til å erstatte ufaglærte ansatte i barnehagene med barnehagelærere. Bemanningstettheten i barnehagen opprettholdes på minst samme nivå som tidligere, og tilskuddet kan ikke brukes til å finansiere eksisterende årsverk i barnehagen. Barnehagene sørger selv for ansettelser og ansetter i stillingsbrøker som varierer fra 40- 150%.

Kommunen skal rapportere på bruken av tilskuddet høst 2025.

Bokstart

Bokstart er et samarbeid mellom helsestasjonen, Halden bibliotek, private og kommunale barnehager, med støtte fra Foreningen !les, som startet i 2023. Gjennom gratis bokgaver og veiledning til foresatte fra de ulike enhetene er målet å stimulere til språkutvikling, bedre leseferdigheter og tidlig og varig leselyst.

For Halden er dette et tiltak som kan sees i sammenheng med mål og tiltak i Kommunedelplan oppvekst om tidlig innsats, der tidlig innsats handler om å skape gode forutsetninger for utvikling og vekst for alle, fra første møtet på helsestasjonen og videre i barnehage og skole. Det vil også kunne danne grunnlag for videre arbeid med lesing i Haldenskolen og er i så måte med på å støtte helhet på oppvekstfeltet. Prosjektet favner bredt, på sikt alle Haldens barn som er innom helsestasjonen.

Familietjenesten

Familietjenesten er organisert under Enhet helsestasjon i Familiens hus. Tjenesten er et lavterskeltilbud til alle familier med barn under 20 år som opplever at de strever med små eller store utfordringer i hverdagen innenfor temaer som grensesetting, foreldrekonflikter, dårlig økonomi, vanskelig bosituasjon, psykisk helse og rus.

Tjenesten har også en veilednings- og støttefunksjon overfor ledere og ansatte som arbeider med barn, unge og deres familier. Familietjenesten kan bidra med å komme i kontakt med andre instanser og eventuelt koordinere tjenester og fasilitere samarbeid.

Familietjenesten består i dag av 5 fulle stillinger, hvor 3 stykk dekkes av tilskuddsmidler. Halden kommune fikk høsten 2023 innvilget tilskudd til kommunalt rusarbeid fra Statsforvalteren i Oslo og Viken, for å styrke og videreutvikle Familietjenesten ved å prøve ut nye metoder, tiltak og støttetilbud gjennom prosjekt «Laget rundt barnet». Familietjenesten har i den forbindelse tilsatt 3 nye stillinger til tjenesten. Midlene innvilges kun for et år av gangen, til og med år 2025 med forbehold om Stortingets bevilgning. Stillingene tilsettes derfor med en varighet på et år av gangen.

Kvalitetsutviklingsarbeid med alle våre barne- og ungdomsskoler

Å oppleve fellesskap og føle seg inkludert er et grunnleggende behov, og viktig for barn og unges utvikling, læring og trivsel. Inkludering handler om alle elevers rett til å naturlig å høre til i det kulturelle, sosiale og faglige fellesskapet. Det innebærer at skolene må legge til rette for og tilpasse læringsmiljøet til mangfoldet blant elever, og gi alle reell mulighet til å delta i fellesskapet.

Halden kommune er blant kommunene som over tid har hatt svake resultater på sentrale områder i opplæringen. Dette resulterte i at Halden kommune kom inn under den statlige Oppfølgingsordningen i 2020. Oppfølgingsordningen skulle bidra til at kommuner får hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen.

Under arbeidet med ordningene definerte Halden kommune et felles overordnet utviklingsområde for skolene: Inkluderende praksis. Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Deltakelse i Oppfølgingsordningen ble avsluttet våren 2023, men arbeidet med inkluderende praksis har fortsatt. For å øke kompetansen og kapasiteten på skolene, har det vært satset på kompetanseheving, fagsamlinger, nettverksarbeid, kvalitetsdialoger og lederutvikling.

Det er nylig utarbeidet flere lokale planer som gir føringer for skolenes praksis: Oppvekstplanen, Handlingsplanen for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og veileder for oppfølging av skolefravær. Innen kort tid vil vi også ha klar en leseplan for 1.-10. årstrinn.

Den nye opplæringsloven og opplæringslovforskriften tredde i kraft fra 1. august 2024. Det ble lagt ned mye arbeid lokalt for å forberede overgangen til det nye regelverket. Arbeidet med felles regelverksforståelse og etterlevelse vil få stort fokus også i årene framover.

Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan

Utfordringene er kjent innenfor sektoren og kan kort oppsummeres på følgende måte: Fallende barnetall, nasjonal og lokal endring i demografisk utvikling, strukturer som ikke er tilpasset behov og utvikling i barnetall som gjør at driften blir dyrere enn ønskelig. En må i denne sammenheng også konstatere at mange barn i Halden har behov for ekstra og vedtaksfestet hjelp, og oppfølging i barnehage og grunnskole. Dette har også en økonomisk effekt på enhetene og for avdelingen.

I perioden frem til 2030 blir det færre barn i alderen 0-15 år. Selv om utfordringene er kjente så kan de ikke ses bort fra: Skoler som for kort tid siden hadde store utfordringer med å få plass til elevene, opplever nå, bare få år etterpå, at elevtallet har sunket betydelig, og at det skal gå videre ned. Flere skoler har fått sitt elevgrunnlag betydelig redusert de siste årene. Halden kommune har totalt sett en overkapasitet av skoleplasser. Denne overkapasiteten er i dag først og fremst på barneskolen, men vil også bli på ungdomsskolene i løpet av en tiårs periode.

I perioden for økonomiplan 2025-2028 og budsjett 2025 er det forventet en nedgang i barn som mottar tjeneste av sektoren hvert år. Samtidig som en av kommunens viktigste oppgaver er å gi barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår vil en slik nedgang i antall barn som skal motta tjeneste gjøre at kommunen får lavere økonomiske rammer. Dette gir som oversikten over rammer viser, en nedgang i rammene til undervisning og oppvekst i perioden.

I perioden er det forventet at antall barnehagebarn holder seg relativt likt som i 2024. Dette skyldes at de årskullene som i er barnehagealder i perioden er relativt stabile. For skole får vi derimot en nedgang i elevtall hvert år. Tabellen under viser forventet elevtall for skoleårene i inneværende budsjettår og skoleårene i planperioden, samt endring for hvert år sammenlignet med skoleåret før.

Skoleår	Elevtall	Endring fra året før
2022/2023	3499	
2023/2024	3462	-37
2024/2025	3334	-128
2025/2026	3239	-95
2026/2027	3152	-87
2027/2028	3104	-48
2028/2029	3016	-88

Tabellen viser at det vil være en endring totalt sett i planperioden på 446 barn. En skal være observante på at prognosene blir usikre jo lenger frem en kommer i tidsperioden.

Med en slik endring i elevtallet vil man kunne gi det samme skoletilbudet som i dag, med bruk av færre ressurser. Når vi snakker om lærenorm, refererer vi til et fastsatt minimumsantall lærere per elev. En nedgang i elevtall påvirker ressursbruken i skolen også gjennom denne normen. Lærenormen krever at det er et visst antall lærere i forhold til antall elever, for eksempel én lærer per 15 elever på småtrinnet og én lærer per 20 elever på ungdomstrinnet. Når antall elever synker, kan antallet lærere reduseres uten at det går utover kravet i lærenormen. Dette betyr at lønns- og personalkostnadene vil gå ned.

Selv om hovedlinja er en betydelig reduksjon i elevgrunnlag for kommunen, så ser en likevel at en skole er inne i en periode med en topp i elevtallet som vil utfordre kapasiteten. Risum har allerede strukket elevkapasiteten og nye

lokaliteter ble nødvendig, og vil være det i noen år fremover. Andre skoler vil innenfor samme periode både oppleve økninger og nedganger i elevtallet på kortere sikt, men på lengre sikt vil elevtallet synke når en legger prognosene til grunn. Både skolestruktur og skolegrenser vil være viktige retningsgivere for de kommende årene.

KS konsulent leverte en rapport som var oppe til politisk behandling våren 2024. Det ble vedtatt å legge ned Prestebakke skole fra høsten 2025. Nedleggelse av Prestebakke skole er innarbeidet i budsjettet. I tillegg ble det vedtatt å se på muligheten for at Rødsberg skole legges ned og Os skole gjøres om til 1.-10. skole, samt en vurdering av gjenværende barneskoler.

Skolene har fortsatt utfordringer knyttet til binding av ressurser til individuelle vedtak om spesialundervisning. Tall fra GSI forrige skoleår viste at hele 10,1 % (mot et nasjonalt snitt på 8 %) av elevene hadde vedtak om spesialundervisning. Dette betyr at det i gjennomsnitt vurderes at en av ti av elever i våre skoler ikke vil kunne delta innenfor handlingsrommet i ordinær opplæring i hele eller deler av skoledagen. I perioden fremover vil det arbeides for at enda flere elever skal få god ivaretagelse i den ordinære opplæringen med styrkingsressurser på gruppenivå (tilpasset opplæring, tilrettelegging, tidlig innsats og intensiv opplæring). Samtidig ser vi også en klar økning i antall barn og unge med behov for betydelige tilretteleggingstiltak gjennom hele eller store deler av opplæringsløpet. På bakgrunn av dette har PPT fått en tilføring på 2 årsverk i budsjettet for 2025.

Halden har til nå hatt vesentlige lavere priser for plass i SFO enn sammenlignbare kommuner. Fra 2025 øker ordinær pris for en full plass med 226 kr i måneden utover generell prisvekst for elever i fjerde klasse. For første-, andre- og tredjeklassinger blir prisøkningen 112 kr i måneden utover generell prisvekst, som følge av at disse barna har 12 timers gratis SFO. Kommunen har også egne moderasjonsordninger på SFO-plass for familier med lav inntekt, og disse får en lavere prisøkning. Ordinær pris for å være i SFO på full tid vil etter dette være 3 470 kroner for barn i fjerde klasse, og 1 735 kroner for barn i første, andre og tredje klasse. Dette bringer SFO-prisene i Halden omtrent på nivå med Sarpsborg, Moss og Fredrikstad dersom disse kommunene øker prisene i samsvar med generell prisvekst i 2025.

Innenfor barnehagesektoren er det fortsatt et økende behov etter individuelle tilretteleggingstilskudd for barn med funksjonsnedsettelse. De fleste tiltak som ytes har en betydelig kostnadsramme og er i hovedsak direkte knyttet til tildeling av personressurser. Når det gjelder barn med rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen ser vi en økning i vedtakstimer per barn. Dette kommer av at det er en økning i barn med større og sammensatte vansker, eksempelvis barn innenfor autismespekteret. Over tid har ressursene til disse rettighetene fått en stadig utøkende økonomisk utfordring. Vi ser når vi sammenligner med kostragruppen Halden tilhører, at Halden bruker en del mer per barn som har tiltak. Halden bruker nesten 95 000 kr per barn, mens kostragruppe bruker nesten 68 000 kr. I 2024 startet det et arbeid med å se på hva som utgjør denne forskjellen. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2025.

Selv om det er et sterkt ønske at vår avdeling og våre enheter skal ha handlingsrom til å øke satsningene på forebyggende arbeid, må vi likevel konstatere at dette handlingsrommet er utfordrende å finne når den økonomiske situasjonen for UO og Halden kommune er så utfordrende som den er i dag. Endringen i barnetallet har ikke påvirket hvilke rammer tjenestene i familiens hus får, med unntak av PPT hvor det er lagt inn en styrking på 2 årsverk. Når man opprettholder de samme rammene i disse tjenestene mens barnetallet går ned, kan det ses på som en liten styrking av tjenestene.

Tidligere år har undervisning og oppvekst lagt frem store tiltak på overordnet nivå. I fjorårets og årets økonomiplan og budsjettprosess har vi gjort endringer på hvordan vi jobber i prosessen for å unngå slike tiltak. Endringene innebærer at vi i budsjettprosessen har arbeidet med at hver enhet må tilpasse sin drift og budsjett i forhold til forventet barnetall. Ved nedgang i elevtall må driften ved kommunens skoler tilpasse seg det nye elevtallet. Det kan

bety færre læretimer for å være på lærenorm, færre miljøarbeidere for å dekke vedtak, færre ansatte i SFO, færre timer til funksjoner, færre timer til ledelse o.l. Selv om man går ned på disse forholdene, opprettholder man det samme tjenestenivået. Det er sammenheng med at når man har færre å gi tjenester til, bruker man færre ressurser for å opprettholde det samme tjenestenivået.

Ved å arbeide med at hver enhet må tilpasse sin drift og budsjett i forhold til forventet elevtall, får vi tilpasset driften der behovet for tilpasninger oppstår i stedet for å måtte ha store tiltak i sektoren. Dette har ført til at undervisning og oppvekst kan legge frem en økonomiplan for 2025-2028 og budsjett for 2025 uten noen overordnede tiltak. Det er viktig å understreke at selv om sektoren i denne økonomiplan- og budsjettprosessen ikke fremlegger overordnede tiltak, så er behovene for økonomiske tilpasninger innarbeidet på hver enkelt enhet som tilpasninger til nye elevtall. Det er forskjell fra enhet til enhet om man har måtte innarbeide tilpasninger i sitt budsjett. Det skyldes at endringen i elevtall ikke påvirker alle enhetene våre.

For skolene har budsjettet for 2025 en nedgang i årsverk fra 01.01.25 til 01.08.25 på ca. 23 årsverk. Nedgangen skyldes nedleggelse av Prestebakke skole fra august 2025 og tilpasning til færre elever i skolen. I tillegg er det en overtallighet fra høsten 2024 til 01.01.25 på 3,83 årsverk.

Det er alltid en risiko med nedbemanninger, både fordi de lokale aktivitetsnivåene hos enhetene kan endre seg, men det er også en prosessrisiko som må tas i betraktning sammen med en volumrisiko.

Som et utgangspunkt anser vi risikoen som svært høy. Gjennom en rekke tiltak har vi likevel kommet til at risikoen er blitt mindre – følgende tiltak er gjennomført for å redusere risikoen:

- Langsiktig planlegging og bevisstgjøring av situasjonen med den enkelte enhetsleder.
- Svært tidlig informasjon til HTV om hvordan utfordringene tenkes løst.
- Tidlig involvering og samarbeid med HR-avdelingen.
- Plan for nær månedlig oppfølging av den enkelte enhet fra budsjettstart.
- Erfaringer fra 2024 og tidligere prosesser.

Dette gjør at vi samlet sett mener at risikoen på gjennomføringen av dette er redusert fra svært høy til høy.

Etter detaljerte analyser av sektorens budsjetter, herunder alle 20 enheter, finner vi at det er særdeles begrensede handlingsrom for UO og for enhetslederne under budsjettrammen som sektoren skal forholde seg til.

Budsjettmarginene må vurderes å være svært marginale. Dette betyr at driftsendringer eller annet som medfører behov for økonomiske løsninger i budsjettåret 2025, vanskelig vil kunne finnes dekning for, med mindre en får tilførsler/at det tilkommer ekstraordinære inntekter. Risikoen for generelt merforbruk må derfor vurderes å ha en høy risiko.

Nedgangen i barnetallet gir som oversikten over rammer viser, en nedgang i rammene til undervisning og oppvekst i perioden. Når det gjelder årene 2026-2028 er det et ønske å jobbe på samme måte i disse årene som det er gjort i 2025. Det betyr at nedgangen i rammene vil oppnås med tre forhold:

1. Tilpasse driften til det nye barnetallet.
2. Endringer i skolestruktur, hvor det er forventet at dette arbeidet vil gi noe økonomisk effekt.
3. Lavere satser for tilskudd til private barnehager etter nedleggelse av to kommunale barnehager.

På bakgrunn av dette legges det ikke frem noen overordnede tiltak for hverken budsjett 2025 eller økonomiplan 2025-2028. Nedgangen i rammer vil øke utover i planperioden, det betyr at det er en større risiko knyttet til gjennomføringen av nedgangen i rammene jo lenger ut i planperioden man kommer.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	565 224	580 662	587 115	605 201	605 201	605 201	605 201
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	57 611	46 475	47 189	34 043	18 588	-5 654	-2
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	246 536	245 722	249 465	258 646	258 646	258 646	258 646
Overføringsutgifter	15 945	13 622	17 039	14 303	14 303	14 303	14 303
Finansutgifter	7 842	185	185	185	185	185	185
Sum Driftsutgifter	893 158	886 665	900 994	912 378	896 923	872 681	875 200
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-20 259	-15 955	-11 927	-15 971	-15 971	-15 971	-15 971
Refusjoner	-65 535	-41 157	-52 629	-42 840	-42 840	-42 840	-42 840
Overføringsinntekter	-21 159	-9 590	-13 575	-9 699	-9 699	-9 699	-9 699
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 828	-1 015	-2 787	-1 015	-1 015	-1 015	-1 015
Sum Driftsinntekter	-113 781	-67 717	-80 918	-69 524	-69 524	-69 524	-69 524
Sum	779 377	818 949	820 076	842 854	827 399	803 157	806 188

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	818 949	818 949	818 949	818 949
Sum Vedtak forrige periode	-8 369	-26 021	-50 263	-50 263
Sum Lønns- og prisvekst	36 962	36 962	36 962	36 962
Konsekvensjustert budsjett	28 593	10 941	-13 301	-13 301
Konsekvensjustert ramme	847 542	829 890	805 648	805 648
Nye tiltak				
Satsing i statsbudsjettet - bemanning barnehager	1 215	1 215	1 215	1 215
Sum Nye tiltak	1 215	1 215	1 215	1 215
Sum Budsjettallokering	-5 903	-3 706	-3 706	-675
Nye tiltak og realendringer budsjett	-4 688	-2 491	-2 491	540
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	-0	-0	-0	-0
Ramme 2025-2028	842 854	827 399	803 157	806 188

Kommunalavdeling Helse og mestring

Kort beskrivelse av dagens virksomhet

Helse og mestring – Omfattende tjenester for alle aldersgrupper

Kommunalområdet Helse og mestring har som formål å tilby et bredt spekter av tjenester til samtlige innbyggere i Halden kommune, uavhengig av alder. Disse tjenestene spenner fra forebyggende tiltak og lavterskeltilbud, til omfattende helsetjenester og spesialisert medisinsk bistand for de med behov grunnet sykdom eller funksjonsnedsettelse.

Tjenesteområder:

Institusjonsbaserte tjenester, mestringsboliger og bofellesskap med døgnbemanning.

Ambulerende tjenester, herunder hjemmesykepleie, praktisk bistand, miljøarbeid samt tjenester innen rus og psykisk helse.

Boligtjenester, forvaltningstjenester, industriell matproduksjon, fengselshelsetjeneste og hjelpemiddellager.

Halden kommune har også ansvaret for drift av legevakt for både Halden og Aremark kommuner.

Strategisk fokus på bemanning:

Sektoren har historisk sett benyttet seg av vikarer i betydelig grad for å håndtere fravær knyttet til ferie og sykdom. For inneværende år, 2024, og for 2025 er det imidlertid en målsetning å redusere antallet innleide årsverk. Denne strategien er i tråd med TØRN-prosjektet, et initiativ fra KS (kommunesektorens organisasjon), som har som mål å fremme en heltidskultur, sikre kontinuitet i tjenesteleveransen og legge til rette for en mer forutsigbar håndtering av planlagt fravær, slik som ferie. TØRN-prosjektet har et særlig fokus på optimalisering av arbeidstid og oppgavefordeling.

Planer, prioriteringer og strategier

Kommunedelplanen for Helse, omsorg og mestring 2022-2034: Vår strategiske retning

Kommunedelplanen for Helse, omsorg og mestring i Halden kommune fungerer som vårt strategiske veikart for hvordan vi skal utvikle og levere helse- og omsorgstjenester i årene som kommer. Planen vektlegger et helhetlig perspektiv med fokus på forebygging, samhandling, kvalitet, innovasjon og bærekraft. I lys av dette redegjør vi her for hvordan kommunalområdet Helse og mestring arbeider for å realisere disse sentrale målene.

Samarbeid og partnerskap

Helse og mestring har et uttalt mål om å samarbeide bredt med relevante aktører. Dette gjøres for å sikre at løsningene og tjenestene vi tilbyr er robuste, helhetlige og effektive, samt holder høy kvalitet. Dette er i tråd med kommunedelplanens strategi om styrket samhandling.

Bo trygt hjemme

"Bo trygt hjemme"-reformen, som viderefører prinsippene fra "Leve hele livet"-reformen, understreker betydningen av tverrsektorielt samarbeid. Målet er å skape et lokalsamfunn som er tilrettelagt for både oppvekst og aldring. Dette gjenspeiler to sentrale fokusområder i kommunedelplanen: behovet for helhetlige, koordinerte og sammenhengende tjenester, samt å etablere et alders- og demensvennlig samfunn.

Digitalisering og bruk av velferdsteknologi

Digitalisering og bruk av ny teknologi er en forutsetning for å modernisere offentlig sektor og forbedre tjenesteutviklingen. Kommunedelplanen understreker dette behovet og legger vekt på å tilrettelegge for utvikling og samarbeid om digitale tjenester, både i tjenesteleveransen og i administrasjonen. Å styrke befolkningens digitale helsekompetanse, blant annet gjennom digital hjemmeoppfølging, er et viktig ledd i denne strategien. Dette er i tråd med målet om at innovative og digitale løsninger skal være en integrert del av helse- og omsorgstjenestene.

Utvikling og kvalitetsforbedring

Innenfor Helse og mestring har vi et kontinuerlig fokus på utvikling og kvalitetsforbedring av tjenestene, noe som er direkte knyttet til kommunedelplanens mål om kvalitet i alt vi gjør.

Videreutvikling av samarbeid med ideelle organisasjoner

Ideelle organisasjoner betraktes som viktige samarbeidspartnere i arbeidet med å møte fremtidens demografiske utfordringer og behov, samt å videreutvikle helse- og omsorgstjenestene til det beste for innbyggerne. Dette understreker betydningen av tverrfaglig og tverretattlig samarbeid, et sentralt punkt i kommunedelplanen.

Sektorsamarbeid

Helse og mestring arbeider aktivt med å utvikle bærekraftige og forebyggende tjenester gjennom samarbeid på tvers av sektorer. Et eksempel på dette er samarbeidet med NAV om tilbud til flyktninger. Dette fokuset på synergier og bærekraft i tjenesteutviklingen harmonerer med kommunedelplanens mål om god ressursutnyttelse og bærekraftig tjenesteproduksjon.

Eldre hjelper eldre

Nasjonale føringer understreker betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid, og kommunene oppfordres til å legge til rette for at eldre kan bidra til å fremme helse blant andre eldre. Dette gjenspeiler kommunedelplanens strategi om å støtte og utløse ressurser hos brukerne selv, pårørende, nettverk og nærmiljø, samt målet om et aktivt liv - hele livet.

Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan

Demografiskiftet

Befolkningssammensetningen i Halden er i endring, med en økende andel eldre og en reduksjon i fødselstall. Dette medfører en forventet økning i behovet for helse- og omsorgstjenester, samtidig som tilgangen på arbeidskraft reduseres. I tråd med kommunedelplanens fokus på fremtidsrettede og bærekraftige tjenester, er det avgjørende å utvikle nye tilbud som kan møte disse behovene i samarbeid med innbyggere og ansatte.

Folkehelseutfordringer

I tillegg til demografiskiftet, observeres endringer i befolkningens helsetilstand. Stadig flere har sammensatte behov, inkludert unge som vil trenge tjenester gjennom store deler av livet. Selv om flere eldre forventes å ha bedre helse, vil mange også ha behov for helsetjenester. Demens og psykisk helse- og rusproblematikk er områder hvor utfordringene forventes å øke. Dette understreker viktigheten av forebyggende og helsefremmende arbeid, som er et sentralt mål i kommunedelplanen.

Kompetanse og rekruttering

En bærekraftig helse- og omsorgstjeneste krever nytenkning, bruk av ny teknologi, effektive arbeidsmetoder og tilstrekkelig kompetanse. Demografiskiftet gjør det enda viktigere å satse på tjenesteutvikling, tverrfaglig samarbeid og oppgavedeling, noe som også er fremhevet i kommunedelplanen. Rekruttering og bevaring av kvalifisert helsepersonell er en betydelig utfordring. Det er behov for omstilling i sektoren for å kunne tilby mer helsetjenester med samme ressursbruk. Dette krever langsiktige strategier og konkrete tiltak, i tråd med kommunedelplanens fokus på kompetanseutvikling og attraktive arbeidsplasser.

Heltidskultur og digitalisering

Å fremme en heltidskultur i helse- og omsorgssektoren er avgjørende for å møte fremtidens behov. Tiltak som årsturnus og etablering av sykepleierteam bidrar til dette. Økt digital- og generell helsekompetanse blant befolkningen er også et viktig element i arbeidet med egenmestring, noe som støtter opp under kommunedelplanens mål om å styrke innbyggernes egenmestring og mulighet for å leve aktive og meningsfylte liv.

Endringer i spesialisthelsetjenesten og økonomiske utfordringer

Raske behandlingsforløp og økt dagbehandling i spesialisthelsetjenesten endrer kommunens oppgaver og pasientflyt. Demografiske endringer, med flere skrøpelige eldre, utfordrer samhandlingen rundt pasientene. Utfordringer knyttet til utskrivningsklare pasienter som blir liggende på sykehus (overliggere) er også til stede. Disse endringene, kombinert med mangel på helsepersonell, kan legge press på kommunens økonomiske rammer. Det er risiko for at innsparingstiltak tar lengre tid enn forventet, og at man ikke oppnår full helårseffekt. Likevel må helse- og omsorgstjenestene til enhver tid være forsvarlige, noe som krever gode vurderinger og langsiktig planlegging.

Helhetlige pasientforløp og fokus på aktivitet

For å møte de nasjonale føringene og endringene i spesialisthelsetjenesten, må kommunale helsetjenester tilpasse seg. Det er nødvendig å styrke tiltak som sikrer at flest mulig kan bo hjemme og motta nødvendige tjenester der. Helhetlige pasientforløp i hjemmet og tett samarbeid med fastleger er sentrale elementer i dette arbeidet.

I tråd med kommunedelplanens mål om et aktivt liv - hele livet, prioriteres arbeid, aktivitet og en meningsfylt hverdag for alle. Dette gjelder også de som har vært utenfor arbeidslivet i lengre tid. Unge, innbyggere med nedsatt funksjonsevne, de med psykiske helseutfordringer og flyktninger er prioriterte grupper. Systematisk samarbeid mellom NAV, attføringsbedrifter, ideelle organisasjoner og kommunale tjenestetilbud er sentralt for å oppnå dette.

Tilpasning til økonomisk ramme

For å tilpasse seg de økonomiske rammene er det nødvendig å fortsette å redusere tjenestevolumet. For å møte fremtidens utfordringer, må det implementeres digitaliseringstiltak som velferdsteknologi. I tillegg må vi tenke nytt om ressursbruk. Tildelingskriterier er revidert for å være i takt med tilgjengelige ressurser i sektoren og for å styrke arbeidet i de lavere trinnene i mestringstrappa..

Digitalisering og smart bruk av teknologi er sentrale virkemidler for å få tilstrekkelig kapasitet og videreutvikle helse- og omsorgstjenesten i møte med de demografiske utfordringene. For å oppnå gevinster på kort sikt, og legge grunnlaget for langsiktige løsninger vil sektoren utarbeidet en plan for digitalisering og velferdsteknologi med prioriterte områder. Fagområdet er i stor utvikling med økende bruk av tekniske- og digitale hjelpemidler. Utviklingen generelt i samfunnet viser til en større grad av digitalisering. Velferdsteknologi er et av flere tiltak for å møte dagens og morgendagens helse- og omsorgsutfordringer, og hovedmålet er at velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestetilbudet

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	940 530	950 668	974 925	967 188	962 488	957 488	952 488
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	157 284	124 235	116 241	113 394	124 770	153 512	172 488
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	107 058	98 306	97 851	102 459	102 459	102 459	102 459
Overføringsutgifter	34 642	25 441	25 430	26 619	26 619	26 619	26 619
Finansutgifter	5 842	4	4	4	4	4	4
Sum Driftsutgifter	1 245 356	1 198 653	1 214 449	1 209 664	1 216 340	1 240 082	1 254 088
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-99 372	-111 020	-111 620	-115 137	-115 137	-115 137	-115 137
Refusjoner	-241 044	-219 638	-229 850	-228 821	-228 821	-228 821	-228 821
Overføringsinntekter	-48 604	-20 611	-20 611	-20 905	-20 905	-20 905	-20 905
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-8 108	-251	-251	-251	-251	-251	-251
Sum Driftsinntekter	-397 129	-351 520	-362 331	-365 115	-365 115	-365 115	-365 115
Sum	848 228	847 133	852 118	844 549	851 225	874 967	888 973

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	847 133	847 133	847 133	847 133
Sum Vedtak forrige periode	-36 738	-30 059	-6 317	-6 317
Sum Budsjettendring i år	-2 954	-2 954	-2 954	0
Sum Lønns- og prisvekst	36 177	36 177	36 177	36 177
Konsekvensjustert budsjett	-3 515	3 164	26 906	29 860
Konsekvensjustert ramme	843 618	850 297	874 039	876 993
Innsparingstiltak				
Bergheimveien 6 endres til pluss bolig	-2 500	-6 500	-9 000	-9 000

Økonomiplan

Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027	2028
Fjerne kommunal bostøtte	-400	-400	-400	-400
Forebyggende hjemmebesøk dreies til gruppe tjeneste	-685	-1 027	-1 027	-1 027
Redusere lindrende med 1 plass	-590	-590	-590	-590
Samarbeidsavtale Kriesesenter	-700	-4 200	-4 200	-4 200
Sum Innsparingstiltak	-4 875	-12 717	-15 217	-15 217
Nye tiltak				
Innovasjon og teknologi 2040	5 000	10 000	15 000	20 000
Satsing i statsbudsjettet - Rus og psykiatri	940	940	940	940
Styrke ergoterapitjeneste	593	890	890	890
Styrket juridisk kompetanse i forvaltningsenheten	750	1 000	1 000	1 000
Styrking - fysioterapitjeneste	571	856	856	856
Styrking - opprettelse av råd- og veiledningstjeneste for barn og unge	1 820	1 820	1 820	1 820
Øke med 2 plasser avlastning 7 dager i uken	745	745	745	745
Økt behov for omstilling	-4 604	-2 594	-5 094	-10 094
Sum Nye tiltak	5 815	13 657	16 157	16 157
Sum Budsjettallokering	-9	-12	-12	11 008
Nye tiltak og realendringer budsjett	931	928	928	11 948
Ramme 2025-2028	844 549	851 225	874 967	888 941

Innsparingstiltak

Bergheimveien 6 endres til pluss bolig

Bakgrunn:

Rapport Agenda Kaupang påpeker at Halden kommune har en høy dekningsgrad på bemannede boliger. Bergheimveien 6 er en bolig med 14 leiligheter for eldre mennesker med somatiske og kognitive utfordringer som tilsier at de trenger å bo i en bolig med 24 timers tilsyn.

I boligen får de punktbistand etter vedtak og oppfølging av sykepleier fra i Bergheim bo og aktivitetssenter.

I Halden kommune er volum av bemannede boliger muligens noe høyt. For at vi i fremtiden skal kunne ha nok arbeidskraft til å håndtere alle tjenester som ligger til kommunens ansvar, vil vi gjøre dreininger fra heldøgns omsorgs til at vi jobber med det forebyggende perspektivet og tar i bruk mer teknologi slik at eldre personer kan klare seg lenger uten døgns kontinuerlig bistand. Dette må skje i en prosess og utfasingen av døgnbistand må skje i takt med at vi styrker tilbudene nederst i omsorgstrappen og supplerer tjenestene våre med teknologi som kan være med å trygge brukeren.

Gjennomføring:

Det planlegges for en utfasing av Bergeheimveien 6 som tilrettelagt bolig i løpet av 2025, driften i boligen dreier over til ett bolig pluss konsept. Det innebærer at tjenesten som tilbys i boligen vil dreie fra døgnbemannet bolig til ett konsept hvor det gis kun punktbistand av hjemmesykepleien.

I starten av 2025 vil det antakelig fortsatt være et behov for de ansatte på de døgnbemannede plassene til den tilrettelagte boligen Bergheimveien 6. Dette grunnet at dekningsgraden ved sykehjem reduseres parallelt.

Konsekvenser:

- Det vil bli en lavere dekningsgrad på tilrettelagte boliger i Halden kommune.
- Færre eldre innbyggere vil få tilbud om bolig med døgn bemanning.
- Hjemmesykepleien vil få flere oppdrag på punktbistand.

Kan medføre overtallighet av ansatte.

Fjerne kommunal bostøtte

Bakgrunn:

Bostøtte er en ordning for personer som har lave inntekter og høye boligutgifter. Dette gjelder både den nåværende ordningen i Halden kommune og den statlige ordningen gjennom Husbanken.

Kommunal bostøtte ytes til svært få personer i kommunale boliger som etter at alle utgifter i forbindelse med bolig og livsopphold er betalt, ligger under den statlige SIFO normen (Statlig veiledende retningslinjer for økonomisk stønad). Ordningen ble etablert ved etablering av Brygga omsorgsboliger. I dag gjelder dette 10 personer i Halden kommune.

Gjennomføring:

I budsjett 2025 blir ikke ordningen videreført. Ordningen med kommunal bostøtte er en oppgave som ikke er lovpålagt og brukere som i dag har tildelt kommunal bostøtte må varsles om at ordningen bortfaller.

Konsekvenser:

10 personer i Halden kommune mister sitt tilbud om kommunal bostøtte. Et fåtall av de som i dag har innvilget ordningen vil eventuelt måtte søke statlig bostøtte og NAV om økonomisk bistand.

Forebyggende hjemmebesøk dreies til gruppe tjeneste

Fra individuelt til kollektivt fokus

Bakgrunn:

Forebyggende hjemmebesøk er en oppsøkende individrettet råd- og veiledningstjeneste til hjemmeboende eldre. Målet er å bidra til at eldre kan bo lengst mulig i eget hjem, med økt trygghet og livskvalitet, og samtidig forebygge og utsette behovet for mer omfattende.

omsorgstjenester. Forebyggende hjemmebesøk er helt i tråd med mål og strategier etter Helse, omsorg og mestringen, men er ikke en lovpålagt tjeneste. Tjenesten er svært ressurskrevende. I første halvår 2024 er det gjennomført besøk på 107 adresser og hatt samtaler med 158 personer da flere av besøkene er sammen med ektefelle/samboer eller barn.

Dersom tjenesten reduseres med 1 årsverk sykepleier, kan deler av innholdet i forebyggende hjemmebesøk ivaretas av avdeling Aktivitet og mestring ved å arrangere seniorkonferanser (f.eks. 4-6 ganger i året) hvor vi kan samle mange eldre. Ved en slik endring mistes verdifull innsikt i boligsituasjonen til den enkelte som fås ved et hjemmebesøk. Samtidig, vil seniorkonferanser være et godt forum for å formidle viktig informasjon og kunnskap om blant annet forebyggende og helsebringende temaer. I tillegg skaper samlinger trivsel og sosial hygiene som motvirker

ensomhet. Dette vil dreie/endre tjenesten fra forebyggende hjemmebesøk til forebyggende helseveiledning for eldre.

Gjennomføring:

1 årsverk sykepleier som arbeider med forebyggende hjemmebesøk avvikles fra 1.6.2025, og ansatt må omplasseres til annen enhet. Tiltaket drøftes med HTV.

Konsekvenser:

Forebyggende hjemmebesøk skal bidra til økt mestring i eget liv og redusere fremtidig behov for helse- og omsorgstjenester gjennom å forebygge sykdom, skade og ensomhet, samt fremme helse og funksjonsevne. Ved å fjerne et årsverk vil det ikke være mulig å fortsette med forebyggende hjemmebesøk i kommunen. Tjenesten må da dreies til forebyggende helseveiledning som gjennomføres i samlinger, slik som seniorkonferanser.

Redusere lindrende med 1 plass

Tilpasning av lindrende tjenester: Økt fokus på ambulerende virksomhet

Bakgrunn:

Den overordnede økonomiske situasjonen er krevende for kommunen, og det medfører at kommunen har mindre ressurser å bruke enn andre kommuner.

Kommunen har 6 lindrende plasser på helsehuset som er prioritert innbyggere som trenger lindrende/palliativ behandling, pleie og omsorg i kommunehelsetjenesten. Ansatte ved avdelingen har spisskompetanse på lindrende behandling og pleie for alvorlig syke og døende.

Målgruppen for innleggelse på lindrende plasser er pasienter med alvorlig sykdom, og behov for lindrende tjenester utover det hjemmetjenesten eller en ordinær sykehjemsavdeling kan tilby.

Gjennomføring:

- Avvikle 1 lindrende plass etter politisk beslutning og i medbestemmelse med tillitsvalgte og verneombud.
- Starte arbeidet med å dreie tjenesten til mer ambulerende virksomhet for å støtte lindrende pasienter, pårørende og hjemmebaserte tjenester i hjemmet til innbyggerne.

Konsekvenser:

- Reduserer muligheten til at innbyggere kan få avslutte livet sitt i hjemkommunen, og ikke på sykehuset.
- Større belastning på hjemmebaserte tjenester til å ivareta lindrende pasienter i hjemmet.

Samarbeidsavtale Kriesenter

Kriesentertilbud med effekt to måneder i 2025

Bakgrunn:

I 2024 ble det i Halden kommune vedtatt å kjøpe krisesentertjenester fra Sarpsborg kommune som en del av revidert budsjett. Kommunen samarbeider i dag med stiftelsen Blå Kors om drift av krisesenter. Halden kommune har en plikt til å oppfylle kravene i Krisesenterloven.

Etter revidert budsjett 2024 er gjort en ny vurdering i henhold til Lovverk for offentlige anskaffelser at drift av krisesenter bør lyses ut i henholdt til regelverket for offentlige anskaffelser.

Ny utlysning kan ha konsekvenser for estimert innsparing omtalt i PS 2024/85 – Budsjett – Revidering, vedtatt i KS 20.06.24.

Gjennomføring:

Arbeidet med nytt grunnlag for utlysning er startet og er planlagt ferdigstilt mars 2025 og leverandør fra 1.11.2025 er valgt.

Konsekvenser:

Ny utlysning kan ha konsekvenser for estimert innsparing omtalt i PS 2024/85 – Budsjett – Revidering, vedtatt i KS 20.06.24.

Ny avtale medfører at Halden kommune oppfylles sine forpliktelser etter lov og forskrift.

Nye tiltak

Innovasjon og teknologi 2040

Bakgrunn og behov for innovasjon i helse- og omsorgstjenestene:

I tråd med nasjonale føringer og behov har Halden kommune en ambisjon om å styrke bruken av teknologi og digitale løsninger i tjenesteutførelse og kommunikasjon. Økende levealder, endrede sykdomsbilde og økt fokus på mestring i eget liv krever nye løsninger for å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Kommunedelplan Helse, omsorg og mestring Del 1 (2022-2034) fremhever et paradigmeskifte innen helse- og omsorgstjenester, med fokus på overgangen fra tradisjonelle til fremtidsrettede og bærekraftige tjenester. Planen understreker viktigheten av å styrke innbyggernes egenmestring og sikre trygghet i alle livets faser.

Kommunen ønsker å gå fra enkle teknologier i pilotering og tidligfase drift, til mer komplekse plattformløsninger som integrerer mange teknologier og som kan gå på tvers av de klassiske tjenestekområdene.

Med teknologi menes i dette dokumentet digitale verktøy og løsninger som benyttes for å forbedre tjenestene i Halden kommune i alle sektorer.

Gjennomføring:

Riktig bruk av teknologiske og digitale løsninger kan gi innbyggerne i Halden mulighet til å mestre mer selv, samtidig som kommunen kan utnytte sine ressurser på nye og innovative måter.

For å lykkes med økt bruk av teknologi i Halden kommune, er det noen forutsetninger som må være på plass:

Infrastrukturen må være tilgjengelig i hele kommunen: Dette innebærer å sikre god digital dekning og tilgang til nødvendig utstyr for både brukere og ansatte.

Det må være en organisasjon som støtter utviklingen: Det må utvikles funksjoner som koordinerer implementering, drift og videreutvikling av teknologi.

Målsettinger og endringsprosesser må forankres i hele kommunen: Det er avgjørende med god kommunikasjon og involvering av både brukere, pårørende og ansatte for å sikre vellykket implementering og bruk av teknologi.

Eksempler på teknologi som kan implementeres i Halden kommune er velferdsteknologi som trygghetsalarmer, sensorer for falldeteksjon, GPS-sporing, videokonsultasjoner og digitale medisindispensere. Digitale løsninger kan omfatte elektronisk pasientjournal, digitale plattformer for kommunikasjon og samhandling, og systemer for dataanalyse og beslutningsstøtte.

Konsekvenser:

Økt mestring og trygghet: Innbyggere skal i større grad kunne mestre eget liv og helse, og oppleve trygghet i hverdagen. Teknologien skal fungere som et verktøy for økt selvstendighet, og bidra til at brukerne føler seg trygge og ivaretatt.

Mer effektive tjenester: Kommunen skal kunne tilby tjenester til flere med samme ressurser, og frigjøre tid til brukerrettet arbeid. Ved å automatisere oppgaver og forbedre kommunikasjon, kan helsepersonell frigjøre tid til å fokusere på brukernes individuelle behov.

Bedre ressursutnyttelse: Teknologi skal bidra til å forebygge uønskede hendelser, redusere behov for akutt-tjenester og sikre mer målrettet bruk av ressurser.

Økt trivsel og motivasjon: Både brukere og ansatte skal oppleve økt trivsel og motivasjon gjennom bruk av brukervennlig og nyttig teknologi.

Ved å bruke teknologi på en smart og inkluderende måte, kan vi bidra til et samfunn der alle føler tilhørighet og har mulighet til å leve meningsfulle liv.

Vi ønsker å skape et samfunn der alle inkluderes og har mulighet til å delta, der teknologi bidrar til å bygge ned barrierer og skape like muligheter for alle i Halden.

Målbildet handler om å skape et samfunn der alle inkluderes, der teknologi, for eksempel i form av digitale kommunikasjonsplattformer, bidra til å bygge ned barrierer og skape like muligheter for sosial deltakelse for alle i Halden.

Økonomisk effekt:

"Det er viktig å merke seg at budsjettmidlene ikke bare dekker selve helseteknologien, men også **essensielle støttefunksjoner som IT-drift, vedlikehold og brukerstøtte.**"

Satsningen vil kreve investeringer i infrastruktur, teknologi og kompetanseheving. Samtidig forventes det at "Fremtidens Halden: Innovasjon og teknologi 2030" vil gi betydelige samfunnsøkonomiske gevinster på sikt, blant annet gjennom:

Redusert behov for institusjonsplasser: Teknologi kan bidra til at flere kan bo hjemme lenger.

Færre reinnleggelser: Tidlig innsats og proaktive tjenester kan bidra til å fange opp forverring av helsetilstand tidlig og forebygge behov for sykehusinnleggelse.

Økt effektivitet: Digitale løsninger kan effektivisere arbeidsprosesser og frigjøre tid til brukerrettet arbeid.

Satsing i statsbudsjettet - Rus og psykiatri

Regjeringen følger opp opptrappingsplanen for psykisk helse og foreslår å styrke bevilgningen til psykisk helse- og rusmiddelfeltet med til sammen 400 mkr i 2025. Det er 100 mkr mer enn forpliktelsene i opptrappingsplanen.

Styrke ergoterapitjeneste

En nødvendig investering for fremtiden

Bakgrunn:

Halden kommune har i dag 6,8 ergoterapeuter pr hele Haldens befolkning, mens landsgjennomsnittet pr 10 000 innbyggere er 6,2 terapeuter. For å møte fremtidens utfordringer med nødvendige ergoterapitjenester til innbyggerne er det behov for å øke ressursene. De siste to årene er det økende venteliste og første halvår 2023 er det 118 avvik på prioriteringsnøkkelen.

Styrkingen er viktig for å klare å dreie ergoterapitjenesten til mer forebyggende og veiledende tjeneste samt sikre tverrfaglige vurderinger i kartlegging og tildeling av tjenester til pasienter. Fokus på velferdsteknologi blir viktig i dreining av tjenesten.

Gjennomføring:

Det er behov for å styrke ergoterapitjenesten.

Tiltaket drøftes med HTV før utlysning.

Oppstart av ny ergoterapeut 1.4.25 .

Konsekvenser:

- Redusert venteliste (flere pasienter får tjenester til rett tid).
- Nødvendig tilrettelegging med hjelpemidler og opptrening slik at flere pasienter kan bo lengre hjemme.
- Forebygger ytterligere funksjonsnedsettelse, sykdom og skader.
- Økt livskvalitet og mestring av eget liv til innbyggerne.
- Redusert behov for andre helsetjenester.

Styrket juridisk kompetanse i forvaltningsenheten

Bakgrunn:

Forvaltningsenheten i Halden kommune opplever et økende press når det gjelder å håndtere komplekse juridiske problemstillinger innen helse- og omsorgsfeltet. De siste årene har kommunene blitt pålagt flere oppgaver og står overfor en rekke ulike lovkrav på dette området. For å sikre at forvaltningsenheten har kompetansen til å håndtere disse utfordringene på en forsvarlig måte, er det behov for å styrke den juridiske kompetansen.

Gjennomføring:

Det styrkes med juridisk kompetanse i forvaltningsenheten. Helsejuristen vil ha ansvar for å:

- Holde kommunalområdet helse og mestring oppdatert på gjeldende lovverk.
- Gi juridisk rådgivning og veiledning til ansatte i konkrete saker.
- Kvalitetssikre saksbehandling og rutiner opp mot lover og forskrifter.
- Bidra til å utvikle og forbedre tjenester gjennom tilpasning til regelverket.
- Representere enheten i klagesaker eller juridiske tvister.
- Holde seg oppdatert på lovendringer og rettsavgjørelser og formidle dette til ansatte.

Konsekvenser:

Ved å ansette en helsejurist vil forvaltningsenheten stå bedre rustet til å møte juridiske utfordringer i et komplekst helse- og omsorgsfelt. Dette vil sikre leveranse av tjenester av høy kvalitet, i tråd med lovverk og innbyggernes rettigheter. Satsingen vil også kunne styrke kommunens omdømme som en seriøs og ansvarlig aktør på dette tjenesteområdet.

Styrking - fysioterapitjeneste

En investering i forebygging og økt livskvalitet

Bakgrunn:

Fysioterapeutene har høy kompetanse innenfor trening og rehabilitering og bidrar aktivt til at innbyggere (0-100 år) opplever mestring/hverdagsmestring, selvstendighet og deltakelse i hjemmet og i samfunnet. Med de demografiske utfordringene Halden kommune møter samt de sosioøkonomiske utfordringene med sykefravær og inaktivitet vil etterspørselen etter tjenesten øke. Pasientene har ofte sammensatte problemer og behandlingsforløpet kan strekke seg over lang tid. Fysioterapeutene har en viktig rolle og kan bidra til aktivitet og til at pasienter kommer tilbake til arbeidslivet. Fysioterapeutene kan bistå med råd/veiledning og trening slik at pasientene blir bevisst på sine ressurser og tar hensyn for eget liv. Ved å ta i bruk teknologi kan flere nås tidligere for å forebygge skade, sykdom og funksjons fall.

Halden ligger under landsgjennomsnittet med 1,3 årsverk fysioterapeuter pr 10 000 innbyggere (Halden 8,5/ landsgj 9,7). Dette tilsvarer ca. 4 årsverk under landsgjennomsnittet.

Gjennomføring:

- Fysioterapitjenesten styrkes.
- Stillingen lyses ut eksternt.
- Oppstart av ny fysioterapeut 1.4.25.

Konsekvenser:

- Forebygger skader, sykdom og funksjonsnedsettelse.
- Økt livsmestring og livskvalitet.
- Redusert venteliste (flere pasienter får tjenester til rett tid).
- Redusert behov for andre helsetjenester.
- Flere pasienter kan bo lengre hjemme.

Styrking - opprettelse av råd- og veiledningstjeneste for barn og unge**Veiledning for familier med barn med nevroutviklingsforstyrrelser: En investering i tidlig innsats og forebygging****Bakgrunn:**

Barn med nevroutviklingsforstyrrelser har ofte sammensatte utfordringer på tvers av kognisjon, motorikk, språk og sansning. Det betyr at det å være foreldre til disse barna i mange tilfeller oppleves store og vedvarende omsorgsoppgaver, som ofte medfører et annerledes og mer krevende hverdagsliv sammenlignet med andre familier. Foreldre til barn med neurologiske utviklingsforstyrrelser opplever i større grad stress og depresjon sammenlignet med andre foreldre, blant annet fordi disse foreldrene er utsatt for høyere belastning enn andre. Dette kan få stor innvirkning på foreldrenes livskvalitet og det kan oppleves krevende å mestre hverdagen. For barna kan det bety at tidlig innsats med tilpassede tiltak kan gi effekt som styrket mestringfølelse, mestre livet i større grad, forebygge skjevutvikling, fullføre skolegang m., som igjen kan gi bedre livskvalitet.

Kommune- og spesialhelsetjenester har som plikt å tilby veiledning og opplæring til foreldre som har særlig tunge omsorgsoppgaver relatert til sine barn. I loven for kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-6 står det «Til personer med særlig tyngende omsorgsarbeid skal kommunen tilby nødvendig pårørendestøtte blant annet i form av opplæring og veiledning, avlastningstiltak og omsorgsstønning». I tråd med habiliteringsforskriften § 15 skal habiliterings- og rehabiliteringstjenester i spesialhelsetjenesten gis ambulant dersom slike tjenester ikke mest hensiktsmessig kan gis i institusjon.

Gjennomføring:

Hovedformålet med prosjektet er å skape et lavterskel-tilbud med mål om at familier i større grad skal kunne håndtere utfordringer som oppstår i hjemmet. Dette innebærer å tilby familier med barn med nedsatt funksjonsevne tilgang til veiledning når det oppstår uforutsette og vanskelige situasjoner. Målgruppen er familier med barn mellom 0 og 18 år med nevroutviklingsforstyrrelser, og med hovedtyngde på barn med autismespektrumforstyrrelser, ADHD og tilleggsdiagnoser med atferdsvansker. Tjenesten skal bidra til å styrke foreldreferdigheter og foreldrenes

omsorgsevne overfor barnet, samt ivareta barnets habiliteringsbehov. Det legges stor vekt på at hele familien ses på som en helhet hvor alle familiemedlemmene blir ivaretatt, inklusiv søsken. For å ivareta familien som helhet har veilederne ytterligere til formål å bidra til å skape gode overganger og tettere samarbeid med interne og eksterne instanser. Dette bidrar til å sikre struktur i samhandlingen, samt å skape gode og koordinerte tjenester for målgruppen i tråd med enhetens strategi om å jobbe koordinert, både internt og eksternt. Tjenesten må ha et forebyggende mandat, og skal ikke erstatte lovpålagte helse- og omsorgstjenester, det er dermed svært viktig med tydelige skillelinjer mellom ansvarsområdene. Etter erfaring fra andre kommuner er det viktig at tjenesten organiseres slik at deres arbeidstid er fleksibel og kan tilpasses målgruppens behov

Konsekvenser:

Man oppretter en tjeneste som i dag mangler. Tilbudet bygges opp som lavterskeltilbud og det er viktig at det blir brukt til formålet: familier med barn med nedsatt funksjonsevne med utgangspunkt i familienes behov. Det betinger godt tverrfaglig samarbeid og må virke som et bindeledd mellom ulike tjenester. Det er svært viktig at tjenesten ansetter riktig kompetanse. Det vil kunne øke foreldrenes kunnskap og gi verktøy til å håndtere situasjoner i hjemmet bedre. Det kan gi færre konflikter, økt mestring og bedre livskvalitet både for barnet og foreldrene. Det kan også være et potensiale i et generelt lavere behov for andre typer tjenester på sikt. Tiltaket kan også bidra til en rekke gevinster som er mer kvalitative, men som likevel er svært betydningsfulle. Økt livskvalitet, økt tillit til systemet, økt kvalitet og bedre samarbeid rundt tjenester gir ikke bare gevinster for brukeren og kommunalavdelingen, men skaper også positive ringvirkninger for samfunnet. (Rambøll utarbeidet rapport/evaluering fra lignende tiltak i annen kommune i 2022, rapporten gir utregninger som viser store gevinster på flere områder).

Økonomisk effekt:

Det er stor grunn til å tro at det kan bidra til å utsette bruk av avlastning, og ved avlastning kan hjemme veiledning bidra til å redusere behovet for høy bemanningstetthet per bruker/sak.

Øke med 2 plasser avlastning 7 dager i uken

Dreining av avlastningstilbud til Halden Helsehus: Styrket støtte til pårørende og pasienter

Bakgrunn:

Ved en reduksjon i dekningsgrad på sykehjemsplasser er det hensiktsmessig å utøke med to avlastningsplasser hele døgnet for å redusere belastningen på pårørende med omfattende pleie- og omsorgsoppgaver. Det vil være naturlig å samlokalisere 2 avlastningsplasser sammen med langtidsplasser slik at alle plassene er i bruk.

Avdelingens målsetting er å gi avlastning for pårørende med fokus på å opprettholde funksjon og hverdagsmestring for pasientene under oppholdet.

Gjennomføring:

Drøfte ordningen med HTV.

Utøke bemanningsplan og turnus for drift av 2 døgkontinuerlig avlastningsplasser.

Konsekvenser:

- Pårørende får en forutsigbar avlastningstjeneste som de trenger for å stå i omfattende omsorgsoppgaver i hjemmet.
- Pasientene får et behovstilpasset opphold, og blir ikke flyttet ut av hjemmet sitt for lengre perioder slik at de lettere er i stand til å opprettholde mestring av egne liv i hjemmet.
- Forebygge forverring av funksjonsnivå og/eller sykdom med fokus på ernæring, aktivitet, opplæring og hverdagsmestring, og dermed utsette behov for langtids plass i sykehjem.
- Avlaste hjemmebaserte tjenester.

Økt behov for omstilling

Halden kommune forbereder seg på et paradigmeskifte med smarte helsetjenester. Dette krever ny organisering og roller som støtter fremtidsvisjonen om innovasjon og teknologi i helse- og mestringstjenester. Kommunen skal gå fra reaktiv til proaktiv tjenesteproduksjon, der teknologi styrker innbyggernes mestringsevne og individuelle behov.

Kommunalavdeling Teknisk

Kort beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalavdeling teknisk har oppgaver som spenner over mange ulike drifts-, tjeneste- og fagområder. Teknisk er en vesentlig bidragsyter på alle områder i Halden-samfunnet, og leverer tjenester til alle innbyggere og de som oppholder seg i vår kommune. Teknisk drifter og forvalter den viktigste infrastrukturen som vann- og avløps, samt kommunale veier, byrom og offentlige plasser, kommunale eiendommer og bygninger, havn, parkering samt brann og brannforebyggende arbeid. Teknisk har også ansvaret for forvaltning av plan- og bygningsloven (plan- og byggesak), geodata med blant annet oppmålingstjenester, samt miljø og landbruk, viltforvaltning samt tilskudds- og støtteordninger til landbruket.

Det er drift i det daglige og tjenestene er rettet mot et mangfold av oppgaver knyttet til saksbehandling, forvaltning og driftsoppgaver. Teknisk er det området i kommunen som er delegert flest lovpålagte oppgaver og myndighetsområder. Teknisk har også en rekke tilsynsoppgaver.

Hver dag skal et bredt spekter av tjenester leveres, samtidig er oppgaver og krav fra overordnede myndigheter og byens innbyggere større enn noen gang. Teknisk forvalter kommunens mange eiendommer og med dette store verdier. De bidrar til at man har brannberedskap på plass når behovet melder seg, at man har vann i springen, at avløp fungerer og at veiene våre er vedlikeholdte og forsvarlige. Men det bidrar også på så mange andre plan som påvirker både unge, eldre og næringsliv.

Avdelingen består av fire hovedområder; Eiendom, kommunalteknikk, plan- og miljø samt brann og boligseksjon.

Innenfor disse finner vi mange ulike ansvarsområder; vann, avløp, renovasjon, Rokke avfallsanlegg, veiforvaltning, parkforvaltning, miljøvern, natur- og landbruksforvaltning, planavdeling, byggesak, oppmåling med flere.

Planer, prioriteringer og strategier

Kommunalavdeling teknisk sitt mål for budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 er å opprettholde en nøktern tjenesteleveranse, som balanserer kvalitet og tilgjengelighet innenfor de stramme økonomiske rammene vi står overfor. Vi må tilpasse oss realitetene, noe som krever nøkternhet i ressursbruken, samtidig som vi sikrer at grunnleggende tjenester opprettholdes for innbyggerne.

Det blir viktig å avstemme forventningene hos både innbyggere og brukere av kommunale tjenester. Med mange henvendelser fra innbyggerne og et begrenset budsjett, må vi redusere tjenestetilbudet og samtidig justere forventningene til hva kommunen realistisk kan levere i den kommende perioden. Kommunen står overfor en stram økonomisk situasjon som vil kreve nedskalering av enkelte tjenester. Dette er nødvendige grep for å kunne opprettholde en bærekraftig økonomi. Vår prioritet er å sikre at de mest kritiske behovene dekkes, samtidig som vi må erkjenne at noen tjenester vil bli redusert eller tilpasset til nye økonomiske realiteter.

Til tross for utfordringene, vil vi arbeide aktivt for å opprettholde og styrke kommunens attraktivitet. Dette inkluderer å støtte ønsket samfunnsutvikling gjennom langsiktige strategier som fremmer vekst og trivsel for innbyggerne. Kommunen skal være en attraktiv aktør som bidrar til en positiv utvikling, også i krevende tider.

Avdelingen skal fortsette å være en profesjonell tjenesteleverandør innenfor både drift og forvaltning. Vi jobber kontinuerlig med å styrke tjenestene våre og sørge for at de leveres med høy faglig kvalitet. For å lykkes med dette, vil vi fokusere på forbedringer basert på erfaringer, evalueringer og lærdom fra tidligere feil.

Vi vil kontinuerlig jobbe med forbedringsprosesser på alle nivåer i organisasjonen. For å sikre god kvalitet på tjenestene, må vi ha rett kompetanse tilgjengelig i alle ledd. Videre vil vi legge til rette for at organisasjonen er fleksibel og omstillingsdyktig, slik at vi raskt kan tilpasse oss endrede rammebetingelser og nye utfordringer.

Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan

En av de største utfordringene i budsjettet for 2025 og den kommende planperioden er vedlikehold av kommunens bygningsmasse og infrastruktur. Slitasje og aldrende bygg gir større risiko for skader. Dette igjen øker behovet for større utbedringer som stadig blir vanskeligere å finansiere med de tilgjengelige midlene. Kommunalavdelingen har blitt tilført mange nye og teknisk avanserte bygg de siste årene. Dette medfører også økte drifts-, vedlikeholds- og forvaltningskostnader (FDV), som setter ytterligere press på budsjettet. Hærverk på offentlig eiendom legger også et ekstra press på allerede begrensede midler, og gir en direkte innvirkning på vedlikeholdskostnadene.

Med hyppigere forekomst av ekstremvær gjennom alle årstider, øker risikoen for skader og behov for vedlikehold på både infrastruktur og bygg. Dette utfordrer vår kapasitet til å utføre nødvendig vedlikehold og reparasjoner i tide og innenfor de gitte budsjetttrammer, og legger til rette for økt uforutsigbarhet i utgiftsnivået. Å tilpasse infrastrukturen til stadig skiftende værforhold eller holde veiene rene for snø og is i et skiftende vær kan være utfordrende innenfor et stramt budsjett.

Kommunen står overfor en betydelig risiko når det gjelder å beholde den gode kompetansen vi allerede har. I en by der private næringer konkurrerer om dyktige fagfolk, er det en utfordring å sikre at vår kompetente arbeidsstyrke forblir i kommunal sektor. Den tekniske og operasjonelle kompetansen vi har, er attraktiv for andre bransjer, noe som gjør det krevende å opprettholde stabile fagmiljøer. Samtidig er det avgjørende at vi fortsetter å tilby konkurransedyktige betingelser og et attraktivt arbeidsmiljø, slik at vi kan håndtere den økende kompleksiteten i ulike drifts- og forvaltningsoppgaver.

På grunn av mange oppgaver og økende behov og krav fra innbyggerne, er det utfordrende å levere på alle ønsker. Dette gjelder spesielt innen kommunale tjenester som vedlikehold av veier og gatelys, hvor det er tydelige forventninger fra innbyggerne som vi, av økonomiske årsaker, ikke kan innfri i tilstrekkelig grad. Dette gapet mellom forventning og faktisk leveranse representerer en betydelig utfordring i planperioden.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	100 924	118 342	117 395	123 922	123 922	123 922	123 922
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	145 018	148 609	149 919	147 400	146 400	147 900	149 900
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	13 190	13 633	11 786	14 218	14 218	14 218	14 218
Overføringsutgifter	32 647	23 041	25 671	24 118	24 118	24 118	24 118
Finansutgifter	3 248	991	991	991	991	991	991
Sum Driftsutgifter	295 027	304 616	305 762	310 649	309 649	311 149	312 149
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-84 032	-112 225	-110 839	-116 224	-116 224	-116 224	-116 224
Refusjoner	-36 229	-24 602	-27 462	-25 680	-25 680	-25 680	-25 680
Overføringsinntekter	-4 819	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7 080	-1 700	-2 080	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Sum Driftsinntekter	-132 160	-138 527	-140 380	-143 604	-143 604	-143 604	-143 604
Sum	162 868	166 089	165 382	167 046	166 046	167 546	169 546

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	166 089	166 089	166 089	166 089
Sum Vedtak forrige periode	-4 360	-5 360	-3 860	-3 860
Sum Budsjettendring i år	185	185	185	0
Sum Lønns- og prisvekst	9 735	9 735	9 735	9 735
Konsekvensjustert budsjett	5 560	4 560	6 060	5 875
Konsekvensjustert ramme	171 650	170 650	172 150	171 964
Nye tiltak				
Avgiftsbelegging av bobilparkering	-750	-750	-750	-750
Sum Nye tiltak	-750	-750	-750	-750
Sum Budsjettallokering	-4 603	-4 603	-4 603	-2 763
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 353	-5 353	-5 353	-3 513
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	749	749	749	749
Ramme 2025-2028	167 046	166 046	167 546	169 200

Nye tiltak

Avgiftsbelegging av bobilparkering

I stedet for å kutte i tjenestetilbudet, ser vi på mulighetene for å øke inntektene som et ledd i kommunens innsparingstiltak. Ett tiltak er å innføre avgiftsbelegging for bruk av bobilparkeringer, samt vurdere etablering av flere

slike plasser for å tilrettelegge enda bedre for besøkende. Dette vil bidra til å dekke kommunens utgifter knyttet til drift og vedlikehold av disse plassene, samtidig som det kan bidra til et enda bedre tilbud på de plassene vi har.

Kommunen dekker i dag kostnadene for drift av bobilparkeringer, men ved å avgiftsbelegge plassene kan vi sikre at det er brukerne som betaler for tjenesten, snarere enn kommunens innbyggere. Dette er en praksis som flere kommuner i Østfold og andre deler av landet allerede har innført med suksess. En avgiftsordning vil gjøre det mulig å både dekke dagens utgifter og potensielt utvide tilbudet for bobilreisende, noe som kan bidra til økt turisme og lokal verdiskaping.

Fellesfunksjoner

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	22 476	20 868	20 868	19 841	19 841	19 841	19 841
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 520	10 732	10 732	15 235	17 367	18 017	17 367
Overføringsutgifter	-1 908	1 000	-25	975	975	975	1 000
Finansutgifter	127 610	120 000	120 000	136 845	136 845	136 845	136 845
Sum Driftsutgifter	160 698	152 600	151 575	172 895	175 027	175 677	175 027
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-912	-820	-820	-1 203	-1 865	-1 865	-1 865
Refusjoner	-291	0	0	0	0	0	0
Overføringsinntekter	-5	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-191 118	-177 677	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Sum Driftsinntekter	-192 326	-178 497	-178 497	-202 516	-203 178	-203 178	-203 178
Sum	-31 628	-25 898	-26 923	-29 620	-28 150	-27 500	-27 500

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	-25 898	-25 898	-25 898	-25 898
Sum Vedtak forrige periode	-822	-349	-699	-699
Sum Budsjettendring i år	-25	-25	-25	0
Sum Lønns- og prisvekst	1 522	1 522	1 522	1 522
Konsekvensjustert budsjett	675	1 148	798	823
Konsekvensjustert ramme	-25 222	-24 749	-25 099	-25 074
Nye tiltak				
Sum Nye tiltak	0	0	0	0
Sum Budsjettallokering	-4 398	-3 401	-2 401	-2 713
Nye tiltak og realendringer budsjett	-4 398	-3 401	-2 401	-2 713
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	-0	-0	-0	-0
Ramme 2025-2028	-29 620	-28 150	-27 500	-27 787

VAR og Havn

Kort beskrivelse av dagens virksomhet

Områdene innenfor avdelingen er mange, sammensatte og komplekse. Felles for de alle er at de jobber direkte mot innbyggere og næringsliv for å sikre at Halden er en velfungerende by med blant annet forsvarlig håndtering av vannforsyning, avløpshåndtering, innsamling og behandling av husholdningsavfall. Avdelingen har både drifts- og myndighetsoppgaver.

Innenfor avdelingen finner vi selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam, boligseksjon samt havneområdene.

Planer, prioriteringer og strategier

Gjennom 2024 er det arbeidet med å foreta endringer i gebyrregulativet for vann og avløp. Målet er å sikre en rettferdig og forutsigbar kostnadsfordeling blant abonnentene, slik at alle bidrar i tråd med forbruk og behov. Disse endringene vil bli tilpasset ny forskrift som trer i kraft de kommende årene, og de vil sikre at gebyrordningen er transparent og i tråd med nasjonale krav.

Det er i tillegg arbeidet med en ny hovedplan for vann og avløp, som skal sikre at kommunen er godt rustet til å møte fremtidige behov og krav. Hovedplanen vil legge vekt på bærekraftig forvaltning av vannressurser og avløpshåndtering, samtidig som den sikrer en stabil og trygg vannforsyning. Store investeringer har allerede blitt gjort for å sikre reservevannsløsninger, å svare ut krav til utskifting av ledningsnett samt separering av overvann. Halden kommune ligger fortsatt under anbefalt nivå for utskifting av ledningsnett og det blir en prioritet i årene fremover for å sikre en robust infrastruktur samtidig som det er et klart ønske å holde de kommunale gebyrene lave og forutsigbare.

Som følge av stramme økonomiske rammer har kommunen innført flere kostnadsreducerende tiltak, inkludert ansettelsesstopp og innkjøpsstopp. Disse tiltakene har gitt resultater, men de har også skapt utfordringer ettersom presset på tjenestene øker. Kommunen må balansere mellom å levere nødvendige tjenester og å redusere utgifter, noe som krever nøye planlegging og prioritering. Kostnadseffektiv drift vil fortsatt være et viktig fokusområde i årene fremover.

Innenfor både vann, avløp og renovasjon står vi overfor flere regionale og nasjonale lovkrav og pålegg. Kommunen har gjort betydelige fremskritt med å imøtekomme disse kravene gjennom blant annet store investeringer i reservevannsløsninger og separeringsprosjekter. Dette har styrket vår evne til å levere trygge og pålitelige tjenester til innbyggerne, men det vil fortsatt være behov for å opprettholde et høyt nivå på investeringer og drift for å møte fremtidige utfordringer og krav. Halden må fortsatt gjøre satsinger i VA-nettet for å klare å oppfylle Stasforvalterens utslippskrav. Blant annet må separering av overvann prioriteres.

Utfordring og risiko i budsjett og økonomiplan

En av de største utfordringene i budsjettarbeidet for 2025 og økonomiplan 2025-2028 er å fastsette et gebyrnivå som balanserer innbyggernes betalingsevne med behovet for å opprettholde en tilfredsstillende kvalitet på tjenester som vann, avløp, renovasjon, slam, feiing og drift av havneområdene. Det er avgjørende å treffe riktig nivå på

gebyrene for å sikre tilstrekkelig finansiering av tjenestene, samtidig som vi unngår å legge for stor økonomisk byrde på innbyggerne. Renteutviklingen representerer i tillegg en betydelig risiko for kommunens budsjetter. Store svingninger i rentenivåene vil ha en direkte innvirkning på gebyrnivå. Det er viktig å følge utviklingen nøye for å håndtere disse svingningene på en bærekraftig måte.

Kommunen har et omfattende ansvar for vedlikehold av vann- og avløpsnett, renovasjonsfasiliteter, slamhåndtering, forebyggende feiing og tilsyn samt havneområder. Mangel på vedlikehold kan føre til akutte skader som krever kostbare reparasjoner. Samtidig må kommunen balansere mellom nødvendige investeringer og stramme budsjetttrammer. Dette skaper utfordringer med å opprettholde infrastrukturen på et nivå som sikrer kontinuerlig og pålitelig tjenestelevering.

En vedvarende utfordring er å beholde og videreutvikle den høye kompetansen vi har i kommunens tekniske tjenester. God kompetanse er avgjørende for å opprettholde kvaliteten på tjenestene og møte de tekniske og operasjonelle kravene i en kompleks sektor. Samtidig er det en risiko at kvalifisert personell trekkes mot privat næringsliv, som kan tilby konkurransedyktige betingelser. Å sikre at kommunen forblir en attraktiv arbeidsplass med kompetent arbeidskraft, er en viktig prioritering i denne økonomiplanperioden.

Økende forekomst av ekstremvær, inkludert kraftige regnskyll og flom, utgjør en økende risiko for kommunens infrastruktur, spesielt når det gjelder avløpssystemer og havneområder. Overvann håndtering krever betydelige ressurser for å forebygge flomskader og beskytte både eiendom og offentlig infrastruktur. Dette setter ytterligere press på budsjettet, da slike hendelser kan kreve akutte tiltak og ekstra investeringer for å styrke kapasiteten i eksisterende systemer.

I tillegg har grunnforholdene ved kai og kaifront vært en ekstra utfordring i år med to større utglidninger. Svake eller ustabile grunnforhold kan føre til hyppigere og kostbare reparasjoner. Kommunen må derfor investere i ny og utbedret kaifront for å sikre at havneområdene forblir funksjonelle, trygge og driftsmessig bærekraftig, samtidig som vi planlegger langsiktig for å forhindre kostnadskreven skader.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	32 533	33 880	38 170	31 777	31 777	31 777	31 777
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	61 481	74 260	70 417	85 567	85 567	85 567	85 567
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	32 375	33 568	33 568	34 979	34 979	34 979	34 979
Overføringsutgifter	133	505	505	515	515	515	515
Finansutgifter	146 622	153 821	158 545	142 992	142 992	142 992	142 992
Sum Driftsutgifter	273 144	296 033	301 204	295 828	295 828	295 828	295 828
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-261 278	-289 934	-290 379	-290 147	-290 147	-290 147	-290 147
Refusjoner	-326	-230	-230	-241	-241	-241	-241
Overføringsinntekter	-35	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-9 578	-4 769	-9 493	-4 340	-4 340	-4 340	-4 340

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Sum Driftsinntekter	-271 217	-296 033	-301 202	-295 828	-295 828	-295 828	-295 828
Sum	1 927	0	2	0	0	0	0

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Sum Vedtak forrige periode	0	0	0	0
Sum Lønns- og prisvekst	6 284	6 284	6 284	6 284
Konsekvensjustert budsjett	6 284	6 284	6 284	6 284
Konsekvensjustert ramme	6 284	6 284	6 284	6 284
Sum Budsjettallokering	-6 285	-6 285	-6 285	-6 285
Nye tiltak og realendringer budsjett	-6 285	-6 285	-6 285	-6 285
Rest til fordeling (+) / Rest udekket (-)	0	0	0	0
Ramme 2025-2028	0	0	0	0

Budsjettvedtak

1. Kommunedirektørens forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028 vedtas i henhold til
§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A),
§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B),
§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A),
§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
3. Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer en enklere økonomirapport hver måned, samt en mer omfattende rapport tertialvis til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.
4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 14,42 mkr for 2025.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 141,27 millioner kr. VAR-lån utgjør 50,00 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 400 millioner kr i 2025.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2025 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4).

For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. eskl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for året

2024:

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
- b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i eiedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.

c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.

d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».

e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.

f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.

g) Kommunens skattetakstvedtekter.

9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/ /forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.

10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2025, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.

11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.

12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feiing og tilsyn vedtas.

13. Det brukes 88,4 mkr av premiefondet til betaling av pensjonspremie i HKP i 2025.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd (tilpasset)

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev. budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-919 705	-970 252	-1 035 988	-1 050 988	-1 055 936	-1 061 613
Ordinært rammetilskudd	-1 192 554	-1 243 700	-1 308 496	-1 318 046	-1 329 463	-1 340 895
Skatt på eiendom	-100 268	-101 485	-103 547	-104 747	-105 947	-107 147
Andre generelle statstilskudd	-5 433	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Sum Sentrale inntekter	-2 217 960	-2 317 187	-2 449 780	-2 475 530	-2 493 095	-2 511 404
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 990 522	2 042 823	2 094 743	2 083 799	2 089 249	2 109 448
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Brutto resultat (KOSTRA)	-39 601	-89 896	-153 726	-190 419	-202 534	-200 644
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-56 585	-43 395	-32 400	-32 400	-32 400	-32 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	111 921	110 371	122 867	131 364	141 947	147 947
Avdrag på lån	161 456	183 101	184 000	184 000	184 000	184 000
Motpost avskrivninger	-60 934	0	0	0	0	0
Finansutgifter i tjenesteområdene	49 629	80 586	65 854	65 854	65 854	65 854
Sum Netto finansutgifter og inntekter	205 488	330 663	340 321	348 818	359 401	365 401
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto resultat	38 983	63 090	-14 717	-42 914	-44 446	-36 556
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Til ubundne avsetninger	0	0	8 145	36 342	37 874	29 984
Bruk av ubundne avsetninger	-35 094	-83 244	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Overført til investering	0	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-3 935	154	6 572	6 572	6 572	6 572
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	-39 030	-63 090	14 717	42 914	44 446	36 556
Årsoverskudd / underskudd	-46	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd (tilpasset)

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev. budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Fellesområder	-19 769	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	295 214	319 699	342 340	339 705	343 505	345 332
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	779 377	820 076	842 854	827 399	803 157	806 188
Kommunalavdeling Helse og mestring	848 228	852 118	844 549	851 225	874 967	888 941
Kommunalavdeling Teknisk	162 868	165 382	167 046	166 046	167 546	169 200
Fellesfunksjoner	29 306	-26 923	-29 620	-28 150	-27 500	-27 787
VAR og Havn	1 927	2	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 097 149	2 130 354	2 167 169	2 156 225	2 161 675	2 181 874
Herav:						
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Renteinntekter	-23 880	0	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2	0	0	0	0	0
Renteutgifter	73 510	80 516	65 784	65 784	65 784	65 784
Avdrag på lån	0	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Overføring til investering	4 000	4 724	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	34 068	10 163	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-38 111	-14 733	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Bruk av disposisjonsfond	-3 892	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	1 990 522	2 042 823	2 094 743	2 083 799	2 089 249	2 109 448

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.p 20
Investeringer i varige driftsmidler	778 665	331 907	80 500	87 200	79 800	69
Tilskudd til andres investeringer	7	0	3 000	2 000	2 000	2
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5 832	3 050	4 000	4 000	4 000	2
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	
Sum investeringsutgifter	784 504	334 957	87 500	93 200	85 800	74
Kompensasjon for merverdiavgift	-108 445	-50 875	-6 100	-7 440	-5 960	-3
Tilskudd fra andre	-9 440	-62 700	0	0	0	
Salg av varige driftsmidler	-44 028	0	0	0	0	
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-730	0	0	0	0	
Bruk av lån	-555 265	-193 607	-71 275	-73 397	-69 452	-62
Sum investeringsinntekter	-717 909	-307 182	-77 375	-80 837	-75 412	-66
Videreutlån	66 825	70 000	70 000	70 000	70 000	70
Bruk av lån til videreutlån	-50 039	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70
Avdrag på lån til videreutlån	18 395	22 000	22 000	22 000	22 000	22
Mottatte avdrag på videreutlån	-24 869	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22
Netto utgifter videreutlån	10 312	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-4 000	-24 724	-6 125	-8 363	-6 388	-5
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 213	0	0	0	0	
Bruk av bundne investeringsfond	-25 641	0	0	0	0	
Avsetninger til ubundet investeringsfond	7 871	0	0	0	0	
Bruk av ubundet investeringsfond	-62 350	-3 050	-4 000	-4 000	-4 000	-2
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-76 907	-27 774	-10 125	-12 363	-10 388	-7
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.p 20
Fellesområder	3	0	0	0	0	
Sentraladministrasjon	9 938	5 117	0	0	0	
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	4 101	6 000	6 000	0	0	
Kommunalavdeling Helse og mestring	6 396	15 000	8 800	8 800	8 800	5
Kommunalavdeling Teknisk	592 258	231 906	15 700	28 400	21 000	14
VAR og Havn	164 274	73 883	50 000	50 000	50 000	50
Org. oppsett mangler	1 696	0	0	0	0	
Investeringer i varige driftsmidler	778 665	331 907	80 500	87 200	79 800	69

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.p 20
Erstatning til andre	1	0	0	0	0	
Investering Halden Kirkelige fellesråd	0	0	3 000	2 000	2 000	2
Hovsveien (fra Brigadeveien til topp)	1	0	0	0	0	
Asakveien fra Gimlekrysset	1	0	0	0	0	
Borgergt. Skomakerstredet, Spinnestredet	1	0	0	0	0	
Atomveien VA	1	0	0	0	0	
Storg.t Busterudgt. Fra Blocksgt. Til Snippen	2	0	0	0	0	
Tilskudd til andres investeringer	7	0	3 000	2 000	2 000	2

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.p 20
Egenkapitalinnskudd HKP/KLP	4 832	1 050	4 000	4 000	4 000	2
Kjøp av aksjer Smart Innovation Holding AS	1 000	0	0	0	0	
Kjøp av aksjer - Halden kjernekraft AS	0	2 000	0	0	0	
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5 832	3 050	4 000	4 000	4 000	2

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.p 20
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	
Sum del 1-4	784 504	334 957	87 500	93 200	85 800	74

Økonomiske måltall

Økonomiske måltall og indikatorer

Langsiktige forpliktelser

§ 5-7 i forskriften stiller krav til at både budsjett- og økonomiplandokumentene skal inneholde oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

Bestemmelsen presiserer kravet i kommuneloven § 14-4 andre ledd andre punktum.

Bestemmelsen innebærer at økonomiplanen og årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over den årlige utviklingen i gjeld (lån) og andre vesentlige langsiktige forpliktelser (leieavtaler, forpliktelser til å yte tilskudd, og liknende) i den perioden som økonomiplanen eller årsbudsjettet gjelder for. Forskriften regulerer ikke hvordan dette skal stilles opp.

Kommunedirektøren har i nedenfor stående tabell satt opp den antatte utviklingen i langsiktig lånegjeld, samlede leieutgifter, samt samlede tilskuddsutgifter. Det gjøres oppmerksom på at utviklingen i langsiktig lånegjeld fordrer at investeringsprogrammet som her foreslås gjennomføres i sin helhet uten etterslep, og at leie- og tilskuddsutgiftene kun er justert med antatt prisvekst.

Langsiktige forpliktelser				
	U.B 2025	U.B 2026	U.B 2027	U.B 2028
Langsiktig lånegjeld	4 702 063	4 632 253	4 560 760	4 486 886
Herav Startlån	510 798	555 258	597 495	637 621
Herav VAR-lån	1 419 600	1 414 400	1 409 200	1 404 000
Herav Øvrige lån	2 771 665	2 662 865	2 554 065	2 445 265
Langsiktige leieavtaler	40 178	41 584	43 040	44 5446
Langsiktige tilskuddsavtaler	45 881	47 487	49 149	50 869

Finansielle måltall

Avsetning til disposisjonsfond

Indikatoren viser det budsjetterte netto driftsresultatet (avsetning til disposisjonsfond) målt i % av sum driftsinntekter fratrukket inntekter på selvkostområdet.

Teknisk beregningsutvalg anbefaler kommunene å budsjettere med et netto driftsresultat i størrelsesorden 1,75 %.

Dette for å bygge opp nødvendige driftsfond, samt midler som avsettes til egenkapitalfinansiering. Dette er dog en generell anbefaling for kommunesektoren samlet sett, og er egentlig ikke ment som et årlig krav til hver enkelt kommune. Anbefalingen om et netto driftsresultat på 1,75 bygger på prinsippet om absolutt kommunal formuesbevaring. Det må derfor understrekes at TBUs normtall gjelder over tid, og det har derfor aldri vært meningen at man skal sikte mot normnivået hvert enkelt år – bare at man kretser rundt det anbefalte nivået som et gjennomsnitt over tid. I tillegg må anbefalingen sees opp mot størrelsene på kommunens disposisjonsfond.

I økonomiplanen foreslås det en liten avsetning til fond alle årene. Fra en forsiktig start i 2025 på om lag 8 mkr, til å ligge rundt 30 - 35 mkr årlig i resten av planperioden.

	2025	2026	2027	2028	Gj.snitt	Langsiktig mål
Avsetning til disp.fond	0,26 %	1,12 %	1,12 %	0,86 %	0,84 %	1,75 %

Gjeldsgrad rentebærende gjeld

På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon foreslår kommunedirektøren i budsjett- og økonomiplanen et svært restriktivt investeringsbudsjett.

Det henvises til avsnittet om investeringer for detaljer. Den økonomiske situasjonen tilsier at vi ikke kan tillate oss en like høy gjeldsgrad som vi har hatt de siste årene. Gjeldsnivået i kommunen er for høyt og må reduseres. Arbeidet med å fastsette et nytt langsiktig mål starter i økonomiplanarbeidet 2026 - 2029 tidlig i 2025.

Med bakgrunn i forslaget til investeringer i budsjett 2025 og planperioden 2025 – 2028 foreslås følgende gjeldsgradsmål for perioden.

	2025	2026	2027	2028	Langsiktig mål
Gjeldsgrad	85,3 %	78,9 %	72,9 %	67,3 %	75 %

Den gjelden som i sin helhet betales av andre enn kommunen selv, holdes utenfor gjeldsgradsindikatoren. Dette fordi indikatoren skal være et mål på kommunekassas økonomiske bæreevne. Da bør gjeld som ikke har innvirkning på kommunens bunnlinje heller ikke være med i grunnlaget. Kommunens andel lån som tilhører VAR-sektoren, samt lån staten yter både rente og avdragskompensasjon til, holdes utenfor. Gjeld knyttet til resterende låneportefølje omtales i det videre som "rentebærende gjeld".

Årsaken til at gjeldsgraden synker i perioden er 3-delt:

- Investeringsnivået reduseres vesentlig.
- Avdragene reduseres ikke nevneverdig fordi de i stor grad representerer tidligere års investeringsnivå.
- Inntektene øker i perioden.

Avdragene vil overstige nye låneopptak, og gjelden vil dermed reduseres.

Fondsbeholdning

Som beskrevet i avsnittet om bruk og avsetning til fond har målet hittil vært å holde et nivå på fondsbeholdningen over tid som tar utgangspunkt i at det skal utgjøre 8 % av driftsinntektene i 2021, som deretter deflatorjusteres. Slik situasjonen utviklet seg gjennom 2023 og 2024 er det ikke lenger mulig å opprettholde dette målet i planperioden vi nå skal inn i.

I kommunedirektørens forslag legges det opp til en forsiktig oppbygging av fondet fra og med 2025. Dette medfører at målet om 8 % av driftsinntektene må justeres ned i denne planperioden. Det langsiktige målet vil derimot være å oppnå 8 % av driftsinntektene igjen, men på et senere tidspunkt enn i 2028.

	Disposisjonsfond	Totale inntekter	Fondsandel
I.B 2024	229 982		
Bruk til EK finansiering (Os)	- 20 000		
Bruk til finansiering av drift	- 63 244		
U.B 2024	146 738	3 381 549	4,3 %
I.B 2025	146 738		
Budsjettert bruk (ek finans)	- 615		
Budsjettert avsetning	8 145		
U.B 2025	154 268	3 546 844	4,3 %
I.B 2026	154 268		
Budsjettert bruk (ek finans)	- 8 363		
Budsjettert avsetning	36 342		
U.B 2026	182 247	3 670 984	5,0 %
I.B 2027	182 247		
Budsjettert bruk (ek finans)	- 6 388		
Budsjettert avsetning	37 874		
U.B 2027	213 733	3 799 468	5,6 %
I.B 2028	213 733		
Budsjettert bruk (ek finans)	- 5 000		
Budsjettert avsetning	29 984		
U.B 2028	238 717	3 932 449	6,1 %

Klimabudsjett

Klimaendringene er vår tids største utfordring, og kommunene spiller en nøkkelrolle i å redusere klimagassutslipp og tilpasse seg et endret klima. Halden kommune tar dette ansvaret på alvor og har benyttet klimabudsjett som styringsverktøy siden 2019.

Klimabudsjettet har flere viktige funksjoner:

- Kvantifisere forventede utslippsreduksjoner fra planlagte tiltak.
- Fordele ansvar for gjennomføring av tiltak på tvers av kommunale sektorer.
- Muliggjøre systematisk oppfølging og rapportering av klimaarbeidet.
- Synliggjøre kostnader og investeringsbehov knyttet til klimatiltak.

I de følgende kapitlene presenteres en oversikt over Halden kommunes klimamål, utslippsstatus, måloppnåelse og planlagte klimatiltak.

Klimamål i Halden kommune

Gjennom kommunedelplan for klima og energi 2019-2030 er følgende ambisiøse mål vedtatt:

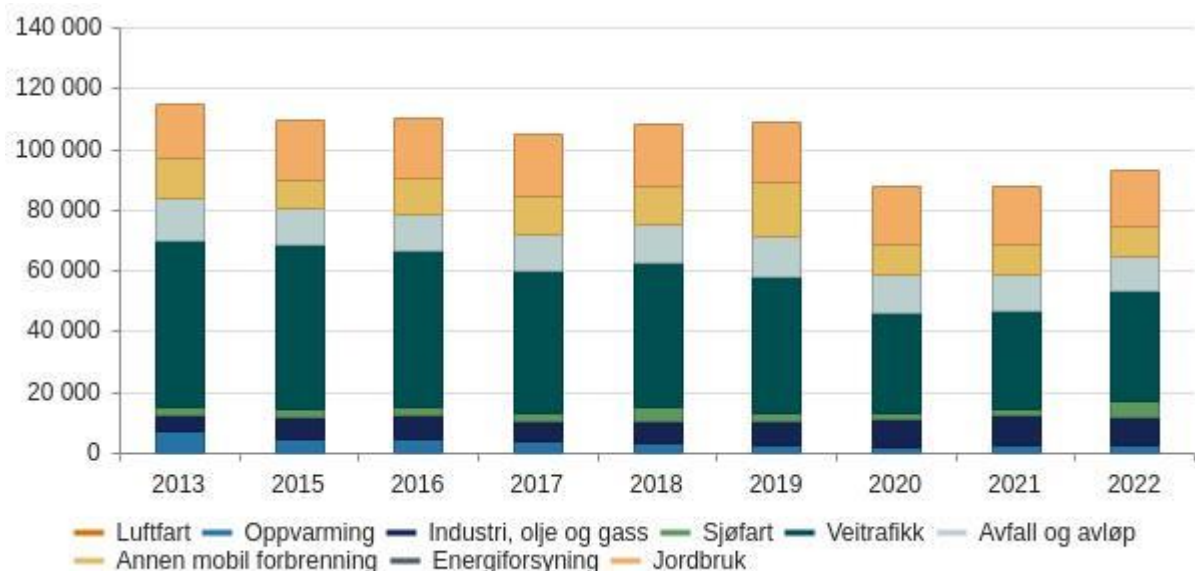
- Innen 2030 skal klimagassutslippene i Halden være redusert med minst 60% sammenlignet med 2016. Innen 2023 skal utslippene være redusert med 30%.
- Halden skal bidra til at Østfold-regionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 gjennom kraftig å redusere utslippene og øke opptakene av CO₂.
- Halden skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.
- Innen 2050 skal all energibruk i Halden være fossilfri eller avfallsbasert.

For å nå disse målene er det nødvendig å gjennomføre en rekke tiltak. Hele kommuneorganisasjonen, innbyggere og næringsliv må bidra, i tillegg til at vi trenger regional og statlig drahjelp.

Klimastatistikk

Utslipp av klimagasser per år

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter

Tabellen viser utslipp av klimagasser i tonn CO2-ekvivalenter

	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Luftfart	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppvarming	6 967,4	4 669,0	4 807,7	3 995,2	3 499,3	2 569,6	2 090,5	2 486,9	2 754,4
Industri, olje og gass	5 848,4	7 439,9	7 680,8	6 668,7	7 192,1	7 907,6	9 045,5	9 968,3	9 271,9
Annen mobil forburning	13 126,5	9 330,1	12 095,5	12 191,3	11 967,7	17 482,2	9 776,2	9 933,9	10 103,2
Sjøfart	2 695,0	2 695,0	2 997,7	2 735,6	4 370,2	2 593,7	2 185,8	2 346,8	5 008,8
Avfall og avløp	13 867,6	12 079,1	12 044,3	12 136,0	12 523,3	13 183,0	12 637,0	11 573,6	11 211,0
Veitrafikk	54 602,6	53 674,0	50 986,6	46 769,5	47 981,6	45 353,2	32 957,6	32 200,6	36 547,2
Energiforsyning	0,0	9,5	13,7	12,4	12,9	9,3	10,6	12,3	10,7
Jordbruk	18 034,0	19 537,7	19 969,4	20 588,7	20 553,4	19 879,3	18 913,6	19 103,9	18 201,5
Sum	115 141,6	109 434,4	110 595,6	105 097,4	108 100,5	108 977,9	87 616,9	87 626,4	93 108,7

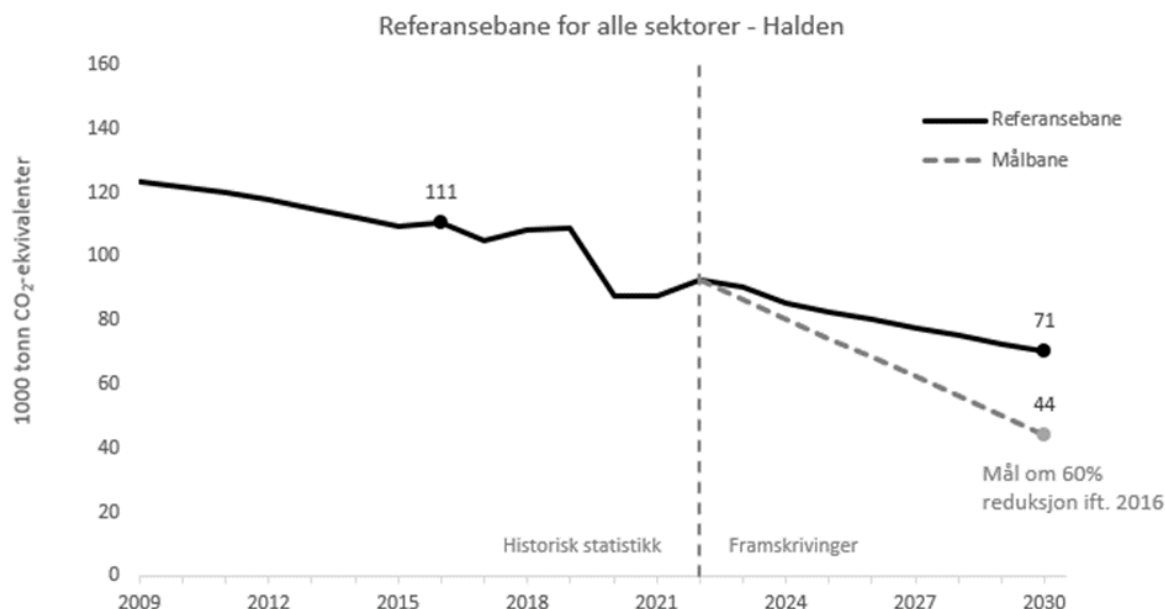
Figur 1 Sektorfordelte utslipp i Halden kommune, fra 2013 til 2022. Utslippene vises i tonn CO2-ekvivalenter, som betyr at utslippene for gassene CO₂, CH₄ (metan) og N₂O (lystgass) vektes etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP). Kilde: Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet publiserer årlige beregninger for klimagassutslipp i norske kommuner. Figuren viser utviklingen i Halden i perioden 2013 til 2022. Miljødirektoratet jobber kontinuerlig med å forbedre utslippsberegningene, og utslippene for tidligere år kan derfor bli noe endret på grunn av bedre datagrunnlag eller beregningsmodeller.

I 2016, som er referanseåret for klimamålene i Halden kommune, var totale utslipp ca. 111 000 tonn. I 2022 var dette tallet nede i ca. 93 000 tonn. Utviklingen etter 2016 er en reduksjon på ca. 18 000 tonn, som tilsvarer en nedgang på **ca. 16 %**. Veitrafikk er den største kilden til utslipp, og bidrar med hele 39 %, mens jordbruk står for 20 %. Avfall og avløp, inkludert avfallsdeponigass, står for 12 % av utslippene. Ikke-veigående motorredskaper som traktorer og gravemaskiner utgjør 11 %, mens industrien samlet sett står for 10 % av utslippene innenfor kommunegrensen.

Framskriving av utslippene mot 2030

Gjennom Klima Østfold har Halden fått utarbeidet en referansebane for klimagassutslipp. Denne referansebanen viser beregnede utslipp for årene som kommer fram til og med 2030, altså hvor store utslippene kommer til å være dersom det ikke vedtas og gjennomføres noen nye tiltak. Allerede vedtatt nasjonal politikk ligger inne i framskrivningene og antas gjennomført.

Figur 2 Referansebane for direkte utslipp utarbeidet av CICERO og TØI.

Grunnen til økte utslipp i 2022 i figuren, er økt trafikkarbeid som følge av gjenåpnet grense. Beregningene viser at Halden ligger an til å kutte 36 % av utslippene i 2030 sammenlignet med 2016. **Dette er bare litt over halvveis til målet om 60 % reduksjon.**

Klimatiltak med i økonomiplanen

Klimabudsjettet presenteres på samme måte som tidligere: i tabeller med beskrivelse av tiltak, kostnad knyttet til tiltaket og beregnet kutt i klimagasser eller besparelse av energi. Gjennom Framsikt er det også definert hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket.

Også i år er det få investeringstiltak, og dermed få tiltak i økonomiplanen som har direkte utslippskutt. Selv om det ikke gjøres investeringer i klimatiltak, jobbes det likevel med klimatiltak i Halden kommune. Det gjøres gode klimavalg, for eksempel i byggeprosjekter som Båstadlund arbeids og aktivitetssenter og nytt sentralkjøkken. Med innkjøpsstopp har gjenbruk av kontormøbler blitt en nødvendighet som også har en positiv klimaeffekt.

Tabellen som heter «allerede vedtatte tiltak», viser oversikt over tiltak som skal gjennomføres før 2025 og har derfor ikke en plass i tabellene for 2025-2028. I tillegg til tiltakene som lå inne i klimabudsjett for 2024, har det blitt gjennomført andre tiltak gjennom året, finansiert med klimamidler fordelt i PS 2024/32. Verdt å nevne er Framtidsuka, gjenbruk av kontormøbler, kurs i jordhelse for bønder, skilting og tilrettelegging for gående og syklende samt økt tilskudd til ungsogpleie. I tillegg ble det besluttet å iverksette tiltak mot gummigranulat på avveie fra

kunstgressbaner. Dette er hovedsakelig et lokalt miljøtiltak som ikke medfører reduksjon i utslipp av klimagasser, og tiltaket er derfor ikke lagt inn i tabellene under.

Tidligere gjennomførte tiltak finnes i vedlagte tabell.

Energibesparende tiltak

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2025	Totalkostnad 2025-2028	Langsiktig Sektor økonomisk effekt	Kilde	Reduksjon Mwh pr. år
Energiøkonomisering i kommunale bygninger (ENØK)	0	0	0 Annet	Annet	2 700,0
VA-tiltak	0	0	0 Avfall og avløp	Avløp	200,0
Sum	0	0	0		2 900,0

Beskrivelse klimatiltak

Energiøkonomisering i kommunale bygninger (ENØK)

Halden kommune har sentral driftskontroll i flere bygninger, hvilket gir god mulighet til oppfølging av energibruk. Dette kan avdekke områder med et forbedringspotensial, og planlegging av ulike tiltak for energieffektiv utnyttelse av bygningene. ENØK-tiltaket inneholder flere enkelttiltak på ulike kommunale bygninger i Halden kommune. Tiltakene utredes, planlegges og gjennomføres i driftsåret. Dette kan være etterisolering, bytte ut vinduer, installasjon av varmepumper og andre energiløsninger m.v. som vil bidra til reduserte oppvarmingskostnader i bygninger. Beregnet årlig besparelse er etter alle planlegte tiltak er gjennomført i 2026.

VA-tiltak

Det jobbes intensivt med å separere overvann fra spillvann i kommunen. Ved å sende mindre (regn)vann til renseanlegget, vil mengden vann som må renses også reduseres. Dette sparer ressurser. Samtidig vil det være mindre behov for å pumpe vann via pumpestasjonene til renseanleggene, noe som vil spare energi.

Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2025	Totalkostnad 2025-2028	Langsiktig Sektor økonomisk effekt	Kilde	Ikke- kvantifisert effekt
Veileder for klimahensyn i reguleringsplaner	0	0	0 Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium
Forprosjekt om utredning av biogass	0	0	0 Avfall og avløp	Avfallsdeponigass	Høy

Områderegulering av Stasjonsområdet	0	0	0	Energiforsyning	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Medium
Framtidsuka	0	0	0	Miljøledelse	Annet	Høy
Plan for gatenett og gatebruk i Halden sentrum	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	Medium
Redusert tomgangskjøring	0	0	0	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	Lav
Sum	0	0	0			

Beskrivelse klimatiltak

Forprosjekt om utredning av biogass

Forprosjektet skal vise om det er hensiktsmessig og bærekraftig for Halden kommune å investere i et biogassanlegg. Kommunen vil også utrede om deponigass som fakles i dag, kan integreres i et biogassanlegg. Videre skal det ses på om uttaket av deponigass kan økes ved å senke vannivået i deler av deponiet, og dermed minske utslippet av sigevann fra det eldre deponiet. Forprosjektet skal beregne klimagassreduksjon og andre miljøgevinster av en realisering av et biogassanlegg med integrert deponigasshåndtering.

Biogass som erstatter fossilt drivstoff gir direkte utslippskutt i transportsektoren. Bruk av biogass til oppvarming eller andre formål kan også være et godt klimatiltak.

Halden kommune har fått tilsagn på søknad til Klimasats for å gjennomføre forprosjektet.

Framtidsuka

Gjenta Framtidsuka 2023 og 2024, for å bygge fellesskap og bygge kunnskap rundt det grønne skiftet. Målet er å vise fram de fantastiske mulighetene som ligger i en bærekraftig framtid. Alle kan bidra på sin måte for å gjøre Halden til et bedre sted i framtida.

Vårt forbruk har stor påvirkning på klima og miljø. Derfor har forbruk generelt, og av mat spesielt, vært i fokus under Framtidsukene. Hele 2250 personer deltok på de ulike arrangementene i 2023, mer enn 150 personer bidro i gjennomføringen av 23 aktiviteter og arrangementer. I 2024 gjennomføres arrangementet 4-10. november.

Områderegulering av Stasjonsområdet

Arbeidet med områderegulering av Stasjonsområdet er i oppstartsfasen. Gjennom planarbeidet skal det utredes gode energiløsninger og det skal ses på gode mobilitetsløsninger.

Plan for gatenett og gatebruk i Halden sentrum

Gatenett- og gatebruksplanen har som formål å legge til rette for at langt flere skal gå, sykle og kjøre buss, ved å prioritere areal og tiltak for disse trafikantgruppene. Sentrum skal være attraktivt og tilgjengelig med gode forhold for beboere, besøkende og handelsstand. Plan skal ferdigstilles i løpet av 2024.

Redusert tomgangskjøring

Skape økt bevissthet blant egne maskinførere knyttet til tomgangskjøring og hvordan redusere tomgangskjøring i størst mulig grad. Det kan arrangeres opplæring, etableres større grad av flåtestyring og interne konkurranser. Mindre tomgangskjøring vil medføre lavere klimagassutslipp. I innleide prosjekter kan kommunen stille krav om redusert tomgangskjøring som del av kontrakten.

Veileder for klimahensyn i reguleringsplaner

Starte arbeidet med å lage en veileder for klimahensyn i reguleringsplaner som viser hvilke vurderinger som skal gjøres i alle planprosesser. Dette vil føre til økt kunnskap for kommunen og forslagsstiller.

Indirekte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2025	Totalkostnad 2025-2028	Langsiktig Sektor økonomisk effekt	Kilde	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028
Gjenbruk av kontormøbler	0	0	0	Miljøledelse Annet	5,0	5,0	5,0	5,0
Sum	0	0	0		5,0	5,0	5,0	5,0

Beskrivelse klimatiltak

Gjenbruk av kontormøbler

Kommunens møbellager blir gjennomgått og kartlagt høsten 2024 i samarbeid med Halden arbeid og vekst. Det er etablert et lagerlokale på gamle Asak skole. Målet er at tilgjengelige møbler skal være synlig tilgjengelig for alle ansatte. Bestilling gjøres gjennom den digitale markedsplassen Loopfront. Gjennom Loopfront registreres alle møbler som gjenbrukes. Det beregnes spart kostnad og utslipp av klimagasser. Systemet har vært i bruk og fram til september 2024 har det blitt registrert en økonomisk besparelse på 0,25 mkr og utslipp tilsvarende 6,8 tonn CO2 - i motsetning til om møblene hadde blitt kjøpt inn nye.

Tidligere vedtatte tiltak

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2025	Totalkostnad 2025-2028	Langsiktig Sektor økonomisk effekt	Kilde	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon Mwh pr. år
-------------	-----------------	---------------------------	--	-------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	----------------------------

Økt tilskudd til ungskogpleie	0	0	0 Arealbru k	Utslipp og opptak av klimagasser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Redusere utslipp av deponigass fra Rokke	0	0	0 Avfall og avløp	Avfallsdeponigas s	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klimasamlinge r for landbruket i Halden	0	0	0 Jordbruk	Jordbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbedring, asfaltering og skilting av veier som brukes mye til sykling	0	0	0 Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	0	0	0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Beskrivelse klimatiltak

Klimasamlinger for landbruket i Halden

Halden kommune har fortsatt informasjonsarbeidet mot landbruket. I 2022 og 2023 ble det avholdt flere informasjonsmøter om klima i landbruket. I 2024 er det arrangert en samling med fokus på jordhelse, og videre grupperådgiving for interesserte bønder i samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving. Målet er redusert bearbeiding av jordbruksjord, forhindret avrenning og utslipp.

Redusere utslipp av deponigass fra Rokke

Fakkelen som brenner deponigass på Rokke avfallsanlegg fungerer ikke optimalt. Det gjøres undersøkelser i 2024 for å avklare om det er nødvendig å skifte ut fakkelen. Ved å forbrenne metan fra deponiet, reduserer man klimaeffekten fra gassen. Se også "Forprosjekt om utredning av biogass".

Utbedring, asfaltering og skilting av veier som brukes mye til sykling

Etablere sammenhengende sykkeltraser i tråd med vedtatt kommunedelplan og forslag til gatebruksplan. I første omgang få sikret en sammenhengende sykkelvei fra Remmen til Sentrum og god forbindelse til Os skole og arena.

Økt tilskudd til ungskogpleie

I 2024 ønsker kommunen å rette fokuset mot skogbruket og øke opptaket av CO₂ i skog. Sammen med de andre kommunene i Østfold ønsker vi å bidra til økt skjøtselen av ungskog, og skjøtselen starter tidligere. Tiltak vil øke tilveksten i skogen og på sikt gi høyere skurutbytte, noe som kan bidra til øket CO₂-lagring i varige trekonstruksjoner. Gjennom skjøtsel av ungskog skapes robust bestand mot ekstrem vind og snø, og det kan legges til rette for et fremtidig kontinuitetsskogbruk der det er ønskelig.

Kommunen ønsker derfor å øke støtten til ungskogpleie fra 35% til 50%, men holder maksbeløpet uendret, på 250 kr/daa. Dette er i tråd med nylig vedtatt tiltaksstrategi for bruk av landbruksfagmidler 2024-2028.

Investeringer i budsjett

I krevende tider må man ikke glemme hva man har fått til. I løpet av de siste ti årene har Halden kommune oppgradert viktige deler av Halden-samfunnet. Det vil vi som bor her ha glede av i mange tiår framover. Hvis vi ser Halden i et 10-årsperspektiv fra 2014, må konklusjonen være at Halden i 2025 er klart bedre rustet for framtiden enn Halden har vært mange år tidligere.

Her er noen av Halden kommunes mange investeringer for perioden 2014-2024

- Bergheim bo- og aktivitetssenter
- Halden helsehus
- Halden havn
- Båstadlund arbeids- og aktivitetssenter
- Halden brannstasjon
- Halden arena
- Os skole
- Kongeveien skole
- Sentralkjøkken
- Skofabrikken
- Rokke avfallsanlegg for privatkunder
- Bryggepromenade og treningsanlegg langs Tista
- Oppgradering av Busterudparken
- Remmendalen renseanlegg
- Asak vannbehandlingsanlegg
- Betydelige oppgraderinger i vann- og avløp i kommunen

I perioden vi nå går inn i vil investeringsnivået være på et minimum. Målet i denne perioden vil være å redusere gjelden. En måte som bidrar til dette er et lavt investeringsnivå.

Listen viser investeringer som kommunedirektøren fremmer i denne planen. Innenfor vann, renovasjon og avløp (VAR), er det lagt inn med en sum på 50 mkr pr år. Ny hovedplan for VAR vil komme til behandling i desember. Ved behov for investeringer som ikke er nevnt i listen, vil kommunedirektøren komme tilbake med egne saker.

Investeringstabell for kommunen samlet

Selvkost

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Fellesområder	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Hovedplan VA/saneringsprosjekter	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum Fellesområder	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum	50 000	50 000	50 000	50 000

Økonomisk lønnsom

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Fellesområder	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
ENØK-tiltak i diverse bygninger	3 000	5 000	10 000	10 000
Investeringer i forbindelse med beredskap/pålegg/krav	3 000	3 000	3 000	3 000
Velferdsteknologi - Digitalisering i helse	8 800	8 800	8 800	5 000
Sum Fellesområder	14 800	16 800	21 800	18 000
Sum	14 800	16 800	21 800	18 000

Pålegg

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Fellesområder	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Asfaltering og trafiksikkerhetstiltak	500	500	500	0
Lett lastebil brann	0	1 600	0	0
Mannskapsbil brann	0	2 000	5 500	0
Sum Fellesområder	500	4 100	6 000	0
Sum	500	4 100	6 000	0

Annet

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Fellesområder	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
BRA-veien boliger	0	10 000	0	0
Det digitale skoleløftet	6 000	0	0	0
Egenkapitalinnskudd	4 000	4 000	4 000	2 950
HKP/KLP				
Investering Halden	3 000	2 000	2 000	2 000
Kirkelige fellesråd				
Overvannsplan	700	800	0	0
Stangeløkka				
Robuste boliger, forprosjekt	4 000	4 000	0	0
Trafikksikkerhetstiltak	2 000	1 500	2 000	1 500
kommunedelplan				
Utvikling Sydsiden	2 500	0	0	0
Sum Fellesområder	22 200	22 300	8 000	6 450
Sum	22 200	22 300	8 000	6 450

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	80 500	87 200	79 800	69 500
Tilskudd til andres investeringer	3 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4 000	4 000	4 000	2 950
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum finansieringsbehov	87 500	93 200	85 800	74 450
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 100	-7 440	-5 960	-3 900
Tilskudd fra andre	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-71 275	-73 397	-69 452	-62 600
Videreutlån	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Overføring fra drift	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-4 000	-4 000	-4 000	-2 950

Økonomiplan

	2025	2026	2027	2028
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum finansiering	-87 500	-93 200	-85 800	-74 450
Sum finansieringsbehov	87 500	93 200	85 800	74 450
Sum finansiering	-87 500	-93 200	-85 800	-74 450
Udekket finansiering	0	0	0	0

Gebyrliste

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bolig og fritidseiendom		3‰	3‰				
Ubebygde tomter		3‰	3‰				
Øvrige eiendommer		7‰	7‰				

Vann, avløp, renovasjon, feiing og havn

Abonnementsgebyr vann (fastledd) Næring, landbruk og hytter/fritidsbolig

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Forbruk 0-300 m3	VAR og havn	0	3 150	3 150	0%	↘	1 * GV (grunnbeløp vann) kr 3150,-
Forbruk 1 000-3 000 m3	VAR og havn	0	12 600	12 600	0%	↘	4 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk 150 000-500 000 m3	VAR og havn	0	403 200	403 200	0%	↘	128 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk 20 000-50 000 m3	VAR og havn	0	100 800	100 800	0%	↘	32 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk 3 000-6 000 m3	VAR og havn	0	25 200	25 200	0%	↘	8 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk 300-1000 m3	VAR og havn	0	6 300	6 300	0%	↘	2 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Forbruk 50 000-150 000 m3	VAR og havn	0	201 600	201 600	0%	↓	64 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk 6 000-20 000 m3	VAR og havn	0	50 400	50 400	0%	↓	16 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-
Forbruk over 500 000 m3	VAR og havn	0	806 400	806 400	0%	↓	256 * GV (grunnbeløp vann) kr. 3150,-

Forbruk 0-300 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 1 000-3 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 150 000-500 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 20 000-50 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 3 000-6 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 300-1000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 50 000-150 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 6 000-20 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk over 500 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Abonnementsgebyr vann (fastledd) Boligeiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Abonnementsgebyr (fastledd) Boligeiendom	VAR og havn	3 150	3 150	0	0%	↓	Pr. boenhet

Forbruksgebyr vann

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Årsgebyr - Målt/ stipulert forbruk pr. m ³	VAR og Havn	29,18	29,18	0,00	0,00%	↓	Pris. pr. kubikkmeter vann

Andre vanngebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ekstra tekniske kontroll- og saksbehandlingstjenester som følge av påviste feil eller mangler fra abonnentens side	VAR og havn	0	1 100	1 100	0%	↓	Pris pr. time
Feil ved installering/avlesning av vannmåler	VAR og Havn	10 000	10 000	0	0%	↓	
Kommunal avlesning av vannmåler	VAR og havn	1 250	1 250	0	0%	↓	
Laboratorieanalyse av privat drikkevann utført av Halden kommune	VAR og Havn	200	200	0	0%	↓	
Manglende etterkommelse av restriksjoner f.eks. vanning	VAR og Havn	5 000	5 000	0	0%	↓	
Manglende innmelding av tilkobling (ikke betaler vanngebyr) pr. boenhet/næringsenhet. Tillegg til ordinært vanngebyr	VAR og Havn	18 750	18 750	0	0%	↓	
Manglende syning og/eller dokumentasjon ved tilkobling av stikkledning	VAR og Havn	5 000	5 000	0	0%	↓	
Manglende tilbakeslagssikring ved flere vannkilder, sprinkling m.m næring	VAR og Havn	0,00	0,00	0,00	0,00%	↓	Vurderes opp mot størrelse og alvorlighetsgrad i hver enkelt sak.
Manglende tilbakeslagssikring ved flere vannkilder,	VAR og Havn	10 000	10 000	0	0%	↓	

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
sprinkling m.m private boenheter og landbruk						
Plombering eller frakobling av vannledning	VAR og havn	2 500	2 500	0	0% 	
Redusert gebyr	VAR og havn		50%			Jf. gebyrforskrift vann og avløp §3-11
Tilkobling av kortvarig vannforsyning (arrangement eller annet inntil 2 uker)	VAR og Havn	10 000	10 000	0	0% 	
Tilkobling av vannledning som har vært plombert eller frakoblet	VAR og Havn	2 500	2 500	0	0% 	
Tilkoblingsgebyr bolig- og fritidseiendom pr. boeneht/bruksenhet. Blandingseiendommer betaler tilknytning for hver brukerkategori	VAR og Havn	18 750	18 750	0	0% 	
Tilkoblingsgebyr for næringseiendommer og andre bygg som ikke er ren bolig/fritidsbolig. Gebyr pr. bygg. Blandingseiendommer betaler tilknytning for hver brukerkategori	VAR og Havn	68 750	68 750	0	0% 	
Tilsynsgebyr sprinkleranlegg	VAR og Havn	4 200,00	4 200,00	0,00	0,00% 	
Tilsynsgebyr vannmåler	VAR og havn	1 500	750	-750	-50% 	

Feil ved installering/avlesning av vannmåler

Feil montering av vannmåler slik at ikke alt forbruk måles. Avlesning av lavere verdi enn måler viser.

Laboratorieanalyse av privat drikkevann utført av Halden kommune

Analyser utført av Halden kommune av drikkevann fra private brønner og borehull

Manglende syning og/eller dokumentasjon ved tilkobling av stikkledning

Når nye stikkledninger kobles til kommunal ledning skal det synes før grøft igjenfylles. Ved ferdigstillelse skal det dokumenteres med innmåling hva som er gjort.

Redusert gebyr

Redusert forbruksgebyr (variabelt ledd) 50% av stipulert forbruk i aktuelt tidsrom

Tilkobling av kortvarig vannforsyning (arrangement eller annet inntil 2 uker)

Tilkobling av kommunalt ved ved arrangement

Tilsynsgebyr vannmåler

Tilsyn av vannmålere

Abonnementsgebyr avløp (fastledd) Næring, landbruk og hytter/fritidsbolig

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Forbruk 0-300 m3	VAR og havn	0	3 150	3 150	0%	↓	1 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 1 000-3 000 m3	VAR og havn	0	12 600	12 600	0%	↓	4 * GA (grunnbeløp avløp)) kr. 3150,-
Forbruk 150 000-500 000 m3	VAR og havn	0	403 200	403 200	0%	↓	128 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 20 000-50 000 m3	VAR og havn	0	100 800	100 800	0%	↓	32 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 3 000-6 000 m3	VAR og havn	0	25 200	25 200	0%	↓	8 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 300-1 000 m3	VAR og havn	0	6 300	6 300	0%	↓	2 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 50 000-150 000 m3	VAR og havn	0	201 600	201 600	0%	↓	64 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk 6 000-20 000 m3	VAR og havn	0	50 400	50 400	0%	↓	16 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-
Forbruk over 500 000 m3	VAR og havn	0	806 400	806 400	0%	↓	256 * GA (grunnbeløp avløp) kr. 3150,-

Forbruk 0-300 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 1 000-3 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 150 000-500 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 20 000-50 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 3 000-6 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 300-1 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 50 000-150 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk 6 000-20 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Forbruk over 500 000 m3

Se gebyrforskrift vann og avløp §3-4

Abonnementsgebyr avløp (fastledd) Boligeiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Abonnementsgebyr (fastledd) Boligeiendom	VAR og havn	2 450	2 450	0	0%		Pr. boenhet

Forbruksgebyr avløp

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Årsgebyr - Målt/ stipulert forbruk pr. m ³	VAR og havn	47,52	47,52	0,00	0,00%	↓	

Andre avløpsavgifter

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ekstra tekniske kontroll- og saksbehandlingstjenester som følge av påviste feil eller mangler fra abonnentens side	VAR og havn	0	1 100	1 100	0%	↓	Pris pr. time
Mangelfull innmelding av tilkobling (ikke betaler avløpsgebyr). Tillegg til normale avløpsgebyr		18 750,00	18 750,00	0,00	0,00%	↓	
Manglende syning og/eller dokumentasjon ved ny tilkobling stikkledning	VAR og havn	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00%	↓	
Søknad om påslippstillatelse	VAR og havn	0	10 000	10 000	0%	↓	
Tilkobling av kortvarig avløp (arrangement/inntil 2 uker)	VAR og Havn	10 000	10 000	0	0%	↓	
Tilkoblingsgebyr bolig- og fritidseiendom pr. boeneht/bruksenhet. Blandingseiendommer betaler tilknytning for hver brukerkategori	VAR og havn	18 750	18 750	0	0%	↓	
Tilkoblingsgebyr næring, og andre bygg som ikke er rene boligbygg. Pr. bygg. Blandingseiendommer betaler tilknytning for hver brukerkategori	VAR og Havn	68 750	68 750	0	0%	↓	
Tilsyn fettutskiller	VAR og Havn	4 200	4 200	0	0%	↓	

Tilsyn fettutskiller

Tilsyn av fettutskiller. Tilfaller alle som har fettutskiller.

Slamgebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
2.gangs tømning lukket tank pr m ³ inntil 3m ³	VAR og havn	284,06	299,68	15,62	5,50%	↗	Pris pr. m ³
2.gangs tømning lukket tank pr. m ³ over 3m ³	VAR og Havn	221,32	233,49	12,17	5,50%	↗	Pris pr. m ³
Fett fra fettavskiller pr m3	VAR og Havn	1 250,00	1 318,75	68,75	5,50%	↗	
Ikke klargjort anlegg for tømning etter varsel fra tømmeentreprenør	VAR og Havn	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00%	↘	
Tømning av lukket tank pr m ³ over 3m ³	VAR og Havn	460,53	485,86	25,33	5,50%	↗	Pris pr. m ³
Tømning av lukket tank pr. m ³ inntil 3m ³	VAR og Havn	589,00	621,40	32,40	5,50%	↗	Pris pr. m ³
Tømning av septiktank/slamavskiller/minirensanlegg inntil 3 m ³	VAR og Havn	2 272,46	2 397,45	124,99	5,50%	↗	
Tømning av septiktank/slamavskiller/minirensanlegg pr. m ³ over 3 m ³	VAR og Havn	573,42	604,96	31,54	5,50%	↗	

Renovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avfallsgebyr 660 l volumdel	VAR og Havn	3 648,50	4 560,62	912,12	25,00%	↗	
Avstandstillegg for papirbeholder	VAR og Havn	103,88	103,88	0,00	0,00%	↘	
Avstandstillegg: 5m - 10m	VAR og Havn	207,76	207,76	0,00	0,00%	↘	
Avstandstillegg: Tillegg pr. 5m over 15m	VAR og Havn	207,76	207,76	0,00	0,00%	↘	
Boenhet (eneboliger/tomannsboliger) som etter søknad deler beholder, betaler per boenhet)	VAR og Havn	3 245,16	3 245,16	0,00	0,00%	↘	
Boenhet i borettslag/sameie	VAR og Havn	3 245,16	3 245,16	0,00	0,00%	↘	
Boenhet i studensamskipsnad	VAR og Havn	2 192,67	2 192,67	0,00	0,00%	↘	
Boenheter som inngår i felles løsning med beholderstørrelse minimum 2 m ³	VAR og Havn	3 245,16	3 245,16	0,00	0,00%	↘	
Hytter/sommerboliger - felles container	VAR og Havn	2 192,67	2 192,67	0,00	0,00%	↘	
Pr. abonnement (enebolig, boenhet, andre, med egen beholder) Herav grunnandel kr. 2104,91 volumandel kr. 2280,31	VAR og Havn	4 385,22	4 385,22	0,00	0,00%	↘	

Feiing/Boligseksjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Feiing av fritidsbolig	Boligseksjon	612,50	712,50	100,00	16,33%		Kr. pr. enhet
Feiing for boliger opp til og med fem etg. pr enhet.	Boligseksjon	612,50	712,50	100,00	16,33%		Kr. pr. enhet
Ikke lovpålagte oppgaver (fresing, fuglereir, etc) pr time	Boligseksjon	1 062,50	1 062,50	0,00	0,00%		Kr. pr. time
Pr. ekstra pipeløp x antall piper	Boligseksjon	612,50	712,50	100,00	16,33%		Kr. pr. ekstra pipe
Særskilte brannobjekt	Boligseksjon	612,50	712,50	100,00	16,33%		

Teknisk

Gebyr ved gravearbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Behandlingsgebyr Arbeidsvarsling og skiltplaner.	Forvaltning gate og vei	2 000	2 000	0	0%		
Behandlingsgebyr gravesøknad inklusiv arbeidsvarslingsplaner	Forvaltning gate og vei	4 500	4 500	0	0%		
Kontrollgebyr - pr. time	Forvaltning gate og vei	875	875	0	0%		

Leie av gategrunn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Annet: Pris per benyttet avgiftsplass	Forvaltning gate og vei	0	0	0	0%		Det må gjøres avtale med parkeringskontoret
Areal til uteservering	Forvaltning gate og vei	500	500	0	0%		Pris pr. søknad pr. år
Areal til uteservering som har skjenkebevilling	Forvaltning gate og vei	55	55	0	0%		Pris pr. kvm. pr. mnd
Areal til uteservering uten skjenkebevilling	Forvaltning gate og vei	25	25	0	0%		Pris pr. kvm. pr. mnd
Behandlingsgebyr Arbeidsvarsling og skiltplaner.	Forvaltning gate og vei	2 000	2 000	0	0%		
Busterudparken - Arrangement (pris per døgn)	Forvaltning gate og vei	3 000	3 000	0	0%		

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Container eller stillaser i sentrum	Forvaltning gate og vei	7,00	7,00	0,00	0,00%	↓	Kr. pr. kvm. pr dag (påløper fra dag 4)
Container eller stillaser utenfor sentrum	Forvaltning gate og vei	4	4	0	0%	↓	kr. pr. kvm. pr. dag (påløper fra dag 4)
Container- eller stillasgebyr	Forvaltning gate og vei	530	530	0	0%	↓	Ink. leie første 3 dager, deretter påløper avgift for leie pr. kvm pr. dag. Se egen sats
Fiskebrygga - Arrangement (pris per døgn)	Forvaltning gate og vei	5 000	5 000	0	0%	↓	
Halden Torg - Arrangement (pris per døgn)	Forvaltning gate og vei	10 000	10 000	0	0%	↓	
Kontrollgebyr ved avdekking av mislighold eller manglende avtale	Forvaltning gate og vei	1 500	1 500	0	0%	↓	
Mobile salgsvogner	Forvaltning gate og vei	25	25	0	0%	↓	Pris pr. kvm. pr. døgn

Areal til uteservering som har skjenkebevilling

Gjelder kun i tidsperioden mellom 1. april og 30. september

Areal til uteservering uten skjenkebevilling

Gjelder kun i tidsperioden mellom 1. april og 30. september

Container eller stillaser i sentrum

Stillaser er gratis de tre første dagene.

Container eller stillaser utenfor sentrum

Stillaser er gratis de tre første dagene

Andre kommunale gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Utkjøring av kommunalt skilt og sperremateriell i forbindelse med	Forvaltning gate og vei	687,50	687,50	0,00	0,00%	↓	

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
arrangement - pr. time							

Masteleie

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Etableringsavgift masteleie	Forvaltning gate og vei	4 500	4 500	0	0%	↘	Fellesføring etablering masteleie
Årsavgift masteleie	Forvaltning gate og vei	300	300	0	0%	↘	Fellesføring årsavgift masteleie

Parkering

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avgiftsbelagte P-Plasser - sone 2	Forvaltning gate og vei	30	30	0	0%	↘	Kr. pr. time
Avgiftsbelagte P-Plasser - sone 3	Forvaltning gate og vei	30	30	0	0%	↘	Kr. pr. time
Avgiftsbelagte P-Plasser - sone 3	Forvaltning gate og vei	90	90	0	0%	↘	Kr. pr. døgn
Avgiftsbelagte P-plasser - sone 1, progressiv takst	Forvaltning gate og vei	28	28	0	0%	↘	Progressiv takst fra kr. 28 pr. time
Frikjøp av parkeringsplass	Forvaltning gate og vei	120 000	120 000	0	0%	↘	
Parkering El-bil	Forvaltning gate og vei	0	0	0	0%	↘	El-bil likestilt med andre typer biler parkering i sone 1, 2 og 3
Sonekort - Sone 1 (12 mndr)	Forvaltning gate og vei	0	40 000	40 000	0%	↘	
Sonekort - Sone 1 (3 mndr)	Forevaltning gate og vei	0	10 750	10 750	0%	↘	
Sonekort - Sone 1 (6 mndr)	Forvaltning gate og vei	0	20 500	20 500	0%	↘	
Sonekort - Sone 2 (12 mndr)	Forvaltning gate og vei	24 000	24 000	0	0%	↘	
Sonekort - Sone 2 (3 mndr)	Forvaltning gate og vei	6 750	6 750	0	0%	↘	
Sonekort - Sone 2 (6 mndr)	Forvaltning gate og vei	12 500	12 500	0	0%	↘	
Sonekort - Sone 3 (12 mndr)	Forvaltning gate og vei	15 600	15 600	0	0%	↘	
Sonekort - Sone 3 (6 mndr)	Forvaltning gate og vei	8 300	8 300	0	0%	↘	
Sonekort - Sone 3 (3 mndr)	Forvaltning gate og vei	4 650	4 650	0	0%	↘	
Årskort - Boligsone	Forvaltning gate og vei	2 400	2 400	0	0%	↘	

Avgiftsbelagte P-plasser - sone 1, progressiv takst

Avgiftsbelagte P-plasser - sone 1, progressiv takst 1 st. time kr. 28,- 2. kr. 30,- 3. kr. 35,- deretter kr. 45 pr. time (28/30/35/45)

Rokke avfallsanlegg, næring

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Asbest og eternitt	Rokke	2 070	2 070	0	0%	↘	Kr. pr. tonn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Campingvogn, tilhenger	Rokke	2 441	2 441	0	0%	↘	Kr. pr. tonn
Dekk på felg	Rokke	55	55	0	0%	↘	Kr. pr. stk.
EE-avfall/hvitevarer	Rokke	0	0	0	0%	↘	Kr. pr. tonn
Farlig avfall fra næring	Rokke	8 200	8 610	410	5%	↗	Kr. pr. tonn
Impregneret virke	Rokke	2 432	2 550	118	5%	↗	Kr. pr. tonn
Jern og metall	Rokke	180	180	0	0%	↘	Kr. pr. tonn
Klorparafin vinduer	Rokke	6 604	6 934	330	5%	↗	Kr. pr. tonn
Lettere forurensede masser - kl. 1	Rokke	0	0	0	0%	↘	2023: pris etter avtale
Lettere forurensede masser - kl. 2	Rokke	0	0	0	0%	↘	2023: pris etter avtale
Lettere forurensede masser - kl. 3 og 4	Rokke	0	0	0	0%	↘	2023: pris etter avtale
Makulering av papir	Rokke	8	8	0	0%	↘	Kr. pr. kg.
Næringsavfall blandet	Rokke	2 298	2 400	102	4%	↗	Kr. pr. tonn
Papp/papir/plast/drikkekartong/glass	Rokke	0	0	0	0%	↘	Kr. pr. tonn
PCB	Rokke	1 400	1 400	0	0%	↘	Kr. pr. tonn
Trevirke	Rokke	1 040	1 040	0	0%	↘	Kr. pr. tonn

Brannberedskap

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr for unødig brannutrykning - automatisk brannalarmanlegg.	Brannberedskap	5 000	5 000	0	0%	↘	Gebyr pr. utrykning.

Faste båt plasser

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Alle andre plasser (langs land, flytebrygger og Tista)	Kommunale bryggeplasser	2 100	2 250	150	7%	↗	Pris pr. breddemeter
Bro - overgang, Tista senter, Tista Syd 2	Kommunale bryggeplasser	4 500	4 500	0	0%	↘	Fastpris pr. plass
Fast plass Longside	Kommunale bryggeplasser	890	1 050	160	18%	↗	Pris pr. lengdemeter

Alle andre plasser (langs land, flytebrygger og Tista)

Utleie av båtplass for fritidsbåt

Bro - overgang, Tista senter, Tista Syd 2

Utleie av båtplass for fritidsbåt

Fast plass Longside

Utleie av båtplass for fritidsbåter

Teknisk - plan og miljø

Gebyrer for tillatelser etter forurensningsforskriften

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Prøvetaking og analysekostnader for mindre avløpsanlegg som, i forbindelse med tilsyn, må kontrolleres mer enn 2 ganger.	Plan og miljø	2 000	2 000	0	0%	↓	
Tilsyn oljeutskiller	Plan og miljø	4 200	4 200	0	0%	↓	Tilsyn av oljeutskiller. Tilfaller alle som har oljeutskiller.
Tilsynsgebyr spredte avløpssystem*	Plan og miljø	1 000	1 000	0	0%	↓	*Gebyr unntatt mva.

Undervisning og oppvekst

Barnehagetjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
100 % plass		2 000	2 000	0	0%		
40 % plass		1 000	1 000	0	0%		
50 % plass		1 160	1 160	0	0%		
60 % plass		1 400	1 400	0	0%		
80 % plass		1 800	1 800	0	0%		
Tillegg for kost (maksimalt)		395	405	10	3%		Ved redusert plass blir kostsatsen tilsvarende redusert

Skolefritidsordningen

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Enkeltdag		325	335	10	3%		
Enkeltdag gratis kjernetid		244	252	8	3%		
Enkeltdag morgenplass		276	285	9	3%		
Enkeltdager ettermiddagsplass		228	235	7	3%		
SFO 1. til 3. trinn 100 %		1 583	1 735	152	10%		Inkluderer fratrekk for 12t gratis SFO
SFO 1. til 3. trinn 60 %		315	355	40	13%		Inkluderer fratrekk for 12t gratis SFO
SFO 1. til 3. trinn ettermiddag		818	1 065	247	30%		Inkluderer fratrekk for 12t gratis SFO
SFO 1. til 3. trinn gratis kjernetid		0	0	0	0%		
SFO 1. til 3. trinn morgen		0	0	0	0%		
SFO 4. trinn 100 %		3 165	3 470	305	10%		
SFO 4. trinn 60%		1 900	2 090	190	10%		
SFO 4. trinn ettermiddag		2 400	2 800	400	17%		
SFO 4. trinn morgen		1 265	1 400	135	11%		
SFO kostpenger		240	245	5	2%		

Kulturskolen brukerbetaling

Det er 2 betalingsterminer.

Søskenmoderasjon ytes med 15 % for barn nr. 2 og 3 og fri plass fra barn nr. 4.

Kulturskolen

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Elevavgift	Kultur	3 500	3 600	100	3%		Gjelder fra skoleåret 2025 / 2026
Elevavgift fordypning	Kultur	0	5 400	5 400	0%		Nytt gebyr fra skoleåret 2025 / 2026
Flerfags- og søskenmoderasjon	Kultur						Det gis moderasjon med 15 % for fab/barn nr. 2 og 3. Det gis friplass fra barn nr. 4
Friplass ved husstandsinnpekt under 3 G	Kultur						Det gis friplass ved husstandsinnpekt under 3 G
Instrumentleie	Kultur	0	500	500	0%		Nytt gebyr fra skoleåret 2025 / 2026
Makspris for familier	Kultur	6 500	6 800	300	5%		Gjelder fra skoleåret 2025 / 2026
Materialkostnad visuell kunst og sceneverksted	Kultur	0	300	300	0%		Nytt gebyr fra skoleåret 2025 / 2026

Biblioteket

Biblioteket

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr ved for sen levering: 1. varsel voksen	Kultur	65	65	0	0%		Ingen gebyr for barn
Gebyr ved for sen levering: 2. varsel voksen	Kultur	100	100	0	0%		Ingen gebyr for barn
Gebyr ved for sen levering: 3. varsel	Kultur	140	140	0	0%		Sendes som regning med erstatning for tapt materiell + gebyr som

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
							oppgitt i tabell
Mistet lånekort	Kultur	30	30	0	0%	↘	

Leie og bruk av lokaler, idrettsanlegg, arealer; Remmen svømmehall

Remmen Svømmehall

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Enkeltbad barn (t.o.m. 15 år)	Kultur	45	45	0	0%	↘	
Enkeltbad studenter, pensjonister og trygdede	Kultur	65	65	0	0%	↘	
Enkeltbad voksne	Kultur	80	80	0	0%	↘	
Leie av basseng - Kultur helg - pr time	Kultur	525	525	0	0%	↘	
Leie av basseng - Kultur uke - pr time	Kultur	335	335	0	0%	↘	
Rabattkort 12 klipp barn	Kultur	400	400	0	0%	↘	
Rabattkort 12 klipp studenter, pensjonister, trygdede	Kultur	650	650	0	0%	↘	
Rabattkort 12 klipp voksne	Kultur	750	750	0	0%	↘	

Idrettshaller

Idrettshaller

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Arrangementer - Kultur pr. time - helg	Kultur	730	730	0	0%	↘	
Barn/ungdom under 18 år	Kultur	0	0	0	0%	↘	Gratis
Leie pr. time (Remmen, Hjortsberg, Risum og Porsnes)	Kultur	385	385	0	0%	↘	

Brygga kultursal

Brygga kultursal

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Amatørleie inkl inhouse utstyr og bemanning max 12,5 t	Kultur	18 000	19 500	1 500	8%		
Black box - profesjonell	Kultur	5 000	5 000	0	0%		Ved 2 dagers leie er det halv pris på dag nr. 2, ved 3 dagers leie betales det for 2 dager.
Flygel Bösendorfer (stemming)	Kultur	4 950	4 000	-950	-19%		
Leie Black box - amatører	Kultur	500	500	0	0%		Ved 2 dagers leie er det halv pris på dag nr. 2, ved 3 dagers leie betales det for 2 dager.
Proffleie inkl inhouse utstyr og bemanning max 12,5 t	Kultur	40 000	40 000	0	0%		
Prosent av billettsalg amatør	Kultur	13	13	0	0%		
Prosent av billettsalg proffleie	Kultur	15	15	0	0%		

Kirkelig Fellesråd

Priser foreslått av Kirkelig fellesråd i henhold til gravferdsloven §21

Kirker og kirkegårder

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Festeavgift kistegrav 5 år	Kirkelig Fellesråd	1 550	1 650	100	6%		Pr gravnummer
Festeavgift urnegrav 5 år	Kirkelig Fellesråd	1 550	1 650	100	6%		pr gravnummer
Kremasjonsavgift innenbys	Kirkelig Fellesråd	3 000	3 150	150	5%		
Kremasjonsavgift utenbys	Kirkelig Fellesråd	6 000	6 300	300	5%		
Leie av kapell/kirke ved begravelse	Kirkelig fellesråd	700	750	50	7%		
Leie av kapell/kirke ved begravelse ikke medlem av DNK	Kirkelig fellesråd	950	1 000	50	5%		
Leie av kapell/kirke ved begravelse utenbysbeboere	Kirkelig fellesråd	950	1 000	50	5%		
Navnet minnelund	Kirkelig fellesråd	15 000	15 000	0	0%		

Dagsenter

Dagsenter

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Transport pr dag	Bo- og Miljøarbeidertjenste	80	85	5	6%		
Transport pr måned	Bo- og miljøarbeidertjeneste	380	395	15	4%		

Bevillinger

Bevillinger

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyrsats alkoholgrense 1 pr. ltr. - salg	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyrsats alkoholgrense 1 pr. ltr. - skjenking	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Gebyrsats alkoholgrense 2 pr. ltr. - salg	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Gebyrsats alkoholgrense 2 pr. ltr. - skjenking	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Gebyrsats alkoholgrense 3 pr. ltr. - skjenking	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Minstebeløp skjenkebevilling	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Minstegebyr salgsbevilling	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Skjenkebevilling enkelt anledning	Samfunnsutvikling	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Egenbetaling hjemmehjelp

Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Inntektsnivå inntil 2G	Hjemmebaserte tjenester	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Inntektsnivå over 2G inntil 3G	Hjemmebaserte tjenester	305	318	13	4%		
Inntektsnivå over 3G inntil 4G	Hjemmebaserte tjenester	395	410	15	4%		
Inntektsnivå over 4G inntil 5G	Hjemmebaserte tjenester	565	588	23	4%		
Inntektsnivå over 5G	Hjemmebaserte tjenester	740	770	30	4%		

Inntektsnivå inntil 2G

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Abonnement hjemmehjelp

Helse og mestring- hjemmemaserte tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Inntektsnivå over 5G over 15 timer	Hjemmemaserte tjenester	11 100	11 550	450	4%		
Inntektsnivå 2G - 3G over 10 timer	Hjemmemaserte tjenester	3 050	3 180	130	4%		
Inntektsnivå 3G - 4G over 15 timer	Hjemmemaserte tjenester	5 925	6 150	225	4%		
Inntektsnivå 4G - 5G over 15 timer	Hjemmemaserte tjenester	8 475	8 820	345	4%		
Inntektsnivå inntil 2G	Hjemmemaserte tjenester	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Inntektsnivå inntil 2G

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Kost

Helse og mestring- sykehjemstjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dessert	Sykehjem	45	27	-18	-40%		
Frokost/lunsj/kveldsmat 4 halve skiver levert hjem	Sykehjem	47	40	-7	-15%		
Middag normal porsjon levert hjem	Sykehjem	92	90	-2	-2%		
Middag stor porsjon levert hjem	Sykehjem	120	120	0	0%		

Godtgjøring

Helse og mestring- hjemmemaserte tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Omsorgsstønad per time	Forvaltningsenheten	165	170	5	3%		
Støttekontakt pr time inkl	Forvaltningsenheten	130	135	5	4%		

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
utlegg og kjøring							

Trygghetsalarm

Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ekstra utsyr etter eget ønske	Hjemmebaserte tjenester	Egen prisliste	Egen prisliste				
Flytting av alarm	Hjemmebaserte tjenester	1 200	1 250	50	4%	↗	
Leie pr. mnd. inntil 2G	Hjemmebaserte tjenester	520	540	20	4%	↗	
Leie pr. mnd. inntil 2G over 2G	Hjemmebaserte tjenester	620	645	25	4%	↗	
Montering inkl en tilpasning	Hjemmebaserte tjenester	800	835	35	4%	↗	

Vask av tøy

Helse og mestring- hjemmebaserte tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Egenandel pr. mnd.	Hjemmebaserte tjenester	340	355	15	4%	↗	

Oppholdsbetaling i institusjon

Helse og mestring- sykehjemstjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dagopphold (pr. dag) - lov om helsetjenester	Sykehjem	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Dagsenter, inkl. frokost, formiddagskaffe og middag, uten transport	Sykehjem	235	245	10	4%	↗	
Dagsenter, inkl. frokost,	Sykehjem	330	345	15	5%	↗	

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
formiddagskaffe, middag og transport							

Dagopphold (pr. dag) - lov om helsetjenester

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Helse og mestring- Halden Helsehus

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dagopphold (pr. dag) - lov om helsetj..	Halden Helsehus	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Døgn- og trygghetsopphold (pr. døgn) - sosialtjenesteloven kap. 3.1	Halden Helsehus	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Pr. døgn - lov om helsetjenester	Halden Helsehus	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Dagopphold (pr. dag) - lov om helsetj..

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Døgn- og trygghetsopphold (pr. døgn) - sosialtjenesteloven kap. 3.1

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Pr. døgn - lov om helsetjenester

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Langtidsopphold: (individuell vederlagsberegning/statlig modell)

Helse og mestring- sykehjemstjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Maksimal oppholdsbetaling pr. døgn	Sykehjem	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Maksimal oppholdsbetaling pr. måned	Sykehjem	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Maksimal oppholdsbetaling pr. døgn

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Maksimal oppholdsbetaling pr. måned

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Fysioterapi

Helse og mestring- Halden Helsehus

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Timesats for enkelttime	Halden helsehus	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				
Timesats for gruppetime	Halden helsehus	Fastsatt i forskrift	Fastsatt i forskrift				

Vedlegg

Eksterne budsjettinnspill

Budsjettinnspill fra eksterne

Kommunedirektøren har mottatt følgende budsjettinnspill fra eksterne aktører i forbindelse med budsjett 2025:

- Halden kirkelige fellesråd
- Frivilligsentralen
- Halden kulturråd
- Svalerødkilen Vel (søknad for 2024 og kommende sesonger)
- Kirkens bymisjon
- Det Norske blåseensemble (DNBE)

Kommunedirektøren har saksbehandlet budsjettinnspillene på vanlig måte, og konkluderer på hvert enkelt innspill nedenfor. Selve innspillene ligger som vedlegg til saken.

Halden kirkelige fellesråd

Fellesrådet, ved kirkevergen, har sendt inn et budsjettinnspill med kommentarer, som bygger på et forslag fra kommunedirektøren om et driftstilskudd i 2025 på 14,4 mkr. Til sammenligning er driftstilskuddet i 2024 på 13,9 mkr. Dette forslaget medfører en økning i tilskuddet på 3,2 % regnet fra regnskap 2024. Til sammenligning er anslått deflator for 2025 på 4,1 %.

Fellesrådet, ved kirkevergen, har også spilt inn 5 investeringsprosjekter det søkes midler til.

Fellesrådets/Kirkevergens kommentarer:

Kirkevergen anfører i budsjettinnspillet at fellesrådet de siste årene ikke har fått kompensert lønns- og prisveksten fullt ut, noe fellesrådet også erkjenner at de må ta inn over seg.

Kirkevergen legger til grunn at foreslått budsjettoverføring fra Halden kommune vil medføre behov for nedbemanning og mindre bruk av innleid arbeidskraft. Et kutt i driftsutgiftene på 1 mkr de 2 første årene vil bety kraftig nedskjæring og effektivisering på de fleste områder.

Det er også usikkerhet hva en oppgradering av driftsbygningen på Os gravlund (Eies av IFE), vil medføre av kostnadsøkninger i form av husleie.

Kirkevergen ser også at de må øke prisene på de avgifter og tjenester de tilbyr i et forsøk på å kompensere for tilskuddsreduksjonen. Til sist nevner kirkevergen at dette budsjettet betyr at de må bruke av fond i 2025 (om lag 0,8 mkr), og at de er helt avhengige av å få balanse slik at løpende driftsutgifter er på nivå med løpende driftsinntekter, og at dette vil få konsekvenser på både kort og lengre sikt.

På investeringssiden har kirkevergen spilt inn følgende prosjekter i 2025:

- Oppgradering av styringssystemet til kremasjonsovnene i krematoriet på 0,9 mkr.
- Renovering av pipa til Halden krematorium på 0,5 mkr.
- Maskiner og utstyr til kirkegårdsdriften på 2,0 mkr.
- Varmepumper til oppvarming av Asak kirke på 0,26 mkr.
- Felling av råtne trær på Os kirkegård på 0,1 mkr.

Det søkes ikke om investeringsmidler i resten av planperioden, da tidligere innmeldte behov må vurderes på nytt, samt muligheten til å innhente midler fra et bevaringsprogram for middelalderkirker, hvor det først må gjennomføres et forprosjekt/tilstandsvurdering.

Kommunedirektørens kommentarer:

Halden kirkelige fellesråd har i forbindelse med budsjettprosessen oversendt sitt driftsbudsjett for perioden 2025 til 2028 til Halden kommune. Budsjettet reflekterer utfordringer med redusert kompensasjon for pris- og lønnsvekst og økte rammer i tidligere år. For 2025 foreslår de en reduksjon i lønnsutgifter gjennom nedbemanning og mindre bruk av innleid arbeidskraft, samt en nedskjæring i driftsutgiftene på 1 mkr de første to årene. Prosjektering av rehabilitering av driftsbygningen til Os gravlund er underveis, men usikkerhet om fremtidig husleie gjør at økningen ikke er budsjettert. For å møte utfordringene med driftsinntekter som ikke holder tritt med kostnadsveksten, planlegger fellesrådet å øke priser på avgifter og tjenester. Fondene reduseres årlig, og det er avgjørende at regnskapet balanseres snarlig.

Kommunedirektøren tar budsjettet fra fellesrådet til etterretning, og støtter vurderingen om å justere driftsnivået i henhold til de gjeldende økonomiske forutsetningene. Driftstilskuddet fra Halden kommune til Halden kirkelige fellesråd i 2024 var 13,9 mkr. I kommunedirektørens budsjettforslag for 2025 er tilskuddet 14,4 mkr, som tilsvarer en kompensasjon for lønn og prisvekst på 3,25 %, som er i tråd med hva Halden kirkelige fellesråd legger til grunn som kommunalt tilskudd i sitt budsjettinnspill.

Halden kommune gir et driftstilskudd til Halden kirkelige fellesråd på 14,4 mkr i 2025.

Videre innstiller kommunedirektøren på å gi fellesrådet 3 mkr i investeringsmidler slik:

- Oppgradering av styringssystemet til kremasjonsovn i krematoriet på 0,9 mkr.
- Renovering av pipa til Halden krematorium på 0,5 mkr.
- Maskiner og utstyr til kirkegårdsdriften på 1,34 mkr.
- Varmepumper til oppvarming av Asak kirke på 0,26 mkr.

Kommunedirektøren forventer at en slik bevilgning vil medføre reduserte driftskostnader og dermed et noe lettere trykk på driftsbudsjettet. Blant annet vil installering av varmpumper i Asak kirke redusere strømkostnadene betraktelig.

Det samme gjelder oppgradering av styringssystemet til kremasjonsovn.

Frivilligsentralen

Halden frivilligsentral har kommet med et budsjettinnspill til budsjett- og økonomiplan 2025 – 2028, og har kommet med 2 konkrete innspill. Frivilligsentralen skriver at de utgjør en allmennnyttig samfunnsinnsats gjennom å hjelpe mennesker med stort og smått, og ved å legge til rette for at mennesker i Halden føler seg sett og verdsatt og på den måten får økt trivsel og livskvalitet.

Frivilligsentralens kommentarer:

Frivilligsentralen ønsker at vanlig lønnsregulering til ansatte på Frivilligsentralen opprettholdes også for 2025.

Enheten har ingen mulighet for utbetaling av overtid og andre tillegg.

Videre anfører de at driftstilskuddet tidligere har blitt redusert til 70.000 kr i en egen avtale, og at de for 2025 håper at det kommunale driftstilskuddet økes med 50.000 kr til 0,1 mkr.

Kommunedirektørens kommentarer:

Halden frivilligsentral gjør en allmenntilgjengelig innsats av stor verdi, både for enkeltmennesker og for Halden som lokalsamfunn. I kommunedirektørens budsjettforslag er det innarbeidet normal lønnsregulering for ansatte. En økning av aktivitetstilskuddet er derimot ikke innarbeidet, og står uendret på 70 000 kr, med bakgrunn i kommunens omtalte økonomiske situasjon.

Halden kulturråd

Halden kulturråd har sendt inn sine innspill til budsjettarbeidet for 2025 i Halden kommune.

Innspillet inneholder en foranledning om å minimum videreføre kulturrammene med deflator, samt et innspill om lokaler til et felles kostyme- og rekvisittlager, og et investeringsinnspill knyttet til skulpturpark for Lise Amundsens kunstverk.

Kulturrådets kommentarer:

Kulturrådet vil først og fremst understreke viktigheten av at kulturrenhetens budsjett ikke svekkes ved å kutte eller unnlate å justere rammene i tråd med forventet lønns- og prisvekst.

Kulturrådet ønsker å sikre at kommunens søkbare midler videreføre på minst samme nivå som i 2024. Kulturrådet henstiller også til å videreføre støtten til kulturrådets arbeid med forventet lønnsvekst.

Kulturrådet ønsker videre at Halden kommune stiller et lokale til disposisjon som felles lager for kostymer og rekvisitter, blant annet fra Opera Østfold og andre lokale aktører. I dag finnes det ikke et slikt felles system, og det er kulturrådets ønske at en forening kan drifte dette dersom kommunen stiller lokaler som er tørre og holder jevn temperatur. Kulturrådet nevner at Folkvang skole har vært lansert som et mulig lokale.

Til siste gjentar kulturrådet betydningen av sitt eget arbeid for å sikre en skulpturpark for Lise Amundsens skulpturer i Halden. De henstiller kommunen til å stille nødvendige investeringsmidler for å få gjennomført prosjektet.

Kulturrådet henviser til at de selv har fått innvilget midler til prosjektet av Berg sparebank og Sparebankstiftelsen.

Kommunedirektørens kommentarer:

Halden kommune viderefører lønnstilskuddet til Halden kulturråd på samme nivå, 0,4 mkr, og aktivitetstilskuddet på 30 000 kr. Kommunedirektøren erkjenner også at et felles lager for kostymer og rekvisitter er en løsning som bidrar til gjenbruk av kostymer og mer bærekraftige sceneproduksjoner for byens kulturliv, og har prioritert 30 000 kr i bidrag til leie av lokaler innenfor budsjetttrammen, forutsatt at løsningen istandsettes og driftes av kulturrådet.

Svalerødkilen Vel

Svalerødkilen Vel har spilt inn et ønske for året 2024 og kommende sesonger der de fremhever behovet for åpent sanitæranlegg i hele sesongen. Innspillet er egentlig sendt inn til budsjettprosessen for 2024, men gjentas her siden søknaden er utformet om også å gjelde kommende sesonger.

Svalerødkilens vels kommentarer:

Velforeningen anfører at de har som formålsparagraf å arbeide for optimal bruk av Svalerødkilen som utfartssted/turområde og offentlig badeplass. Det har etter hvert blitt innarbeidet at sesongstarten for området er rundt påsketider, og de første badegjestene kommer allerede rundt 1. mai. Fra og med sesongen 2023 ble sanitæranlegget tilgjengelig fra 2. halvdel av juni (litt før St.Hans), og velforeningen erfarer at årsaken var kutt i budsjetttrammene.

Velforeningens innspill er at sanitæranlegget holder åpent fra påsketider til etter høstferien.

Kommunedirektørens kommentarer:

Parkavdelingen åpner toalettene ved badeplassene vanligvis i begynnelsen av juni, og stenger dem igjen etter skolestart, som oftest mot slutten av august eller i begynnelsen av september. Tidspunktet for åpning og stenging kan variere fra år til år.

Det er viktig å merke seg at avdelingen ikke har mulighet til å holde toalettene åpne lenger enn dette, da de umiddelbart må sørge for at fasilitetene er i god stand og rene. Toalettene vaskes to ganger i uken i løpet av sesongen. I tillegg til dette arbeidet har de ansatte også andre oppgaver, og ferier må avvikles uten ferievikarer. Dette medfører at bemanningen ikke er tilstrekkelig til å håndtere flere oppgaver enn det som allerede er planlagt.

Kirkens bymisjon (KBM)

Kirkens bymisjon har levert et innspill til budsjettprosessen i Halden kommune knyttet til finansiering av driftstiltak i regi av Kirkens bymisjon, region øst.

Innspillet kommer som følge av en varsling fra NAV om kutt i støtten til Kirkens bymisjon med unntak av støtten til Bo-team.

KBM's kommentarer:

Kirkens bymisjon sin oppgave er å avdekke, lindre og endre årsaker til sosial urett og nød. Vi drifter tiltak for personer som er i en vanskelig livssituasjon, f.eks grunnet rusavhengighet og eller fattigdom. I tillegg arbeider vi i økende grad med forebyggende tiltak, spesielt rettet mot barn, ungdom og unge voksne.

KBM er varslet av NAV at de vil kutte i støtten til KBM, med unntak av støtten til Bo-team. For KBM i Halden vil dette ha dramatiske konsekvenser, da dette vil ta bort driftsgrunnlaget for Kafe møtestedet.

Kafeen er et grunnleggende element i KBM Halden, og mye av vårt øvrige arbeid springe ut derfra. Uten støtte til kafeen vil mye av grunnlaget for det øvrige arbeidet i Halden falle bort.

KBM Halden har et totalbudsjett på 8 mkr i 2024, hvorav 1,7 mkr kommer fra Halden kommune. Følgelig genererer den økonomiske støtten en enorm merverdi som kommunen og dens innbyggere nyter godt av i bekjempelsen av fattigdom, rus og utenforskap. Finansieringen av differansen mellom 1,7 mkr og 8 mkr kommer fra direktorater, stiftelser, legater, innsamlede midler og andre inntekter.

KBM anmoder kommunen på det sterkeste å fortsatt gi tilskudd til deler av driften, for at tilbudene skal kunne opprettholdes. Videre viser vi til samtaler med NAV og beskrivelsen over, om behov for å styrke bemanningen av Bo-team og estimerte årlige kostnader på 1,75 mkr. Bo-teams oppdrag er av en slik karakter at vi vurderer det som nødvendig at tiltaket i sin helhet finansieres av kommunen. Dersom ikke KBM får ressurser til å drive det videre på en faglig forsvarlig måte, er vi ikke hvordan det lar seg gjøre å videreføre det viktige oppdraget.

KBM søker med dette om at tilskudd til Kafeen på 0,8 mkr videreføres, samt at tilskuddet til Bo-team øker fra 0,9 mkr til 1,75 mkr.

Kommunedirektørens kommentarer:

Driftsstøtten til Kirkens Bymisjons på 0,8 mkr foreslås halvert i 2025. Arbeidet Kirkens Bymisjon gjør i Halden er samfunnsmessig nyttig. Dersom kafeen eller Skattekammeret må avvikles som følge av at driftstilskuddet fjernes på sikt, vil det være trist. For Nav er det ikke mulig å tallfeste eller måle hva «Kafe møtestedet» faktisk leverer og evt. supplerer kommunale tjenester utover å anta at kafeen har en positiv effekt på en liten del av målgruppen til Nav.

En krevende økonomisk situasjon betyr at tøffe prioriteringer må gjøres. Nav skal levere på flere prioriterte målgrupper som ungdomsgaranti, bosetting og integrering av flyktninger og målrettet markedsarbeid. (Mål og

disponeringsbrevet 2024 til fylkene) Kommunedirektøren finner ikke rom for å videreføre driftsstøtten til Kirkens Bymisjon lenger enn til og med første halvår 2025.

Kommunens rus og psykiatri tjeneste har et godt utviklet samarbeid med Nav om innbyggerne som benytter seg av tilbudene til Kirkens Bymisjon. Tilbakemelding fra dem er at flere av deres brukere/ pasienter benytter seg av tilbudet på Kirkens Bymisjon. Kafeen er en viktig sosial arena, og de får mat og kaffe der. Vi vet at dette er et sted som er av betydning.

Den samlede vurderingen av konsekvensene dersom Kirkens Bymisjon velger å legge ned kafe «Møtestedet» er vanskelig å forutsi. Nav forholder seg til at Kirkens Bymisjon sine tilbud er et fint supplement til de tjenestene Halden kommune leverer, men det er Halden kommune sitt overordnede ansvar å gi forsvarlige tjenester.

Nav og Kirkens Bymisjon har etablert et godt samarbeid gjennom Bo-teamet, og det er meget ønskelig fra Nav sin side å fortsette dette samarbeidet. Det er dessverre ikke rom for å øke utgiftene til bo-team til 1.8 mkr slik Kirkens Bymisjon foreslår. Nav vil ha dialog med Kirkens Bymisjon om nivået på tjenestene i 2025.

DNBE

Det Norske Blåseensemble har sendt en søknad om oppjustering av Halden kommunes andel av det samlede tilskuddet jmf funksjonsdelingsavtalen.

Halden kommune har ikke kunnet imøtekomme denne tilskuddsøkningen i 2024, og DNBE redegjør i søknaden om at konsekvensene av å ikke gi økningen i 2025, er oppsigelser og betydelig reduksjon i konserttilbudet.

Det fremgår videre av søknaden at dersom Halden kommune ikke følger opp sin andel av økningen, vil både fylkeskommunen og staten trekke ut sin del av økningen som kom i 2024.

DNBE sine kommentarer:

Til tross for en vanskelig økonomisk situasjon for begge parter var DNBE opptatt av at begge må ha et langsiktig perspektiv på DNBE's tilstedeværelse i Halden. DNBEs positive effekter på bostedsattraktivitet, levekår, identitet og tilhørighet for Halden som lokalsamfunn er udiskutable. Med konsertvirksomheten i Halden samarbeider DNBE med Halden kommune i arbeidet med å styrke sosial bærekraft, hindre utenforskap og fremme tilhørighet, samhold og fellesskap. I tillegg til de ordinære konsertene gjør DNBE en rekke samarbeidsprosjekter med ulike samfunnsaktører, hvor det frivillige musikk- og scenekunstlivet drar nytte av den ressursen et profesjonelt orkester med sine musikere representerer. Den senere tid har DNBE gjort separate produksjoner med Opera Østfold, Verdensbro/Fargespill, Halden Danseskole, Veslefrikk Teaterverksted, Idd Skolemusikkorps, Halden Skolemusikkorps, barnekor, voksenkor, unge talenter/solister og holdt konserter ved både institusjoner, skoler, barnehager og sosiale møteplasser

I Stortingets budsjettbehandling for 2024 ønsket regjeringen å øke tilskuddet til DNBE med 3 mkr. Halden kommune har gjennom funksjonsdelingsavtalen forpliktet seg til å innestå for 15% av tilskuddet til DNBE. Avtalen regulerer også tilskuddsøkninger der alle tilskuddsparter må være enige om en økning. I motsatt fall så bortfaller økningen.

DNBE anmoder derfor kommunedirektøren om at Halden kommune forplikter seg til å følge opp sin del av tilskuddsøkningen i budsjettframlegget for 2025 med et positivt vedtak. Dette vil gi saken en faglig tyngde og legitimitet som DNBE anser som nødvendig i den videre behandlingen. Samtidig ønsker DNBE å vise stor forståelse for den vanskelige økonomiske situasjonen som kommunen befinner seg i og berømmer både politikerne og ledelsen for den jobben de gjør.

Kommunedirektørens kommentarer:

Det Norske Blåseensemble (DNBE) fikk en økning av den statlige driftsstøtten på 3 mkr for 2024. Halden kommune har frem mot dette vært en støttespiller for å få til denne økningen. Stortinget har fastsatt at det ordinære offentlige driftstilskuddet til DNBE skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, i dette tilfellet fordelt med 15 pst. på fylket og 15 pst på Halden kommune. Økningen innebærer for Halden kommune en estimert differanse på 0,6 mkr opp til 15 pst kommunal finansiering for 2024. For 2025 vil dette beløpet også måtte justeres for lønns- og prisvekst.

Halden kommune har ikke kunnet innestå for sin del av tilskuddsøkningen i 2024. En videreføring av dette betyr at Halden kommune ikke oppfyller sin del av funksjonsdelingsavalen, og det vil medføre bortfall av økningen både fra stat og fylke. DNBE har formidlet at de står i en særdeles krevende økonomisk situasjon der oppsigelser og betydelig reduksjon i konserttilbudet må iverksettes hvis ikke Halden kommune følger opp sin 15% andel av den foreslåtte tilskuddsøkningen. DNBE formidler at dette i praksis betyr en begynnende nedmontering av DNBE.

DNBE er en betydelig arbeidsplass i Halden med 33 faste ansatte og 200 innleide kunstnere/musikere pr. år på korttidskontrakter. Det er regionens eneste offentlig finansierte kunstinstitusjon med fast ansatte kunstnere (musikere), 85 % av virksomheten er finansiert av stat og fylke, men ringvirkningene lokalt er sterke, både kulturelt, økonomisk og samfunnsmessig. Et bortfall av den statlige og regionale økningen innebærer i praksis et bortfall av regionale og statlige midler i Halden med over 3,6 mkr pr år.

Kommunedirektørens innstilling er å øke Halden kommunes tilskudd til DNBE i tråd med økningen fra stat og fylke. Effekten av dette i 2025 er beregnet til 0,7 mkr.

Tidligere gjennomførte klimatiltak

Tidligere klimatiltak – vedlegg til klimabudsjett

Klimatiltak	Budsjettår	Ansvarlig	Utslipps- reduksjon	Reduksjon Mwh pr. år
Gatelys - strømsparing	2020	Kommunalteknikk		1000
Digital matsvinnhåndtering	2020	Samfunnsutvikling	116	
Ladepunkt i boligområder	2020	Kommunalteknikk		
Leasing av elsykler til ansatte	2020	HR		
Utfasing av fossile kjøretøy	2020	Innkjøp	115	
Fossilfri oppvarming	2020	Nasjonalt	1251	
Ladestasjon for elbil	2021	Kommunalteknikk	71	
Energiøkonomisering i kommunale bygninger (ENØK)	2021	Eiendom		200
Fjernvarme i kommunale bygninger i sentrum	2021	Eiendom		800
Fossilfri kollektivtransport, fylkeskommunalt tiltak	2021	Fylkeskommunen	1176	
Landstrøm Halden havn	2021	Havn	440	
Lynladestasjon med prioritet for el-taxi	2021	Plan og miljø		
Oppgradering av anlegg for syklende og gående	2021	Kommunalteknikk	100	
Oppgradering av gatelys	2021	Kommunalteknikk		100
Smart City elbildeling	2021	Smart City	30	
Smart City elsykkeldeling	2021	Smart City	12	
Sykkelparkering ved Strupe idrettsanlegg	2021	Eiendom		
Trafikksikkerhetstiltak kommunedelplan	2021	Kommunalteknikk	10	
Utbedring av turstier og grønndrag i sentrum	2021	Kommunalteknikk	10	
Utbedring av miljøstasjoner for gjenvinning av avfall	2022	Kommunalteknikk		
Klimamesterskap blant ansatte og politikere	2022	Plan og miljø		
Klimasamlinger for landbruket i Halden	2022	plan og miljø		

Skilting for gående og syklende	2022	Plan og miljø		
Solcellearmatur på gatelys, testprosjekt	2022	Kommunalteknikk		
Utbygging av bredbånd	2022	Digitalisering		
Virtuell kort- og langtidsavdeling	2022	Helse		100
Kartlegging av deponigass og mulig utnyttelse	2022	Kommunalteknikk		
Etablering av trygg sykkelparkering	2023	Plan og miljø		
Redusere utslipp av deponigass fra Rokke og bedre utnytting av biogass fra Remmen	2023	Kommunalteknikk		
Utbedring, asfaltering og skilting av veier som brukes mye til sykling	2023	Plan og miljø		
Klimafokus i skogbruksplaner	2024	Plan og miljø		
Oppfølging av innbyggerundersøkelsen	2024	Med i økonomiplanen	317	
Total			3648	2200